

VLAAMSE DIENST SPEELPLEINWERK

SPEELPLEINWERK ONDER DE LOEP

2021

SPEELPLEINWERK ONDER DE LOEP

**ONDERZOEKSRAPPORT
VIJFJAARLIJKSE SPEELPLEINENQUÊTE**

COLOFON

Een uitgave van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) vzw - Mechelen, april 2022 | **Redactie:** Johan Meire (Kind en Samenleving vzw) - Bert Breugelmans (VDS) - Tine Bergiers (VDS) | **Met dank aan,** Alle respondenten die de moeite namen om de eigen gegevens bij te houden en de uitgebreide vragenlijst te doorworstelen. Wauter Temmerman en Susan De Grootte voor het opstellen en verspreiden van de vragenlijst. | **De interpretatiegroep:** Johan Meire (Kind en Samenleving), Bert Breugelmans (VDS), Tine Bergiers (VDS), Jo Van den Bossche (VDS), Sasja Rooman (VDS) | **De tekstcorrecties:** Seppe Gillis, Pieter Verbanck, Ine Van Cauter, Hanne Bortels voor | **De lay-out:** Thomas Verschueren.

Met steun van de Vlaamse Overheid

Inhoudstafel

INLEIDING	p.7	Organisatorische onderbouw	
Een belangrijk instrument sinds 1985		- Praktische organisatie	p.59
Een jaar later dan gepland		Werkingsperiode	
		Centralisatie - decentralisatie	
		Dagverloop en voorzieningen	
LEESWIJZER	p.9	Prijzenbeleid en inschrijving	
Speelpleinwerk is		Opvang	
een unieke jeugdwerkvorm		Verkeersveiligheid	
Speelpleinwerk - de definitie		Organisatorische onderbouw	
Speelpleinwerk - de opdracht		- Bestuur en beheer	p.73
Opbouw van het rapport		Oprichting en rechtsvorm	
Het speelpleinbasisschema		Beleid van de organisator	
		Visietekst	
OMGEVINGSANALYSE EN VALIDITEIT	p.11	Gemeentelijke ondersteuning	
Bereik van speelpleinwerk		Financiën	
Organisatoren		Verzekering	
Werkingen		Externe relaties	p.84
Evolutie aangesloten leden		Betrokkenheid en participatie	
		Promotie van de speelpleinwerkingen	
PROFIEL VAN HET SPEELPLEINWERK	p.17	Beleid van de gemeente	
Kinderen op het speelplein	p.17	Zomerscholen	
Aantal kinderen		Externe druk	
Leeftijdscategorieën			
Capaciteit		UITDAGINGEN VOOR HET SPEELPLEINWERK	
Diversiteit en inclusie		ANNO 2021	p.93
Speelkansen voor kinderen	p.25	Belangrijkste kenmerken van speelpleinwerk	
Speelvormen		Waar wil het speelpleinwerk naartoe in 2035?	
Materiaal		Andere speelinitiatieven in de gemeente	
Speelinfrastructuur			
Speelsysteem		SLOTBESCHOUWING	p.101
Speelpleinploeg	p.42		
Profiel van de begeleiders		BIJLAGEN	p.105
Incentives en vergoedingen		Bijlage 1: 'één dag de baas zouden zijn van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk'	
Werving van animatoren		Bijlage 2: 'op welke verwezenlijkingen in de afgelopen 5 jaar zij zelf het meest trots zijn'	
Animatoren bijhouden		Bijlage 3: 'Opmerkingen bij speelpleinwerk anno 2035'	
Takenpakket van een hoofdanimator			
Jaarwerking			
Stuurgroep			

Inleiding

EEN BELANGRIJK INSTRUMENT SINDS 1985

Sinds 1985 schotelt de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) om de vijf jaar alle speelpleinen in Vlaanderen en Brussel een uitgebreide vragenlijst voor. Deze laat ons toe om het speelpleinwerk in kaart te brengen en om evoluties in het speelpleingebeuren op te sporen. Zowel voor de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk zelf als voor de lokale werkingen is het essentieel om deze cijfers bij te houden. Het is een bron van informatie die we gebruiken om ons beleid, aanbod en dienstverlening als koepelorganisatie af te stemmen op de noden van het werkveld. Met de gegevens uit deze enquête staven we onze strijdpunten als belangenbehartiger.

De cijfergegevens zijn ook voor de lokale speelpleinwerkingen een belangrijk instrument. Want wat doe je als lokale speelpleinverantwoordelijke het eerst als je dit rapport onder ogen krijgt? Juist, de gemiddelden naast je eigen cijfers leggen om te checken 'of je wel goed bezig bent'. Het is een maatstaf om je als werking te vergelijken met de buitenwereld, om nieuwe beslissingen mee af te toetsen en om je blik te verruimen. Dankzij deze enquête krijg je zicht op de keuzes die andere speelpleinwerkingen maken.

Samen werken we aan meer en betere speelkansen voor kinderen en groeikansen voor jongeren!

EEN JAAR LATER DAN GEPLAND

Deze vijfjaarlijkse speelpleinenquête was, vijf jaar na de vorige enquête in 2015, gepland voor na de zomer van 2020. De coronapandemie heeft daar anders over beslist. Het had weinig zin om een vergelijkende enquête te organiseren over de 'coronazomer' van 2020, waarin het speelpleinwerk rekening moest houden met een reeks ingrijpende beperkingen en maatregelen. Dat zou de cijfers te sterk beïnvloeden en een zinvolle vergelijking met 2015 bemoeilijken of onmogelijk maken. Wel is na de zomer van 2020 een specifieke enquête gehouden over hoe het speelpleinwerk omging met alles wat corona met zich meebracht. De vijfjaarlijkse speelpleinenquête werd dus een jaar uitgesteld, naar 2021. Ook die zomer verliep nog zeker niet volledig normaal, en de invloed van de maatregelen is zeker wel zichtbaar in een aantal resultaten. Toch bleek het goed haalbaar om de klassieke, en zeer uitgebreide vijfjaarlijkse speelpleinenquête uit te sturen in 2021.

www.speelplein.net/onderzoek

www.speelplein.net/overons

Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport van de vijfjaarlijkse speelpleinquête handelt over de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel.

SPEELPLEINWERK IS EEN UNIEKE JEUGDWERKVORM

SPEELPLEINWERK – DE DEFINITIE

Speelpleinwerk is een unieke jeugdwerkvorm in de vakantie(s) van kinderen en jongeren. Spelen om te spelen is het hoofddoel op zich voor kleuters, lagere schoolkinderen en/of tieners. Jongeren krijgen er kansen om te groeien, voeren het speelaanbod uit en worden betrokken bij de aanpak en invulling ervan. Speelpleinwerk heeft een sterk lokaal karakter en wordt gekenmerkt door een hoge graad van toegankelijkheid.

MEER LEZEN: www.speelplein.net/overspeelpleinwerk

SPEELPLEINWERK – DE OPDRACHT

Elk kind is uniek. Alle jongeren zijn divers. Dit uitgangspunt bepaalt voor de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk de opdracht van speelpleinorganisatoren. Een toegankelijk speelaanbod creëren met zoveel mogelijk speelmogelijkheden voor alle kinderen en groeikansen voor alle jongeren uit de buurt.

MEER LEZEN: www.speelplein.net/overspelen

OPBOUW VAN HET RAPPORT

Het rapport begint met een **omgevingsanalyse**. Hiermee willen we een doorsnede maken van het speelpleinwerk. Zo krijg je als lezer een algemeen beeld over de grootte en impact van het werkveld.

Daarna worden de belangrijke gegevens meegegeven rond **de methodologie van het onderzoek**. In hoeverre mogen we uitspraken doen over het speelpleinwerk en welke nuances moeten we inbouwen? Er is immers enige voorzichtigheid nodig bij de aanname van de cijfers. Vervolgens wordt **het profiel van het speelpleinwerk** onder de loep genomen en stellen we de gedetailleerde resultaten voor.

We besluiten met een **algemene beschouwing** die een beeld schetst van ons gezamenlijk project, het speelpleinwerk.

In de bijlage vind je het overzicht met antwoorden op de **open vraag** wat zij zouden doen als ze 'één dag de baas zouden zijn van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk' en 'op welke verwezenlijkingen in de afgelopen 5 jaar zij zelf het meest trots zijn'. De respondenten kregen ook de kans om ook **algemene opmerkingen** achter te laten.

HET SPEELPLEINBASISSCHEMA

Het profiel van het speelpleinwerk met de gedetailleerde resultaten is opgebouwd volgens het speelpleinbasisschema. Dit model is een schematische weergave van een speelpleinwerking in al zijn facetten en kan tevens beschouwd worden als een blauwdruk die op elke werking past. Het is een instrument en een uitnodiging om een beleid te maken rond elk van de pijlers in het schema.

In de resultatensectie van het rapport gebruiken we de 4 pijlers van het schema: speelkanalen, speelpleinploeg, organisatorische onderbouw en externe relaties. Toegankelijkheid, het 5^e onderdeel, zit verweven in elk van de 4 pijlers.

Met deze informatie heb je alles in handen om het rapport volledig te begrijpen en er eventueel je eigen beleid op af te stemmen of bij te schaven. Laat je inspireren door de cijfers, daar dienen ze voor. Niet dat alle speelpleinwerkingen eenheidsworst moeten worden, daarvoor verschilt de context van elke werking toch te sterk. Maar waar je de kwaliteit potentieel kan verbeteren, neem je deze kans allicht graag ter harte.

Omgevingsanalyse en validiteit

Wanneer we de speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel willen omschrijven, wordt er een beroep gedaan op 2 verschillende bronnen. Enerzijds hebben we deze vijfjaarlijkse Speelpleinenquête en anderzijds hebben we onze eigen digitale VDS-speelpleindatabase. In deze laatste houden we permanent gegevens bij van alle speelpleinorganisatoren -en werkingen.

BEREIK VAN SPEELPLEINWERK

Anno 2022 zijn er in Vlaanderen en Brussel 628 speelpleinwerkingen verspreid over 300 steden en gemeenten. Van de 319 gemeenten (300 in Vlaanderen en 19 in het Brussels Hoofdstedelijk gewest) zijn er dus 19 gemeenten zonder speelpleinwerking. Deze werkingen worden georganiseerd door 421 verschillende speelpleinorganisatoren. Een organisator kan dus organisator zijn van meerdere speelpleinwerkingen.

Op onze website www.speelplein.net/speelpleinen kan je steeds een actueel overzicht vinden van de gemeentes in Vlaanderen en Brussel waar een speelpleinwerking te vinden is.

ORGANISATOREN

Ten opzichte van 2015 blijft het aantal organisatoren in Vlaanderen en Brussel stabiel.

Er zijn een aantal regionale verschuivingen. Opvallend is dat er in Oost-Vlaanderen 7 organisatoren zijn verdwenen sinds 2015. In Limburg zijn er dan weer organisatoren bijgekomen. Beide provincies maken daarmee een omgekeerde evolutie door dan in de periode 2010-2015: toen waren er 6 organisatoren bijgekomen in Oost-Vlaanderen en 2 weggefallen in Limburg.

AANTAL SPEELPLEINORGANISATOREN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	73	18	65	89	69	92	406
2015	72	26	63	95	68	92	416
2020	73	31	67	89	69	93	422
2021	72	30	68	87	69	93	419
2022	72	32	68	88	69	92	421

Alle 421 organisatoren in Vlaanderen en Brussel kregen de vraag om de vijfjaarlijkse speelpleinenquête in te vullen.

- 225 organisatoren zijn aan de enquête begonnen. Daarvan hebben er 66 de vragenlijst onvolledig ingevuld; soms haakten ze snel af, anderen hielden het pas na een heel aantal vragen voor bekeken.
- 156 organisatoren vulden de enquête tot het einde in.
- Daarbij komen nog 3 invullers die alleen op het einde niet op 'klaar' hebben geklikt en manueel bij de groep 'volledigen' zijn gevoegd.

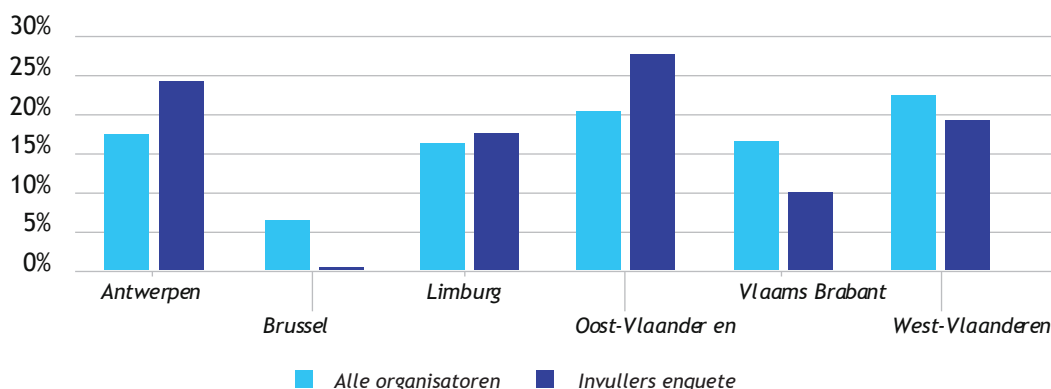
Daarmee komen we aan **159 organisatoren die de enquête helemaal hebben ingevuld**. De gegevens uit de algemene vragen over de organisatoren (beleid, begeleiders, promotie,...) zijn dus gebaseerd op de gegevens van deze 159 organisatoren. **Met deze 159 organisatoren bereikten wij 37,76% van de 421 organisatoren in Vlaanderen en Brussel.** Ter vergelijking: in 2015 werd 37% van de populatie bereikt, in 2010 40%.

WE VERGELIJKEN DE 159 ORGANISATOREN DIE DE ENQUÊTE HEBBEN INGEVULD PER PROVINCIE MET ALLE 421 ORGANISATOREN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL.

REGIO	ALLE ORGANISATOREN		RESPONDENTEN ENQUÊTE	
Antwerpen	72	17%	39	24%
Brussel	32	7%	1	1%
Limburg	68	16%	28	18%
Oost-Vlaanderen	88	21%	44	28%
Vlaams-Brabant	69	17%	16	10%
West-Vlaanderen	92	22%	31	19%
	421		159	

De Brusselse organisatoren zijn, op één na, afwezig bij de respondenten. Er zijn ook aanzienlijk minder Vlaams-Brabantse organisatoren die de enquête hebben ingevuld. Antwerpen en Oost-Vlaanderen zijn verhoudingsgewijs dan weer sterker vertegenwoordigd bij de invullers. Daarmee is de regionale representativiteit voor deze enquête lager dan die van 2015. Het feit dat bepaalde regio's ondervertegenwoordigd zijn in deze enquête heeft zeker een effect op de algemene resultaten en moet ook meegenomen worden in de interpretatie bij regionale cijfers (bv. organisatoren in Brussel en Vlaams-Brabant werken traditioneel vaker via studentenarbeid of monitorenstatuut).

ALLE ORGANISATOREN VERSUS INVULLERS PER REGIO

WERKINGEN

We spreken over een aparte werking wanneer ze beschikt over een aparte locatie, tenzij de verschillende werkingen in een externe communicatie gepromoot worden als één en dezelfde werking en de verschillende locaties louter pragmatisch zijn. (bv. kleuters hebben een eigen lokaal in een ander gebouw, dan zijn ze als één werking te rekenen). Elke organisator heeft minstens één werking - de concrete speelpleinwerking zelf, meestal aan een bepaalde locatie gelinkt. Maar een organisator kan ook meerdere werkingen hebben. Een werking kan een centrale werking zijn of een wijkwerking. Een mobiele werking beschouwen we ook als een aparte werking.

AANTAL SPEELPLEINWERKINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	101	28	78	134	87	142	570
2015	91	35	66	140	86	139	557
2022	122	41	88	134	93	150	628

Over alle speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel samen zien we sinds 2015 een sterke stijging in het aantal werkingen. In 2015 waren er 557 werkingen, in 2022 zijn dat er 628. Aangezien er geen organisatoren zijn bijgekomen in die periode, betekent dit dat het aantal werkingen per organisator de afgelopen jaren is toegenomen: van gemiddeld 1,34 naar gemiddeld 1,53 werkingen per organisator. Eerder was ook tussen 2005 en 2010 het aantal werkingen, en het aantal werkingen per organisator, sterk gestegen. Nu zien we dus opnieuw zo'n sprong.

Beperken we ons tot de respondenten van de enquête, dan zien we dat de 159 organisatoren die de enquête volledig invulden, in totaal 230 werkingen hebben. Er zijn 127 organisatoren met één werking. Daarnaast hebben 32 organisatoren meerdere werkingen; samen hebben zij 103 werkingen.

TER VERGELIJKING:

- de 421 organisatoren in Vlaanderen en Brussel hebben samen 628 werkingen; dat is gemiddeld 1,49 werkingen per organisator. Bij de invullers van de enquête gaat het over een iets lager gemiddelde: 1,45 werkingen per organisator.
- van de 421 organisatoren in Vlaanderen en Brussel zijn er 308 met één werking: dat is 75%. Bij de invullers van de enquête is dat 127 op 159: dat is 80%.

In deze enquête hebben we gegevens over 185 werkingen:

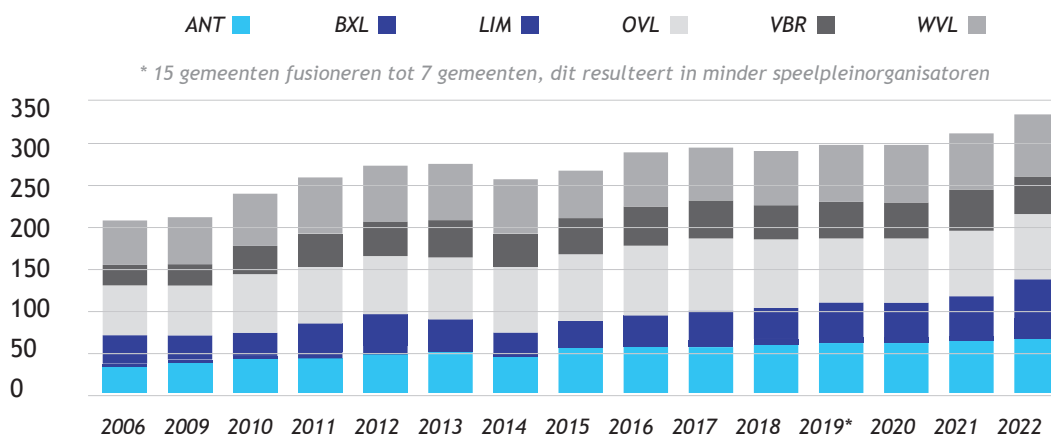
- De gegevens van de 127 organisatoren met één werking,
- Plus de (voldoende) ingevulde gegevens van 58 werkingen uit de 32 organisatoren met meerdere werkingen. De meeste organisatoren die meerdere werkingen hebben, hebben dus toch maar de vragen over de werkingen één keer (voor één werking) ingevuld.

De gegevens over de werkingen (zoals aantal kinderen, inschrijvings- en prijsbeleid, speelkansen, speelsysteem...) zijn dus gebaseerd op 185 werkingen. Dat is 29,45% van alle werkingen in Vlaanderen en Brussel. Hierbij valt wel op te merken dat niet alle werkingen ook elke vraag invulden: sommige gegevens en dus ook sommige percentages zijn op een wat kleiner aantal respondenten gebaseerd of berekend.

EVOLUTIE AANGESLOTEN LEDEN

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) vzw ondersteunt proactief alle speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel. Ons doel: meer én betere speelkansen voor elk kind en groeikansen voor alle jongeren, in het bijzonder op het speelplein. Lokaal werken is onze sterkte. We organiseren opleiding voor jongeren en verantwoordelijken, vorming ter plaatse en we brengen speelpleinen bij elkaar. We geven advies of stappen actief mee in een begeleiding, op maat van elke werking. In diverse werkgroepen en adviesraden worden we gewaardeerd voor onze sterke visie op spelen en brede kennis van het jeugdwerk. We gaan voortdurend op zoek naar boeiende samenwerkingen en projecten. We ontwikkelen kant-en-klare producten die zorgen dat speelpleinverantwoordelijken, samen met jongeren, kunnen bouwen aan nog straffer speelpleinwerk!

We kiezen ervoor om een ledenorganisatie te zijn, waarbij we jaarlijks opnieuw vragen om het lidmaatschap - en dus het vertrouwen - in onze organisatie te bevestigen. Anno 2022 bevestigden 334 speelpleinorganisatoren hun lidmaatschap. Daarmee vertegenwoordigt de VDS de stem van 79% van alle speelpleinorganisatoren in Vlaanderen en Brussel (of 86% van alle speelpleinwerkingen). Dat is nooit eerder zo groot geweest.

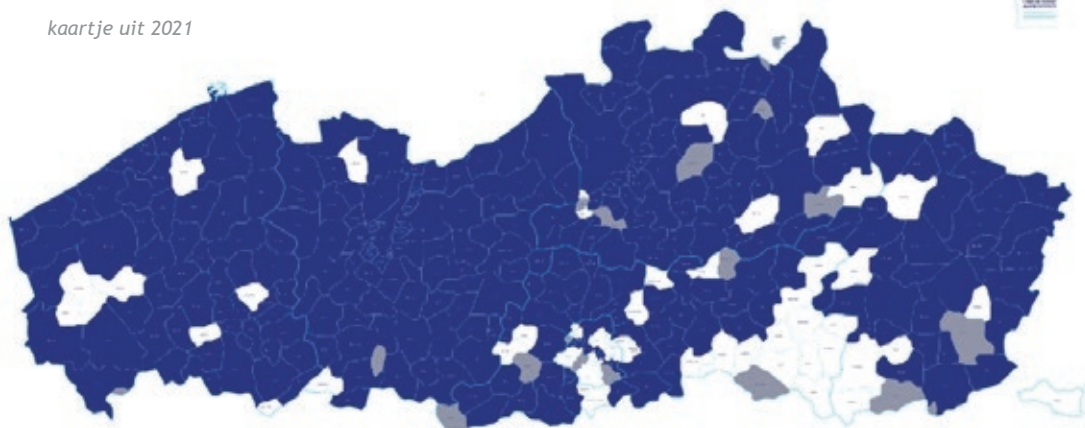
Vooraf het aantal aangesloten speelpleinen in Brussel is treffend. Sinds januari 2022 heeft de VDS opnieuw een convenant met de Vlaamse Gemeenschapcommissie (VGC) in Brussel ter extra ondersteuning van de Brusselse speelpleinwerkingen. Via de convenant zijn alle VGC-speelpleinorganisatoren automatisch lid zijn van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk.

EVOLUTIE AANGESLOTEN SPEELPLEINORGANISATOREN

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2008	34	4	34	58	25	53	208
2009	39	3	30	59	26	56	213
2010	44	3	28	69	33	64	241
2011	44	7	34	69	39	66	259
2012	49	11	36	70	41	67	274
2013	51	11	29	74	45	64	274
2014	45	4	26	77	40	63	255
2015	56	4	29	79	43	57	268
2016	58	8	29	83	46	64	288
2017	58	8	35	85	45	63	294
2018	61	6	38	79	41	64	289
2019	63	5	42	76	41	70	297
2020	63	5	42	76	44	69	299
2021	65	5	48	78	47	69	312
2022	67	25	46	77	46	73	334

Deze gemeente heeft zelf geen speelpleinwerking.
Minstens 1 speelpleinorganisator in deze gemeente is lid.

kaartje uit 2021

Profiel van het speelpleinwerk

KINDEREN OP HET SPEELPLEIN

AANTAL KINDEREN

HOEVEEL KINDEREN PER DAG WAREN ER IN DE ZOMER VAN 2021?

Omdat we 185 op 628 werkingen bereikten met de enquête zouden we het totaal van 13732 kunnen vermenigvuldigen met een factor $628/185 (=3,405)$ om zo een inschatting te kunnen maken van hoeveel kinderen er in totaal op alle werkingen in Vlaanderen en Brussel waren tijdens de zomer van 2021. Zo berekend, waren er in de zomer **46763 kinderen per dag op alle speelpleinwerkingen samen**. Vergeleken met 2015 is dit een stijging. Toch dienen we te benadrukken dat al deze cijfers slechts met veel voorbehoud gebruikt kunnen worden.

HOEVEEL KINDEREN PER DAG WAREN ER IN DE ZOMER VAN 2021?			
LEEFTIJDSCATEGORIE	Hoeveel werkingen vulden hierover (geldige) cijfers in?	Som van het aantal kinderen bij de werkingen die cijfers invulden	Gemiddeld aantal kinderen per dag, berekend voor de werkingen die cijfers invulden
Jonger dan 3	25 werkingen	293	11,72
3 tot 6	142 werkingen	5035	35,46
7 tot 12	150 werkingen	7293	48,62
Ouder dan 12	88 werkingen	1111	12,62 Bij 12 werkingen gaat het bijvoorbeeld wel maar om 1 à 3 tieners
		Totaal 13732	

Dit is wel een bijzonder ruwe inschatting:

- de cijfers zijn onvolledig: zelfs voor de leeftijdscategorie 7-12 jaar, die op bijna alle werkingen terecht kan, zijn er slechts voor 150 van de 185 werkingen cijfers.
- werkingen kunnen sterk van grootte verschillen en we kunnen niet inschatten hoe sterk de grootte van de werkingen in deze enquête afwijkt van de algemene populatie.
- Bij deze vraag waren de ingevulde cijfers niet altijd betrouwbaar, met cijfers per dag die soms hoger waren dan de maximumcapaciteit. In enkele gevallen kon dit herberekend worden (het waren totale cijfers i.p.v. dagcijfers); andere verdachte cijfers werden voor de analyse verwijderd.

TOTAAL AANTAL KINDEREN PER DAG OVER DE JAREN HEEN	
1985	48300
1990	61500
1995	57000
2000	48000
2005	37000
2010	43000
2015	44167
2021	46763

HOEVEEL VERSCHILLENDE KINDEREN BEZOCHTEN HET SPEELPLEIN?

De cijfers zijn, ook voor deze enquête, onvolledig. 149 van de 185 werkingen vulden hier een (betrouwbaar) getal in: deze werkingen werden gemiddeld genomen bezocht door 225 verschillende kinderen, met een som van 33341 verschillende kinderen. De mediaan is 192: in de rangorde van de werking met het minste naar de werking met het meeste verschillende kinderen, bereikte de 'middelste' werking 192 kinderen.

Enkele werkingen geven nog nuances aan de cijfers, en een aantal werkingen vulden het niet in en/of gaven aan dat ze het niet weten. Ook hier werden verdachte (onrealistisch hoge) cijfers verwijderd.

AANTAL VERSCHILLENDE KINDEREN DIE HET SPEELPLEIN BEREIKT OVER DE JAREN HEEN			
2005	2010	2015	2021
140000	147000	184000	141750

We nemen het gemiddelde van het aantal verschillende kinderen per werking (225) als basis voor een extrapolatie. Als we dit gemiddelde vermenigvuldigen met het totaal aantal werkingen in Vlaanderen en Brussel, dan komen we aan **een totaal van 141.750 verschillende kinderen**. Omdat werkingen zo sterk in grootte kunnen verschillen en we geen zicht hebben op hoe groot de werkingen uit deze steekproef zijn vergeleken met alle werkingen, is dit cijfer maar een zeer ruwe inschatting.

Dat betekent dat 1 op de 5 kinderen in Vlaanderen naar een speelpleinwerking gaat. (Deze cijfers zijn gebaseerd op het statisch jaarboek van het Vlaams onderwijs, schooljaar 2020-2021. Bovenstaand cijfer neemt dus de 727167 kinderen (660225 in 2010) in beschouwing van het kleuter en lager onderwijs). Daarmee is en blijft het speelpleinwerk populair.

Het cijfer van 141.750 verschillende kinderen is een stuk lager dan de 184384 verschillende kinderen in 2015 (het ligt wel in de lijn van de cijfers van 2005 en 2010). We vermoeden dat het cijfer van 2015 een overschatting was.

HOEVEEL DAGEN KWAM EEN KIND GEMIDDELD NAAR DE SPEELPLEINWERKING IN DE ZOMER VAN 2021?

Slechts 118 werkingen vulden de vraag in met enkel een getal. Gemiddeld kwamen kinderen 9,7 dagen naar de speelpleinwerking. De mediaan van deze cijfers is 10. **Het doorsneekind komt met andere woorden 10 dagen of twee volle weken naar de speelpleinwerking in de zomer van 2021.**

Tegenover 2015 (gemiddelde 9,6) is dit gelijk gebleven; de daling van het aantal dagen dat een kind naar het speelplein komt, lijkt gestopt (11,3 dagen in 2010; 11,75 in 2005). Dat er minder kinderen dan vroeger naar een speelpleinwerking in hun buurt trekken, ligt wellicht aan het feit dat er steeds meer ander vakantieaanbod is. Gezien dat aanbod de laatste jaren is toegenomen is een stabiel cijfer zeker positief.

IMPACT VAN DE CORONAMAATREGELEN OP DE DEELNAMECIJFERS IN DE ZOMER VAN 2021?

De werkingen schatten de impact van corona op de deelnamecijfers zeer uiteenlopend in. Heel wat werkingen zeggen (in het open antwoord op deze vraag) dat zij geen of weinig impact hebben ervaren - hier en daar is er zelfs een stijging vergeleken met 2019 - en dat er een duidelijk herstel is ten opzichte van zeer gereguleerde coronazomer van 2020. Anderen konden aanzienlijk minder kinderen op het speelplein verwelkomen: op sommige werkingen was er een halvering ten opzichte van het normale deelnemersaantal.

LEEFTIJDSCATEGORIEËN

De leeftijdscategorieën op het speelplein zijn verschillend van werking tot werking. Een vijfde van de werkingen heeft kinderen van jonger dan drie jaar (2 of 2,5) als minimumleeftijd. Nog eens een kwart begint aan 3 of 3,5 jaar. Slechts 15% heeft 6 jaar als startleeftijd. Volgens de enquête heeft dus 80% van de speelpleinwerkingen een kleuterwerking. Uit onze permanente monitoring blijkt dat +/-70% een kleuterwerking heeft. Het cijfer uit de enquête is waarschijnlijk een kleine overschatting.

In de overgrote meerderheid van de werkingen ligt de maximumleeftijd ofwel op 12 jaar (37% van de werkingen) of op 14 of 15 jaar (samen 45% van de werkingen). We mogen dus besluiten dat ongeveer 50% van alle speelpleinwerkingen ook een tienerwerking heeft. Dat cijfer strookt met wat wij in onze permanente database optekenen (= 297 van de 628 speelpleinwerkingen heeft een tienerwerking). Enkele speelpleinwerkingen haalden ook leeftijden 16+ aan. We vermoeden dat het hier gaat om inclusieve speelpleinwerkingen die kinderen met een mentale beperking toelaten tot oudere leeftijd volgens draagkracht van de ploeg.

MINIMUM- LEEFTIJD	AANTAL SPEEL- PLEINEN	%
2 (of 2,5)	37	20%
3 (of 3,5)	48	26%
4	40	22%
5	26	14%
6	28	15%
7	2	1%
12	2	1%
13	2	1%

MAXIMUM- LEEFTIJD	AANTAL SPEEL- PLEINEN	%
6	4	2%
11	4	2%
12	68	37%
13	7	4%
14	34	18%
15	50	27%
16	13	7%
17	2	1%
19	1	1%
30	1	1%

	< 3 JAAR	3-6 JAAR	7-12 JAAR	>12 JAAR
2000	1,9 %	32 %	56 %	10 %
2005	2,1 %	33 %	55 %	10 %
2010	3,1 %	33 %	55 %	9 %
2015	3,2 %	33 %	55,6 %	8,2 %
2021	2 %	37 %	53 %	8 %

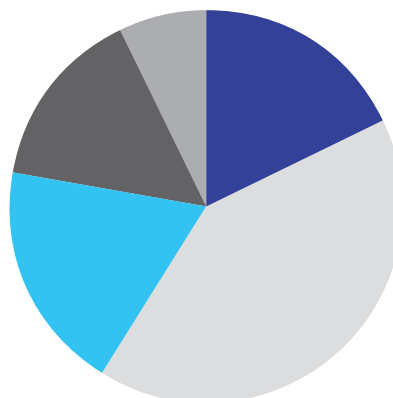
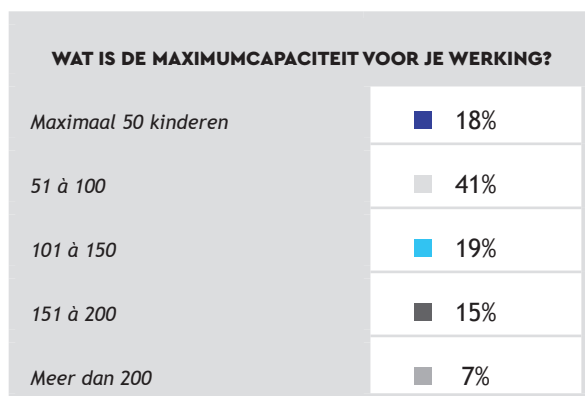
De meest aanwezige groep zijn de 7- tot 12-jarigen, die meer dan de helft van het speelpleinpubliek uitmaken. De groep kleuters vertegenwoordigt ruim een derde van alle kinderen op het speelplein. Het aandeel kleuters blijft stijgen. Dat cijfer sluit ook aan bij wat we in de dagelijkse realiteit ondervinden; een toenemende vraag en aanbod naar opvang/vrijtijdsbesteding van kleuters (en peuters). Algemeen blijven de cijfers erg stabiel over de jaren heen.

CAPACITEIT

We onderscheiden 5 soorten werkingen op basis van hun grootte:

- Kleine werkingen met een capaciteit van minder dan 50 kinderen per dag
- Middelgrote werkingen met een capaciteit van 50 tot 100 kinderen per dag
- Grote werkingen met een capaciteit van 100 tot 150 kinderen per dag
- Grotere werkingen met een capaciteit van 150 tot 200 kinderen per dag
- De grootste werkingen met een capaciteit van meer dan 200 kinderen per dag.

48,6% van de werkingen heeft *geen* maximumcapaciteit. 51% van de werkingen heeft die maximumcapaciteit wel. Die ligt tussen de 15 en de 511 kinderen. **Gemiddeld is er bij de werkingen die een maximumcapaciteit hebben, plaats voor 115 kinderen.** Dat betekent uiteraard niet dat deze plaatsen op elk moment ook ingevuld zijn. Dit zegt niets over het aantal kinderen, wel iets over de capaciteit van speelpleinwerkingen.

De meeste werkingen die een maximumcapaciteit hebben, zullen - indien zij daar al zicht op hebben - volgend jaar opnieuw een maximumcapaciteit hebben die gelijkaardig is aan 2021; soms ligt het maximum iets hoger (één keer zelfs van 210 naar 300), een zeldzame keer iets lager. Eén op de drie werkingen (31) die een maximumcapaciteit hadden in 2021, plannen om dat in 2022 niet meer te doen. We gaan ervan uit dat dit werkingen zijn die voor corona geen maximumcapaciteit hadden, maar dat noodgedwongen hebben moeten installeren omwille van de bubbelwerking en dus het beperkt aantal toegelaten kinderen per bubbel.

Van de werkingen die *zonder* maximumcapaciteit werkten in 2021, weten de meesten reeds dat zij dat in 2022 op dezelfde manier zullen doen. Slechts drie werkingen geven aan met een maximumcapaciteit te zullen gaan werken.

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Diversiteit is een belangrijk thema voor het speelpleinwerk. Het is de moeite om te onderzoeken in welke mate specifieke doelgroepen aanwezig zijn. Maar het blijft een moeilijke, zo niet onmogelijke, opdracht om deze cijfers exact te berekenen. Lokale speelpleinverantwoordelijken konden in de enquête een percentage opgeven in hoeverre zij zelf denken dat een specifieke doelgroep aanwezig is in de werking. Dat is meestal niet gebaseerd op objectieve cijfers. Toch kunnen we stellen dat het speelpleinpubliek divers blijft. Dat zien we niet alleen in de dagelijkse realiteit, maar wordt ook voorzichtig bevestigd door de cijfers.

HET SPEELPLEINWERK BEREIKT HEEL DIVERSE KINDEREN ANNO 2021.

	Gemiddeld % van alle kinderen	Gegevens uit...	% werkingen dat '0%' invult en dus aangeeft géén kinderen uit deze doelgroep te ontvangen
Kinderen met een beperking	5,1%	156 werkingen	29%
Kinderen ingeschreven met een 'sociaal tarief'	11,8%	161 werkingen	30%
Kinderen ingeschreven via sociale partner, anders dan bijzondere jeugdzorg (bijvoorbeeld OCMW)	5,9%	154 werkingen	27%
Kinderen uit bijzondere jeugdzorg	1,7%	148 werkingen	64%
Kinderen die (nog) geen Nederlands spreken	3,4%	151 werkingen	36%

Niet alle werkingen houden deze cijfers bij en vermoedelijk hebben een aantal daarvan ook 0 ingevuld, waardoor de werkelijke aandelen wat hoger kunnen liggen. Kinderen die via een sociale partner op het speelplein terechtkunnen, worden soms rechtstreeks ingeschreven via het OCMW, zodat werkingen hier niet altijd cijfers over hebben.

De vergelijking met de cijfers van 2015 is niet eenvoudig te maken. Het ingeschatte gemiddelde % kinderen met een beperking is gedaald van 6,3% naar 5,1%. Ook de aandelen kinderen ingeschreven via het OCMW (van 7,9% naar 5,9%) en kinderen uit de bijzondere jeugdzorg (van 4,0% naar 1,7%) zijn gedaald. In 2021 is niet gevraagd naar het aantal meertalige kinderen (18,2% in 2015) maar naar het aantal kinderen die (nog) geen Nederlands spreken (3,4%). Ook de categorie ‘kinderen ingeschreven met een sociaal tarief’ (11,8% in 2021) is niet te vergelijken met de categorie ‘kansarme kinderen’ uit 2015 (18,6%). In onze online database zien we dat 296 speelpleinwerkingen (= 47%) aangeven dat ze een ‘sociaal tarief’ hanteren.

INCLUSIE OP HET SPEELPLEIN

55% van de organisatoren heeft een aanbod voor kinderen met een beperking in elk van de werkingen. Daarmee spreken ze de ambitie uit om elk kind de kans te geven om (avontuurlijk) te spelen door:

- Oog te hebben voor drempels die dit belemmeren en deze weg te werken.
- In te zetten op de sterktes en talenten van alle kinderen en animatoren.

Nog eens 12% heeft een aanbod in één van de werkingen, of heeft een specifieke werking voor kinderen met een beperking. **Samen heeft ruim twee op de drie organisatoren dus een aanbod voor kinderen met een beperking.** In 2015 gaf 70% aan ‘inclusief’ te werken; dit ligt dus in dezelfde lijn, al was de vraagstelling toen vager.

Als we de cijfers erbij nemen uit onze online database, dan zien we 284 speelpleinwerkingen (=45%) expliciet aanduiden dat ze een ‘inclusieve speelpleinwerking’ zijn op het profiel dat ouders per werking kunnen inkijken. We vermoeden dat dit cijfer kleiner is omdat speelpleinwerkingen vaak wel inclusief werken, maar er minder expliciet mee naar buiten komen. De verhouding ‘vraag versus aanbod gestuurd’ en het verhaal ‘draagkracht van de ploeg’ spelen hierbij een rol (zie verder).

Als we kijken naar de realiteit denken we dat veel meer speelpleinen bezig zijn met inclusiviteit. Dit gebeurt echter niet altijd bewust, of zonder duidelijke visie en/of beleid. De term inclusief speelplein heeft nog heel vaak de neiging om vooral te kijken naar kinderen met een ‘fysieke’ beperking.

85% van de organisatoren die een aanbod heeft voor kinderen met een beperking, doet dit (onder meer) vanuit het idee dat alle kinderen welkom zijn. Ze detecteren soms zelf een nood (1 op 4 noemt dit), of doen het meer op vraag van ouders (1 op 5).

WAT MAAKT DAT JULLIE DIT AANBOD ORGANISEREN?		
<i>Vanuit het idee dat alle kinderen welkom zijn.</i>	84,26%	91
<i>Omdat we zelf merkten dat er al veel kinderen met een beperking of specifieke andere doelgroepen aanwezig zijn op het speelplein.</i>	26,85%	29
<i>Het is altijd al zo geweest.</i>	20,37%	22
<i>Omdat er vraag naar was vanuit ouders.</i>	19,44%	21
<i>Andere</i>	7,41%	8

De cijfers zijn hier niet met 2015 te vergelijken, omdat toen slechts één antwoord kon worden aangeduid. Het idee dat alle kinderen welkom zijn, was ook toen de belangrijkste reden. ‘Omdat er vraag was vanuit de ouders’ was toen slechts door 1,7% van de respondenten als (enige) antwoord aangeduid, terwijl het nu door één op vijf organisatoren als een van de redenen

wordt aangeduid.

Bijna één op drie organisatoren heeft géén aanbod voor kinderen met een beperking.

De belangrijkste genoemde redenen zijn het gebrek aan draagkracht bij de animatorenploeg (60%) en het feit dat er geen vraag naar is (46%). Organisatoren geven in hun reacties ook aan dat kinderen met een beperking welkom zijn, maar dat dit afhankelijk is van hoeveel dit vergt van de animatoren: één-op-één begeleiding zal bijvoorbeeld niet altijd haalbaar zijn.

Het feit dat er in bijna 45% van de gevallen geen vraag is naar inclusie, zou geen reden mogen zijn. De reden dat er geen vraag is, is vaak omdat de werking dat ook niet communiceert en (ouders van) kinderen met een beperking dan ook niet geneigd zijn om die vraag te stellen.

WAT MAAKT DAT JULLIE DIT AANBOD NIET ORGANISEREN?		
<i>Draagkracht bij animatorenploeg is te laag.</i>	59,62%	31
<i>Er is geen vraag naar.</i>	46,15%	24
<i>We zetten in op andere thema's.</i>	13,46%	7
<i>Er is al voldoende ander aanbod voor kinderen met een beperking in onze gemeente.</i>	7,69%	4
<i>Daar is geen budget voor.</i>	5,77%	3
<i>Andere</i>	34,62%	18

Ook hier is de vergelijking met 2015 niet eenvoudig te maken, omdat toen slechts één antwoord kon worden aangeduid. De beperkte draagkracht of de afwezigheid van de vraag naar een inclusieve werking werd ook toen het vaakst aangeduid.

Het blijft duidelijk dat speelpleinwerk de jeugdwerkvorm is die rekening houdt met een diverse samenleving en dat inclusief werken geen loze belofte is. De aanwezigheid van één of meerdere specifieke doelgroepen is een logische realiteit. Dat ruim twee op de drie organisatoren een aanbod heeft voor kinderen met een beperking is erg realistisch. Het lijkt er sterk op dat speelpleinwerkingen willen waarmaken wat ze zelf beweren over hun toegankelijk karakter.

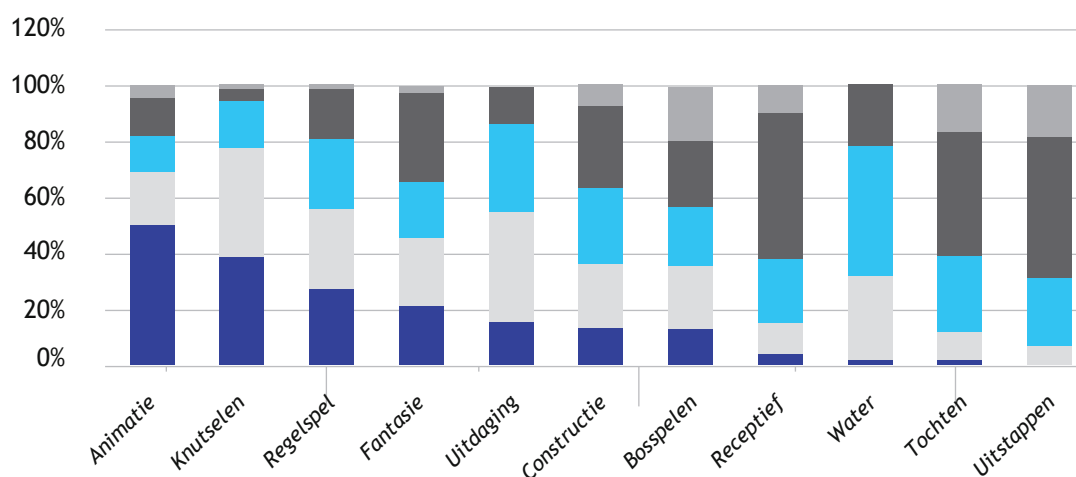
SPEELMOGELIJKHEDEN

WELKE SPEELKANSEN BIEDEN DE WERKINGEN?

SPEELVORMEN

In de enquête werd een lijst van speelvormen voorgeschoteld. Respondenten moesten een lijst van 11 speelsoorten scoren. Dat leverde volgend plaatje op:

	+- ELKE DAG	HEEL YAAK	REGELMATIG	AF EN TOE	NOOIT
<i>Animatie</i>	50%	19%	13%	14%	4%
<i>Knutselen</i>	38%	39%	17%	4%	1%
<i>Regelspel</i>	27%	29%	26%	18%	1%
<i>Fantasie</i>	21%	24%	21%	31%	3%
<i>Uitdaging</i>	15%	41%	31%	14%	0%
<i>Constructie</i>	13%	23%	27%	30%	7%
<i>Bosspelen</i>	13%	23%	21%	23%	19%
<i>Receptief</i>	4%	11%	23%	52%	10%
<i>Water</i>	2%	30%	47%	22%	0%
<i>Tochten</i>	2%	11%	27%	44%	17%
<i>Uitstappen</i>	0%	7%	24%	51%	18%

In de helft van de werkingen kan je (bijna) elke dag rekenen op **animatie**, en in bijna 40% van de werkingen wordt er zowat elke dag **geknutseld**. Het zijn spelvormen die op bijna elke werking voorkomen.

Regelspel en **uitdagingsspel** komen ook in meer dan de helft van de werkingen ‘heel vaak’ of ‘(bijna) elke dag’ aan bod. Voor constructiespel, bosspel en waterspel is dit ongeveer één op drie. Daarbij valt op dat bijna één op vijf van de werkingen nooit aan bosspel doet, wellicht bij gebrek aan bos op of nabij het eigen terrein. Bosspel is daarmee het spel dat het vaakst ‘nooit’ wordt gespeeld. Ook uitstappen en tochten komen bij iets minder dan een vijfde van de werkingen nooit voor.

Uitstappen zijn erg populair (een aantal werkingen geeft aan dat dit de dagen zijn waarop ze soms een inschrijvingsstop moeten voorzien, weliswaar vaak uit logistieke redenen zoals plaatsen op de bus), maar - vanzelfsprekend - gebeuren ze op de meeste werkingen maar af en toe. Bijna één op de vijf werkingen organiseert nooit uitstappen. Op elke werking gebeurt wel eens waterspel en uitdagingsspel: niemand heeft hier nooit aangeduid. Ook een werking zonder knutselen of regelspel zijn absoluut uitzonderlijk. Enkele werkingen doen het zonder fantasiespel of animatie.

2015	2021
<i>Knutselen</i>	Knutselen
<i>Animatie</i>	Animatie
<i>Uitdagingspel</i>	Fantasie
<i>Regelspelen</i>	Regel
<i>Fantasiespel</i>	Uitdaging
<i>Waterspelen</i>	Water
<i>Constructiespel</i>	Constructie
<i>Bosspelen</i>	Bosspel
<i>Receptief spel</i>	Receptief
<i>Tochten</i>	Tochten
<i>Uitstappen</i>	Uitstappen

De vraagstelling gebeurde in 2015 iets anders, zodat de vergelijking niet helemaal te maken is, maar via de gewogen scores van alle antwoorden (‘(bijna) elke dag’ weegt zwaarder door dan de lagere frequenties) kunnen we toch een vergelijkende rangorde opmaken. Knutselen en animatie staan in de lijst bovenaan. De rangorde blijkt ongewijzigd, behalve dat uitdagingsspel van de derde naar de vijfde plaats is gezakt, en fantasiespel van de vijfde naar de derde plaats is gestegen.

De 5 meest voorkomende speelsoorten liggen in de resultaten gezien kort bij elkaar. Daaruit ontstaat de hypothese dat kinderen verwend worden met een gevarieerd aanbod.

MATERIAAL

Hoe vertaalt dat gevarieerd aanbod zich naar de aanwezige materialen op het speelplein? Deze oefening werd in 2 vragen gesteld: ‘welke materialen zijn aanwezig?’ en ‘hoe vaak worden deze materialen gebruikt?’. De materialen werden opgedeeld in 14 categorieën:

	RUIM		BEPERKT		NIET IN 2021		NIET IN 2015
<i>Knutsel verbruiks</i>	166	92%	12	7%	2	1%	3%**
<i>Knutsel gebruiks</i>	163	91%	15	8%	2	1%	3%**
<i>Spel en sport</i>	145	81%	34	19%	1	1%	1%
<i>Binnenmateriaal</i>	125	69%	50	28%	5	3%	/
<i>Kosteloos</i>	121	67%	51	28%	8	4%	5%
<i>Klein bouw materiaal</i>	97	54%	68	38%	15	8%	16%
<i>Water en zand</i>	90	50%	81	45%	9	5%	7% en 25%*
<i>Rollend</i>	87	48%	64	36%	29	16%	29%
<i>Kleutermateriaal</i>	83	46%	38	21%	57	32%	50%
<i>Buitenmateriaal</i>	64	36%	72	40%	44	24%	/
<i>Groot bouw materiaal</i>	53	29%	68	38%	59	33%	51%
<i>Fantasie</i>	51	28%	103	57%	26	14%	8%
<i>Tienermateriaal</i>	27	15%	79	44%	73	41%	71%
<i>Snoezelmateriaal</i>	18	10%	81	45%	81	45%	69%

In 2015 werd enkel gekeken naar welk materiaal voorhanden was op de werkingen.

De categorieën binnen- en buitenmateriaal werden toen niet bevraagd.

* Water en zand werden in 2015 apart bevraagd.

**Knutselmateriaal was één categorie.

In het algemeen zien we dat steeds minder werkingen bepaalde soorten materiaal niet in huis hebben. De klassiekers zijn onwrikbaar en blijven de kern uitmaken van wat er op een speelplein gebeurt: sport- en spel materiaal en knutselmateriaal is er, op een uitzondering na, op elk speelplein.

We kunnen concluderen dat de speelpleinwerkingen een groot, en steeds groter wordend arsenaal aan materiaal ter beschikking hebben dat tijdens de speelpleindag speelkansen kan bieden.

Alleen fantasie materiaal was in de enquête van 2015 in meer werkingen voorhanden. De afname van fantasie materiaal zet zich daarmee voort: het was niet aanwezig in 4% van de werkingen in 2010, in 8% van de werkingen in 2015, in 14% van de werkingen in 2021.

Het bevestigt een beetje ons buikgevoel dat we minder verklede kinderen/animatoren op de speelpleinwerkingen treffen tijdens de vele speelpleinbezoeken in vakantieperiodes. Opmerkelijk is wel dat slechts 3% bij spelvormen aangeeft nooit fantasiespel te spelen, maar dat 14% aangeeft geen fantasiemateriaal te hebben.

Snoezelmateriaal is op 45% van de werkingen niet voorhanden. In 2015 was dat nog 69% en in 2010 nog 73%. Dit materiaal is dus aan een stevige opmars bezig. 45% lijkt niet zo veel in vergelijking met de andere materialen, maar dat betekent dat 'bijna' 1 op 2 speelpleinwerkingen 'snoezelmateriaal' heeft. Snoezelmateriaal wordt niet uitsluitend gebruikt voor kinderen met een beperking, maar het heeft vaak wel een functie naar toegankelijkheid. Eerder haalden we al in deze enquête aan dat 45% van speelpleinwerkingen zich de expliciete term 'inclusieve werking' aanmeet. Beide cijfers zijn mooi naast elkaar te leggen.

Kijken we naar rollend materiaal (bv. gocarts, fietsjes...). Dan zien we op 10 jaar tijd een stevige investering door heel wat speelpleinorganisatoren (van 61% in 2010 naar 84% in 2021). Het scoorde destijds ook hoog op de lijst van belangrijke materialen. 4 of de 5 speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel hebben dus vandaag, hetzij ruim, hetzij beperkt, rollend materiaal ter beschikking.

Ook tienermateriaal en kleutermateriaal zijn heel wat populairder geworden.

Niet verwonderlijk als we voorheen zagen dat het aantal kleuters op de lokale speelpleinen blijft stijgen. De investering naar materiaal volgt dus deze trend.

Bij groot bouw materiaal zien we dat er veel minder werkingen zijn die dit niet in huis hebben (van 51% in 2015 naar 33% in 2021). Toch blijft 33% een hoog cijfer. Dat betekent dat 1 op 3 speelpleinwerkingen kinderen niet de kans geeft om aan de slag te gaan met paletten, sjorpalen... En dat terwijl een 'bouwhoek' op de meeste speelpleinwerkingen net erg populair is bij de kinderen.

HOE VAAK WORDT DIT MATERIAAL GEBRUIKT?

Materiaal kan wel voorhanden zijn, maar wordt daarom in de praktijk nog niet noodzakelijk (vaak) gebruikt. We polsten dus ook naar de frequentie waarop het materiaal gebruikt wordt.

	(BIJNA) ELKE DAG	VAAK	REGELMATIG	AF EN TOE	NOOIT
<i>Knutsel gebruik</i>	63%	25%	9%	2%	1%
<i>Knutsel verbruik</i>	61%	24%	10%	2%	1%
<i>Spel en sport</i>	58%	22%	15%	4%	2%
<i>Rollend</i>	51%	17%	7%	10%	15%
<i>Kleutermateriaal</i>	44%	7%	7%	7%	34%
<i>Binnenmateriaal</i>	36%	17%	25%	18%	2%
<i>Klein bouw materiaal</i>	34%	20%	20%	17%	10%
<i>Buitenmateriaal</i>	32%	13%	15%	18%	21%
<i>Kosteloos</i>	31%	30%	18%	17%	3%
<i>Water en zand</i>	23%	25%	21%	25%	6%
<i>Groot bouw materiaal</i>	17%	12%	18%	21%	32%
<i>Fantasie</i>	17%	12%	22%	34%	15%
<i>Tienermateriaal</i>	15%	13%	16%	15%	40%
<i>Snoezelmateriaal</i>	8%	6%	14%	29%	43%

Knutselmateriaal wordt veruit het vaakst gebruikt: op meer dan 85% van de werkingen wordt het (bijna) elke dag of vaak bovengehaald. Ook spel- en sportmateriaal en rollend materiaal worden op de meeste werkingen vaak of bijna elke dag gebruikt.

INKLEDING

Verkleiden, inkleding en fantasie zijn onlosmakelijk verweven met speelpleinwerking. Op veel werkingen is het cultureel ingebakken en maakt het een belangrijk deel uit van het aanbod, traditie en de ambitie om kinderen in een andere speelpleinwereld mee te nemen dicht bij hun leefwereld. Heel veel werkingen delen bijvoorbeeld hun infrastructuur. Vaak gaat de werking door in dezelfde omgeving waar de kinderen dag in dag uit school lopen. Een coole kasteelpoort waarlangs de kinderen het 'speelplein' betreden of een gekke professor die de kinderen 's ochtends begroet, bezorgen hen onmiddellijk een 'vakantie'gevoel.

Toch merken we in dagelijkse realiteit dat verkleiden, inkleding en fantasie minder vanzelfsprekend zijn dan vroeger. In vorige onderzoeksvragen kon je al lezen dat de aanwezigheid van fantasiemateriaal verder daalt. Om een nog beter objectief beeld te krijgen, stelden we in deze enquête voor het eerst ook specifieke vragen rond inkleding.

KLEED JE DE SPEELPLEINDAG IN MET EEN THEMA?

Er is een thema dat actief gebruikt wordt

87 48%

Er is geen overkoepelend thema, maar de activiteiten worden wel ingekleed

21 11%

Er is een thema (per dag, week, maand, vakantie), maar dat wordt weinig gebruikt

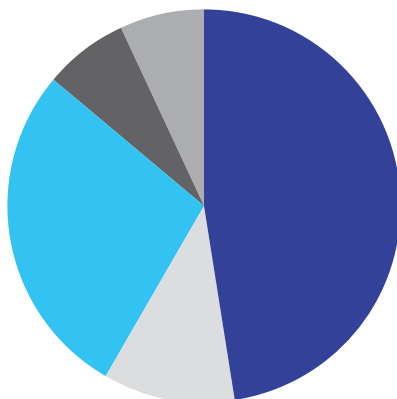
51 28%

Niet

12 7%

Anders

12 6%

Bijna de helft van de werkingen kleedt de speelpleindag in met een thema dat actief gebruikt wordt. Een kwart van de werkingen hanteert wel een thema, maar dat wordt eerder weinig gebruikt. De speelpleinen waar er geen sprake is van inkleding, zijn uitzonderingen. De werkingen die 'anders' invulden, gebruiken altijd wel in zekere mate een thema, maar het bijvoorbeeld wisselt eerder naargelang de week of de dag.

Het thema is overwegend een weekthema: 116 werkingen (69%) hebben per week een ander thema. Minder werkingen gebruiken een dagthema (32), een maandthema (3) of een thema voor de volledige vakantie (16).

WAAR ZETTEN JULLIE HET THEMA IN?

In activiteiten

Ingeklede personages

Decor

Onthaal

In speelimpulsen

Elke dag één of meerdere animaties

In speelhoeke

0% 20% 40% 60% 80% 100%

SPEELINFRASTRUCTUUR

Bijna alle werkingen hebben zowel binnen- als buitenruimte (96%: 175 op 183). Acht werkingen hebben enkel een buitenruimte ter beschikking. Geen enkele werking moet het met alleen binnenruimte doen.

Binnenruimte

De binnenruimte kan in eigendom zijn of worden gehuurd, maar wordt in de 60% van de gevallen gratis ter beschikking gesteld door het lokaal bestuur of door een partner (zoals een school).

BINNENLOCATIE		2021	2015
<i>Eigendom</i>	23	13%	26%
<i>Gehuurd</i>	37	21%	23%
<i>Gratis ter beschikking door lokaal bestuur</i>	88	51%	51%
<i>Gratis ter beschikking door partner</i>	12	7%	-
<i>Anders</i>	14	8%	-

Onder 'anders' vallen combinaties van verschillende manieren van ter beschikking stellen, verschillende locaties (zoals mobiele werkingen), gehuurd maar volledig terugbetaald... In 2015 kon slechts uit de eerste drie categorieën gekozen worden, maar de daling van het aantal werkingen die een eigen binnenlocatie bezitten is wel zeer opmerkelijk. De gemiddelde huurprijs bedraagt (op basis van de beschikbare cijfers) 63 euro. De ingevulde bedragen (de huurprijs werd per dag gevraagd) zijn hier zeer uiteenlopend geformuleerd. We hebben helaas geen gegevens uit 2015 om te vergelijken.

IS DE SPEELPLEINLOCATIE EEN GEDEELDE LOCATIE (DIE OOK DOOR ANDEREN WORDT GEBRUIKT)?

Slechts 8% van de locaties wordt exclusief voorbehouden voor de speelpleinwerking. In 92% van de gevallen wordt de speelpleinlocatie ook gebruikt door anderen. Op het ogenblik dat het speelplein doorgaat wordt wel vaak exclusiviteit geboden. De locatie wordt gedeeld, maar meestal is daar tijdens de speelpleinweken dus zelf niets van te merken.

IS DE SPEELPLEINLOCATIE EEN GEDEELDE LOCATIE?		
<i>Ja, en er zijn ook andere activiteiten bezig tijdens onze werking</i>	33	18%
<i>Ja, maar er zijn geen andere activiteiten bezig tijdens onze werking</i>	132	74%
<i>Nee, de locatie wordt alleen voor onze werking gebruikt</i>	14	8%
	179	

DE BINNENLOCATIES KUNNEN ALLERLEI VORMEN AANNEMEN:

Buiten de speelpleinweken zijn ze meestal op een andere manier in gebruik. Zo speelt 1 op de 3 speelpleinwerkingen vandaag in een school.

DE BINNENLOCATIE IS		2021	2015
<i>School</i>	56	32%	31%
<i>Op maat vormgegeven locatie voor het speelplein</i>	31	18%	12%
<i>Cultureel centrum</i>	11	6%	7%
<i>Jeugdcentrum</i>	9	5%	10%
<i>Sporthal</i>	9	5%	4%
<i>Jeugdhuis</i>	4	2%	-
<i>Nog iets anders</i>	54	31%	28%
	174		

De vele 'andere' locaties die genoemd worden zijn jeugdlokalen (in 2015 apart categorie:

7%), polyvalente zaal, IBO,... maar vaak een combinatie van verschillende soorten locaties.

DIT ZIJN DE VAAKST VOORKOMENDE VOORZIENINGEN BINNEN:

WELKE VOORZIENINGEN ZIJN ER IN DE BINNENLOCATIE?			2015
<i>Materiaalruimte</i>	142	82%	86%
<i>Keuken</i>	130	75%	73%
<i>Grote speelzaal</i>	102	59%	77%
<i>Animatorenlokaal</i>	99	57%	68%
<i>Knutselruimte</i>	85	49%	52%
<i>Speelhoek</i>	84	48%	-
<i>Kleuterlokaal</i>	84	48%	50%
<i>Sportzaal</i>	65	37%	34%
<i>Leeshoek</i>	64	37%	34%
<i>Tienerlokaal</i>	64	37%	45%
<i>Lokaal om te verduisteren</i>	62	36%	41%
<i>Verkleed- en schmin-kruimte</i>	55	32%	35%
<i>Snoezelhoek</i>	52	30%	-
<i>Podium</i>	51	29%	30%
<i>Film- of televisieruimte</i>	39	22%	24%
<i>Theaterzaal</i>	11	6%	7%

35 werkingen geven nog andere lokalen aan, zoals een EHBO-lokaal, refter, bureau, ballenbad, danszaal, judozaal, ruimte voor biljart, kicker of gamen... In veel werkingen wordt een grote zaal vaak onderverdeeld in meerdere kleinere ruimtes.

Vergeleken met 2015 zijn er geen grote verschuivingen; er zijn wel minder werkingen die op een grote speelzaal of een animatorenlokaal beroep kunnen doen. Ook zijn er minder werkingen met een apart tienerlokaal. We vermoeden dat sommige lokalen (bv. animatorenlokaal) ten koste gaan van de extra capaciteit qua aantal kinderen die speelpleinorganisatoren willen creëren. Hierdoor worden ruimtes gedeeld, overdragen aan een andere leeftijdsgroep en/of grote ruimtes opgedeeld. Meer kinderen, die meer plaats innemen; de binnenruimte moet dus herdacht worden.

Buitenruimte

De buitenruimte van de speelpleinwerkingen is doorgaans voorzien op allerlei manieren van buitenspelen:

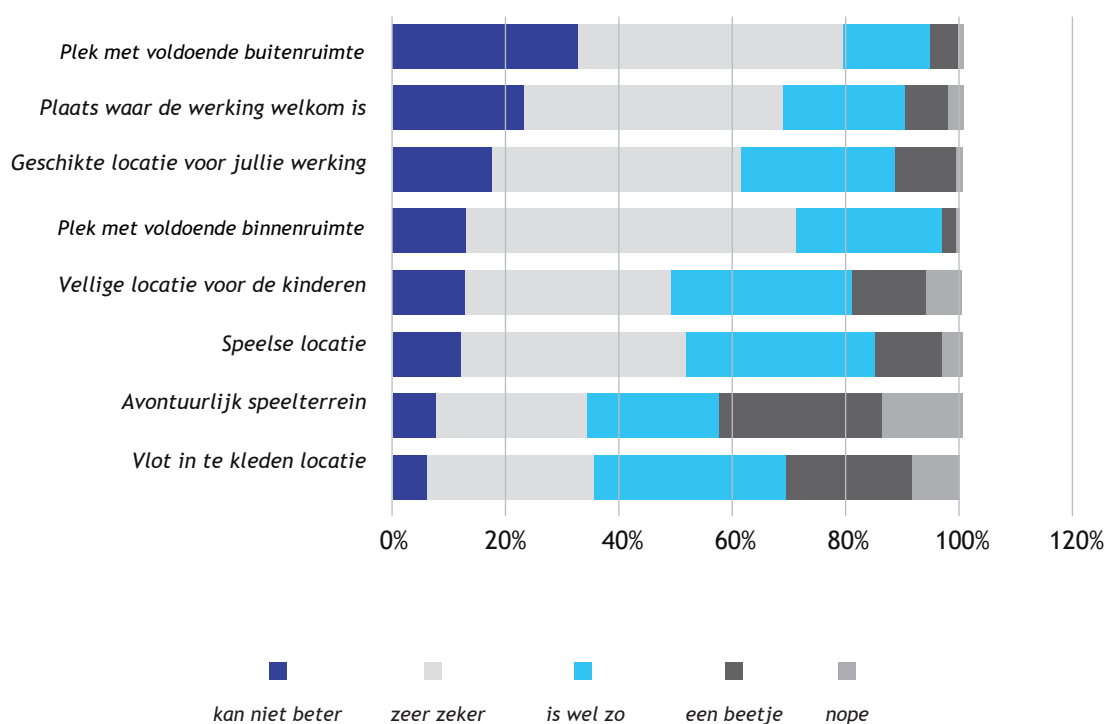
WELKE SPEELVOORZIENINGEN HEEFT DE BUITENRUIMTE?	2021	2015	2010
<i>Grasveld</i>	159	90%	88%
<i>Verhard terrein (beton, klinkers, ...)</i>	154	88%	90%
<i>Speeltoestellen</i>	138	78%	75%
<i>Zandvoorziening</i>	116	66%	73%
<i>Watervoorziening</i>	107	61%	52%
<i>Niveauverschillen en heuvels</i>	95	54%	44%
<i>Sportvelden</i>	69	39%	48%
<i>Speelbos</i>	66	38%	33%
<i>Crossparcours</i>	29	16%	18%
<i>Vast ploeterbad of zwembad</i>	17	10%	8%
<i>Speeltoestellen voor kinderen met een beperking</i>	9	5%	6%

Enkele werkingen geven aan dat ze bijvoorbeeld zelf geen speeltoestellen hebben, maar dat er een speelterrein is in de buurt. Vergeleken met 2015 zijn er minder zandvoorzieningen en sportvelden, maar zijn er wel meer werkingen met watervoorzieningen, niveauverschillen en een speelbos.

HOE EVALUEREN DE WERKINGEN HUN SPEELPLEINLOCATIE?

De meeste werkingen geven aan dat ze over voldoende buitenruimte kunnen beschikken, wat toch een eerste vereiste is voor een speelpleinwerking. De meeste werkingen vinden hun locatie in het algemeen geschikt voor wat ze doen. Anderzijds scoren behoorlijk wat locaties niet zo goed op hun speelse karakter en vooral op avontuurlijkheid. Slechts 34% is echt overtuigd van het avontuurlijke karakter van hun terrein.

IN WELKE MATE IS DE SPEELPLEINLOCATIE EEN...					
	KAN NIET BETER	ZEER ZEKER	IS WEL ZO	EEN BEETJE	NOPE
<i>Plek met voldoende buitenruimte</i>	33%	47%	16%	4%	1%
<i>Plaats waar de werking welkom is</i>	23%	46%	21%	8%	2%
<i>Geschikte locatie voor jullie werking</i>	17%	44%	27%	11%	1%
<i>Plek met voldoende binnenruimte</i>	13%	36%	32%	13%	6%
<i>Vellige locatie voor de kinderen</i>	13%	58%	26%	2%	1%
<i>Speelse locatie</i>	12%	39%	33%	12%	2%
<i>Avontuurlijk speelterrein</i>	8%	26%	23%	29%	14%
<i>Vlot in te kleden locatie</i>	6%	29%	34%	22%	8%

OP WELKE MANIEREN PROBEREN DE WERKINGEN EEN BETERE SPEELRUIMTE TE CREËREN?

We zetten in op het toevoegen van extra speelkansen.	94	53%
We zetten in op het tijdelijk transformeren van de speelpleinlocatie.	87	49%
We zoeken naar manieren om de ruimte permanent te verbeteren.	52	29%
We maken de ruimte veiliger voor kinderen.	46	26%
We maken de locatie meer geschikt voor 'slecht weer' (regen, hitte...).	44	25%
We zijn tevreden met de ruimte die we ter beschikking hebben.	32	18%
We zijn op zoek naar een nieuwe speelruimte waar meer speelkansen aanwezig zijn.	26	15%
We zouden wel willen, maar we mogen niets veranderen aan de speelruimte.	18	10%
We ontsluiten stukken speelruimte die voorheen niet toegankelijk waren.	13	7%
We hebben er geen tijd voor.	4	2%

We kunnen voorzichtig concluderen dat de buitenruimten van speelpleinwerkingen een klein beetje groener worden en winnen aan avontuurlijkheid, maar dat we nog veraf zitten van een ideale buitenruimte die kinderen alle speelkansen biedt. De buitenruimte moet avontuurlijker in de toekomst. Laat ons hopen dat de extra subsidiemogelijkheden en ondersteuning om locaties te vergroenen (bv. voor scholen o.i.v. 'toekomstvisie op de schoolspeelplaats) ook meer groen en avontuurlijkheid met zich meebrengen voor de speelpleinwerkingen die er gebruik van maken. Positief is dat 4 op de 5 speelpleinverantwoordelijken vandaag al bewust tijd maken om te streven naar een betere speelruimte door verbeteringen aan te brengen, uit te breiden of een betere locatie te zoeken. Hetzij tijdelijk, hetzij permanent.

Dit is een belangrijke conclusie en betekent voor de toekomstige ondersteuning twee dingen:

- Speelpleinwerkingen moeten, ondersteund door de VDS, werk maken van de speelse invulling van grijze schoolspeelplaatsen. Hier zijn (nog) meer tips en handvaten voor nodig.
- We moeten als sector, zowel op lokaal niveau als hoger, (nog) meer invloed uitoefenen op de invulling van schoolspeelplaatsen. Die kunnen een stuk groener en avontuurlijker.

SPEELSYSTEEM

Het speelsysteem van een werking is de manier waarop de combinatie van activiteiten vanuit animatoren, materiaal, terrein, fantasie én de inbreng van kinderen gemaakt wordt. Het speelsysteem bepaalt hoe er gespeeld wordt, hoe de tijd ingedeeld wordt en welke mogelijkheden er al dan niet zijn voor kinderen om op de speelkansen in te gaan.

WELK SPEELSYSTEEM HANTEERDEN DE WERKINGEN IN DE ZOMER VAN 2021?

Bij het beantwoorden van die vraag mochten de werkingen, noodgedwongen, rekening houden met de aanpassingen omwille van corona en de bubbelwerking.

We onderscheiden de volgende categorieën:

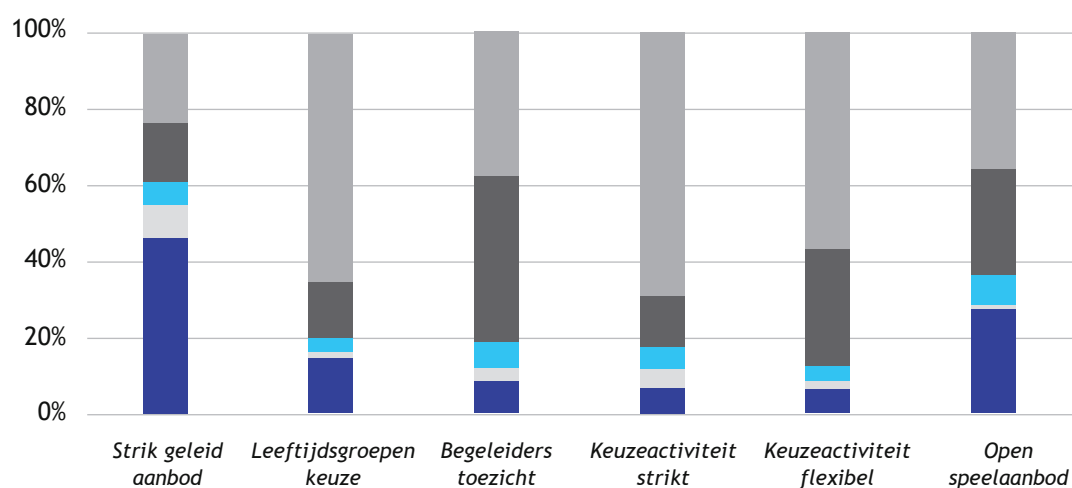
- Het speelplein voorziet leeftijdsgroepen. Kinderen spelen enkel binnen hun leeftijdsgroep. Ze hebben vaste begeleiders die de activiteiten voorbereiden en aanbieden (*strikt geleid aanbod*).
- Het speelplein voorziet leeftijdsgroepen. Kinderen gaan in principe bij hun leeftijdsgroep spelen. Ze zijn niet verplicht om deel te nemen aan de voorbereide activiteiten (*leeftijdsgroep en keuze*).

- Kinderen spelen vrij en maken daarbij gebruik van het terrein- en materiaal aanbod. De begeleider heeft vooral een toezichthoudende rol (*begeleider als toezichthouder*).
- Kinderen maken een vrije keuze uit een voorbereid speelaanbod van de begeleiders. Naast deze activiteiten is er geen ander aanbod. Eens ze gekozen hebben blijven ze meespelen met de activiteit (*keuzeactiviteit en strikt*).
- Kinderen maken een vrije keuze uit een voorbereid speelaanbod van de begeleiders. Naast deze activiteiten is er geen ander aanbod. Ze mogen ook wisselen wanneer ze willen (*keuzeactiviteit en flexibel*).
- Kinderen maken een vrije keuze uit een voorbereid speelaanbod van de begeleiders. Ze spelen op elk moment vrij en kunnen daarbij gebruik maken van het aanbod aan terrein en materiaal en eventuele impulsanimatoren (*open speelaanbod*).

De werkingen konden verschillende mogelijkheden aanduiden, omdat in de praktijk verschillende speelsystemen gehanteerd kunnen worden op een werking (voor verschillende leeftijdsgroepen, op verschillende momenten van de dag,...). Dat levert voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel het volgend plaatje op:

		Strikt geleid aanbod	Leeftijdsgroepen keuze	Begeleiders toezicht	Keuzeactiviteiten strikt	Keuzeactiviteiten flexibel	Open speelaanbod
■	Altijd	46	15	8	6	6	27
■	Elke voormiddag	9	1	3	5	2	1
■	Elke namiddag	6	4	7	6	4	8
■	Een of meerdere keren per week	15	14	43	13	31	28
■	Nooit	24	66	38	69	57	36

De tabel is te lezen per kolom (en dus per speelsysteem): elke cel toont het percentage werkingen dat een bepaald speelsysteem gebruikt voor een bepaalde frequentie. Zo zegt 46% van de werkingen dat zij in hun werking 'altijd' een strikt geleid aanbod gebruiken, en 9% van de werkingen zegt dat ze dit elke voormiddag doen.

Heel wat werkingen hanteren een **strikt geleid aanbod in leeftijdsgroepen**. Kinderen spelen enkel binnen hun leeftijdsgroep. Ze hebben vaste begeleiders die de activiteiten voorbereiden en aanbieden. 46% van de werkingen duidde aan dat dit altijd gebeurt in hun werking; bij 15% van de werkingen gebeurt het elke voor- of namiddag. Slechts 24% van de werkingen geeft aan dat dit strikte aanbod nooit gebeurt. Het is niet vaak een systeem dat nu en dan (één of meerdere keren per week) gebruikt wordt (15%).

Een **open aanbod** staat daar als speelsysteem diametraal tegenover. Het houdt een maximale keuzevrijheid in. Kinderen maken een vrije keuze uit een voorbereid speelaanbod van de begeleiders. Ze spelen op elk moment vrij en kunnen daarbij gebruik maken van het aanbod aan terrein en materiaal en eventuele impulsanimatoren. Ook dit gebeurt op heel wat werkingen: voor 27% is dit altijd het geval, voor 9% elke voor- of namiddag; en er is een grote groep werkingen waar dit één of meerdere keren per week het speelsysteem is (28%). 36% geeft aan dat er nooit sprake is van een open aanbod op hun werking.

De andere speelsystemen komen niet boven de 20% uit als we de antwoordmogelijkheden 'altijd', 'elke voormiddag' of 'elke namiddag' samentellen. Dat geldt ook voor vrij spel waarbij de begeleiders vooral toezicht houden, maar het is wel een speelsysteem dat één of meerdere keren per week wordt ingezet op 43% van de werkingen. Wellicht speelt de middagpauze een rol in dit hoge cijfer.

VERGELIJKING MET 2015

De vergelijking met 2015 is jammer genoeg niet goed te maken. Ook toen mochten er meerdere keuzes gemaakt worden. Maar er was in 2015 geen antwoordoptie 'altijd'. Het aankruisen van de antwoordmogelijkheden 'elke voormiddag' en 'elke namiddag' is daardoor niet eenduidig: het kan gaan om een werking die 'altijd' (de hele dag) een bepaald speelsysteem gebruikt, of door een werking die dit enkel in bijvoorbeeld de namiddag gebruikt. Daardoor geeft de tabel van 2015 samengetelde percentages die per speelsysteem boven de 100% uitkomen. Bovendien werd de categorie speelsysteem 'keuzeactiviteiten' in 2021 opgesplitst in 'keuzeactiviteiten strikt' en keuzeactiviteiten flexibel'.

	NOOIT IN 2015	NOOIT IN 2021
<i>Strikt geleid aanbod</i>	36%	24%
<i>Leeftijdsgroepen keuze</i>	63%	66%
<i>Begeleiders toezicht</i>	38%	38%
<i>Keuzeactiviteiten strikt</i>	52%	69%
<i>Keuzeactiviteiten flexibel</i>		57%
<i>Open speelaanbod</i>	46%	36%

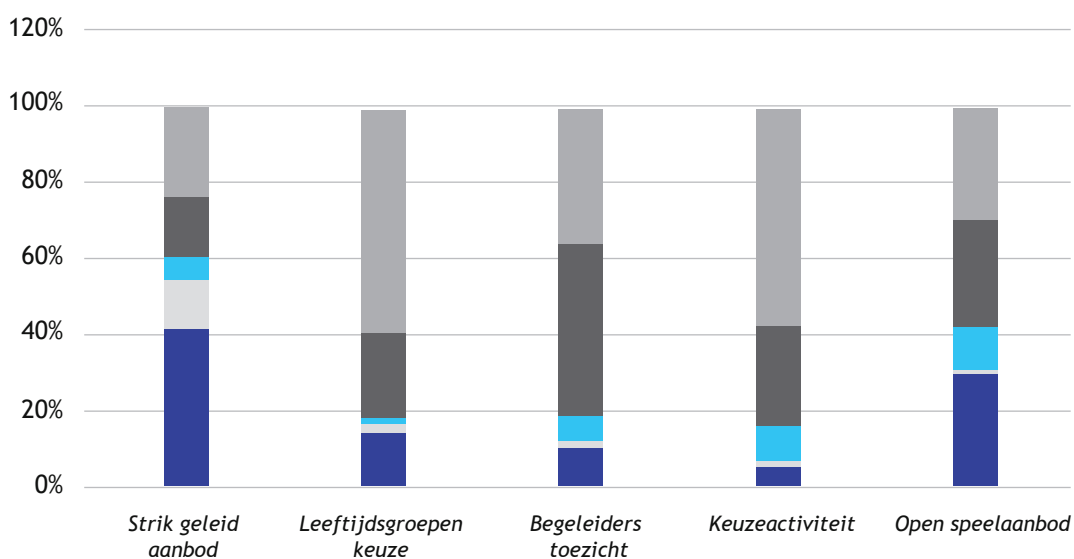
We kunnen de vergelijking enkel maken voor de categorie 'nooit', omdat die de andere antwoordmogelijkheden hoort uit te sluiten. De vergelijking toont dat minder werkingen nooit gebruik maken van een strikt geleid aanbod, én steeds minder werkingen nooit gebruik maken van een open aanbod.

Als er steeds minder werkingen nooit een geleid aanbod aanbieden en steeds minder werkingen nooit gebruik maken van een open aanbod, houdt dit in dat de speelpleinen zich meer en meer naar een gemengd aanbod bewegen. Een combinatie van een geleid en open aanbod doorheen de dag, of een aanbod van keuze activiteiten zonder vrij spel zullen waarschijnlijk de meest voorkomende spelvormen zijn.

VERWACHTINGEN VOOR 2022

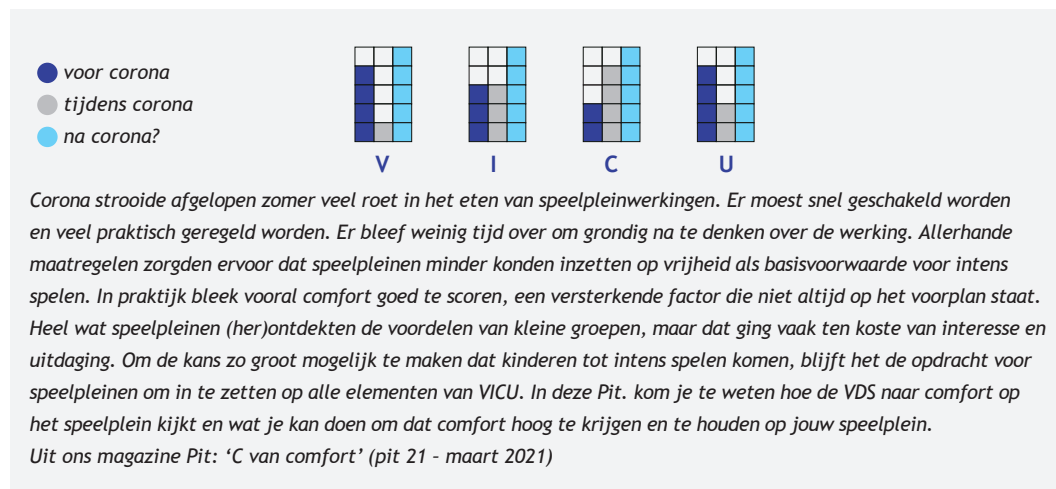
In 2022 verwachten de werkingen - uitgaande van een coronavrije zomer - iets minder 'strikt' te gaan werken in hun aanbod. Het aandeel werkingen dat 'altijd' gebruik zou maken van een strikt geleid aanbod daalt van 46 naar 42%. Daarentegen verwachten meer werkingen te gaan werken met een open speelaanbod (30% van de werkingen altijd (vs 27%), plus 13% elke voor- of namiddag (vs 9% in 2021). 29% verwacht dat zij nooit een open speelaanbod zullen organiseren in 2022: dat is minder dan de 36% in 2021. Op die manier is er toch de intentie om op te schuiven naar iets meer keuze en variatie in het speelsysteem. De cijfers blijven echter min of meer stabiel.

	Strikt geleid aanbod		Leeftijdsgroepen keuze		Begeleiders toezicht		Keuzeactiviteiten		Open speelaanbod	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
■ <i>Altijd</i>	46	42	15	14	8	11	6	6	27	30
■ <i>Elke voormiddag</i>	9	13	1	2	3	2	2	1	1	1
■ <i>Elke namiddag</i>	6	6	4	2	7	6	4	9	8	12
■ <i>Een of meerdere keren per week</i>	15	16	14	22	43	45	31	26	28	28
■ <i>Nooit</i>	24	23	66	59	38	36	57	57	36	29

Niet alle werkingen wisten bij het invullen van de enquête al hoe ze het speelaanbod in 2022 precies zullen organiseren: 13 werkingen vulden de vraag over 2022 niet in maar gaven, net als 19 werkingen die deze vraag wel invulden, aan dat de evaluatie van de zomer nog moest gebeuren, dat de stuurgroep bezig was met het hervormen van het speelsysteem, dat dit zou afhangen van de nieuwe locatie... Soms hangt het speelsysteem in de praktijk ook af van de animatorenploeg die er op dat moment is.

Op sommige speelpleinwerkingen werd het speelsysteem ook aangepast omwille van de coronamaatregelen. Zeker in de eerste coronazomer (2020) toen een bubbelwerking verplicht was, schakelden vele werkingen noodgedwongen over op striktere leeftijdsgroepen. Dit kwam met nadelen op vlak van speelkansen, maar het voordeel van extra 'comfort' voor kinderen werd wel door vele speelpleinorganisatoren als positief ervaren.

Vanuit de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk hopen we dat na corona opnieuw meer speelpleinwerkingen kiezen voor meer keuze en variatie (en dus minder strikt), zonder in te boeten op comfort voor kinderen.

DE VOORKEUR VAN DE KINDEREN, IS OOK DE ONZE

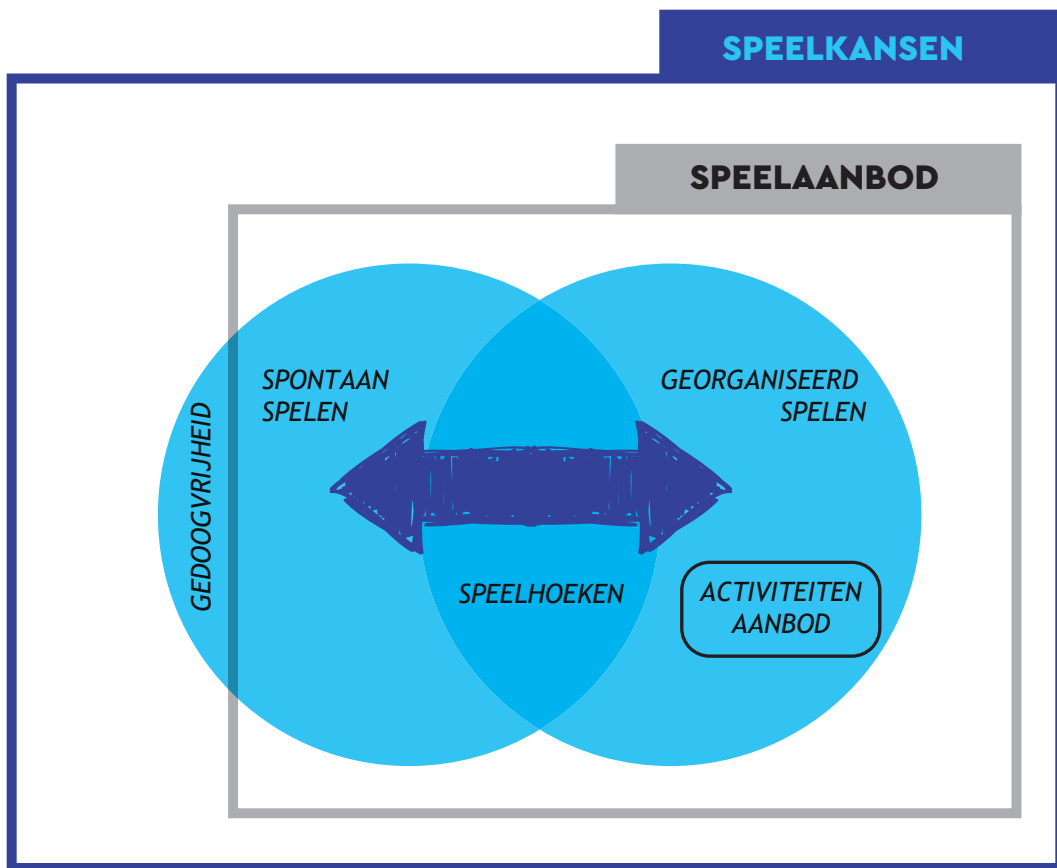
Uit alle recente onderzoeken blijkt dat kinderen, als ze zelf mogen kiezen, de voorkeur geven aan een open benadering van spelen. Het open aspect van spelen, spontaan en ongedwongen, biedt het meeste kansen op intens spelen. Hierin ligt het intense plezier dat ze zoeken. Wanneer er plezier is, ontstaat er goesting om verder te spelen, ontstaan er herinneringen, ontstaat er een goed gevoel. Je béleeft vakantie!

Het uitgangspunt: variatie én keuze

Vakantie voor kinderen is niet anders dan voor volwassenen. Het staat synoniem voor mogen en niet moeten. Het is kiezen waar jij zin in hebt. Op dat moment ervaar je een écht vakantiegevoel!

Spelen is het hoofddoel, intens spelen het streefdoel. Kinderen hebben vakantie, de VDS streeft naar vakantie beleven! Als speelpleinen willen dat kinderen op hun werking een écht vakantiegevoel ervaren, dan zijn keuze én variatie noodzakelijk.

Elk kind is anders. Het ene kind wil spelen in de zandbak, een ander wil meedoen aan een kookactiviteit, nog een ander wil samen met vriendinnen dansen. Het ene kind vindt uitdaging in een avonturenparcours, een ander zoekt het comfort op in een zelfgebouwd kamp of leest strips. Dit uitgangspunt bepaalt voor de ons de opdracht van speelpleinen: een speelomgeving creëren met zoveel mogelijk speelmogelijkheden voor alle kinderen!

Uit onze: 'Gids tot intens spelen'

De VDS streeft ernaar om die speelmogelijkheden te vergroten en beter te benutten (schema) zodat elk kind op zoveel mogelijk momenten van de dag zijn gading vindt en vrij is om te kiezen.

Het speelsysteem dat, binnen de vakantiecontext waar speelpleinwerk zich afspeelt, het best beantwoordt aan onze visie is een sterk uitgewerkt 'open speelaanbod'. Het concept berust op keuze én variatie. De begeleiding biedt gevarieerde activiteiten en kinderen mogen volop spontaan spelen. Ze mogen wisselen en worden gestimuleerd door speelimpulsen en speelhoeken. Kinderen stellen hun speelmenu à la carte samen en genieten volop van een echte vakantie!

De VDS beschouwt speelpleinwerkingen met een andere visie niet als minder kwalitatief. Omgekeerd beschouwt de VDS speelpleinen die volledig mee zijn in onze visie niet automatisch als meer kwalitatief. Kwaliteit is contextgebonden. In de praktijk gaat het over hoe speelpleinen hun visie, de welke ook, toepassen. Het gaat erom in welke mate alle kinderen écht vakantie beleven op het speelplein.

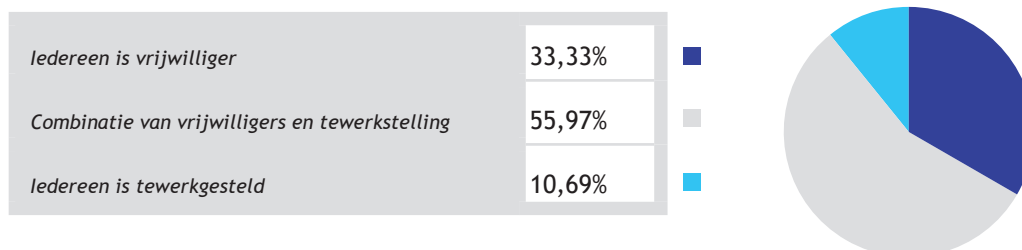
DE SPEELPLEINPLOEG

	VRIJWILLIGER			TEWERKGESTELD			BEIDE	IS ER NIET
	2021	2015	2010	2021	2015	2010	2021	2021
<i>Animator</i>	71,70%	68%	72%	15,72%	32%	28%	12,58%	0,00%
<i>Inclusie-animator</i>	29,25%			10,88%			0,68%	59,18%
<i>Hoofdanimator</i>	39,62%	38%	45%	49,69%	59%	51%	5,03%	5,66%
<i>Pleinverantwoordelijke (=verantwoordelijke voor de werking ter plaatse indien dat niet de hoofdanimator is)</i>	18,42%			23,68%			2,63%	55,26%
<i>Speelpleinverantwoordelijke (=eindverantwoordelijke van de gehele werking)</i>	22,64%	18%	25%	72,33%	73%	63%	1,26%	3,77%
<i>Medewerker onderhoud/ klussen</i>	8,92%			47,77%			3,18%	40,13%
<i>Medewerker koken/ kuisen</i>	10,53%			7,89%			1,32%	80,26%
<i>Medewerker administratie</i>	8,44%			39,61%			1,30%	50,65%
<i>Medewerker busvervoer</i>	3,87%			10,97%			0,00%	85,16%
<i>Medewerker voor andere taken</i>	7,28%			11,92%			1,32%	79,47%

PROFIEL VAN DE BEGELEIDERS

VRIJWILLIGER OF TEWERKGESTELD?

Er zijn twee statuten voor begeleiders op de speelpleinwerkingen: vrijwillig of tewerkgesteld. 'Tewerkgesteld' kan verschillende vormen aannemen zoals een contract voor (on) bepaalde duur, als jobstudent, tijdelijke tewerkstelling socio-culturele sector (= monitoren-statuut)... Op verschillende niveaus werd de verdeling tussen de twee statuten bevraagd.

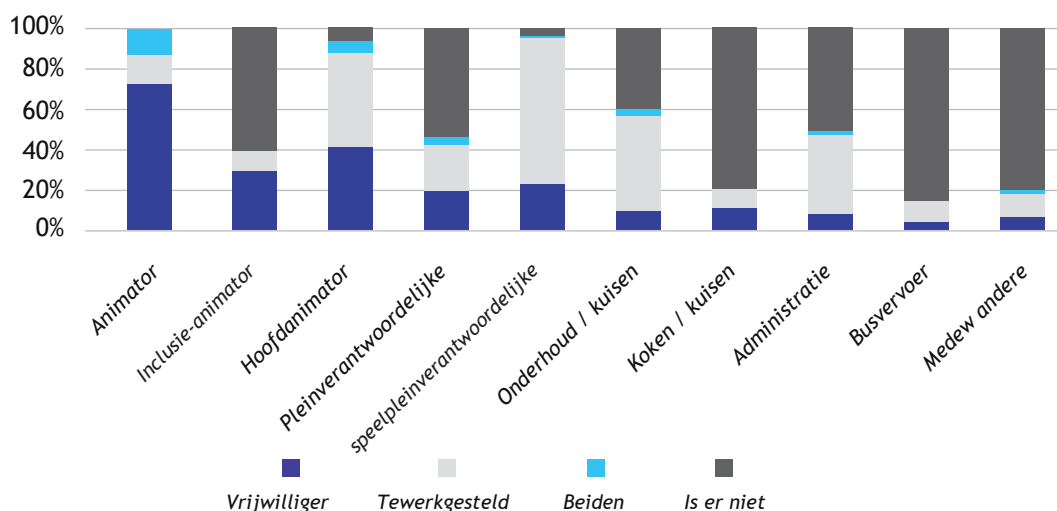

Eén derde van de speelpleinen draait volledig op vrijwilligers.

56% combineert vrijwilligers en tewerkgestelden.

Een kleiner aandeel werkt enkel met tewerkgestelden.

NIET ALLE FUNCTIES STEUNEN IN DEZELFDE MATE OP VRIJWILLIGERS.

Op bijna 90% van de speelpleinwerkingen lopen dus vrijwilligers rond, maar het aandeel vrijwilligers verschilt sterk van functie tot functie:

- In het speelpleinwerk blijft jeugdwerk vooral vrijwilligerswerk: toch wanneer het over de **'gewone' animatoren** gaat. Maar liefst 71,70% van de organisatoren werkt alleen met vrijwilligers bij de animatoren. 15,72% rekent enkel op tewerkgestelden (jobstudenten). 12,58% heeft beide statuten bij de animatoren.
- 59% van de organisatoren hebben geen **inclusie-animatoren**. Zij zijn drie keer vaker vrijwilligers dan tewerkgestelden.
- Dat overwicht van vrijwilligers verdwijnt bij de **hoofdanimatoren**. Hoofdanimatoren zijn er op bijna elke werking; bijna 40% van de organisatoren heeft alleen vrijwilligers, bijna 50% alleen tewerkgestelden. 5% combineert beide statuten. Een zelfde beeld zien we bij de **pleinverantwoordelijken** (verantwoordelijke ter plaatse als er geen hoofdanimator is).
- De **speelpleinverantwoordelijke** - die er ook bij de meeste werkingen is - is in drie kwart van de gevallen een tewerkgestelde; in bijna één op vier een vrijwilliger.
- **Andere medewerkers (met ondersteunende taken)** zijn vaker tewerkgestelden dan vrijwilligers.

De cijfers zijn niet eenvoudig met 2010 en 2015 te vergelijken omdat de categorie ‘beide’ toen niet bestonden: organisatoren konden enkel kiezen tussen vrijwilligers en tewerkgestelden. Verder is de categorie ‘verantwoordelijke’ in 2021 opgesplitst tussen pleinverantwoordelijke en speelpleinverantwoordelijke.

De algemene tendensen zijn gelijkaardig met 2015, maar toch valt het op dat het vrijwilligerswerk lijkt te groeien: de cijfers voor ‘vrijwilligers’ uit 2015 en die voor ‘enkel vrijwilligers’ uit 2021 liggen zeer dicht bijeen en liggen voor 2021 zelfs iets hoger, ook al is er nu de nieuwe combinatiecategorie (‘beide’) die toch door 12,5% van de werkingen wordt aangeduid voor de animatoren en door 5% voor de hoofdanimatoren.

	VRIJWILLIGERS, 2015	ENKEL VRIJWILLIGERS, 2021
<i>Animatoren</i>	68%	72%
<i>Hoofdanimatoren</i>	38%	40%
<i>Verantwoordelijke</i>	18%	18% (plein) à 23% (speelplein)

We vermoeden echter dat deze cijfers rond ‘statuut van de begeleider’ door het ontbreken van vooral respondenten uit Vlaams-Brabant en Brussel een vertekend beeld geven. In beide provincies is het aandeel tewerkgestelden zeer groot, veel groter dan in de rest van Vlaanderen. Ons aanvoelen als koepelorganisatie is net meer een lichte stijging qua tewerkstelling als hefboom om jongeren te werven en te houden. We kunnen het echter niet staven.

CO-ANIMATOREN

Een co-animator is een jongere met een verstandelijke beperking die op basis van eigen talenten en met de nodige ondersteuning een aantal deeltaken op het speelplein op zich neemt en daarbij een meerwaarde vormt voor de animatorenploeg.

Eén derde van de organisatoren werkt met co-animatoren. De helft van deze werkingen voorziet in een aangepast takenpakket, de andere helft voorziet dezelfde taken als de andere animatoren maar met extra ondersteuning.

	2021	2015
<i>Nee</i>	67,72%	36%
<i>Ja, ze nemen dezelfde taken op als andere animatoren, met extra ondersteuning</i>	15,82%	48,8%
<i>Ja, ze krijgen een aangepast takenpakket</i>	16,46%	15,2%

De grote verschillen met 2015 zijn opmerkelijk. 64% van de werkingen gaf toen aan met co-animatoren te werken. Slechts 36% gaf aan geen animatoren te hebben die extra ondersteuning nodig hebben. We moeten dit resultaat echter kritisch bekijken. Een mogelijke hypothese die dit resultaat kan verklaren is de volgende:

Vanaf 2016 heeft de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk erg ingezet op co-animatoren. Jongeren met een verstandelijke beperking kunnen sindsdien ook deelnemen aan onze reguliere cursussen. Er is een traject op maat dat leidt tot een co-animator attest waarmee deze jongeren als co-animator op een lokale speelpleinwerking, mits de nodige ondersteuning, aan de slag kunnen. Voor de opstart van dit traject was de term 'co-animator' niet gekend of al zeker niet op de manier waarop wij hem vandaag invulling geven. Een co-animator werd op vele werkingen aanzien als een 'hulpanimator'. Iemand die nog geen volwaardig animator is (bv. nog niet geattesteerd) of te jong is om animator te zijn, maar die onder deze noemer al een beetje kan 'proeven' en helpen. Het is realistisch aan te nemen dat speelpleinverantwoordelijken in 2015 vanuit het idee co-animator als hulpanimator de enquête hebben ingevuld. Vandaag zal dit cijfers beter de lading dekken van wat we onder 'co-animator' verstaan.

HOEVEEL BEGELEIDERS EN MEDEWERKERS ZIJN ER?

Onderstaande tabel toont de aantallen begeleiders en andere medewerkers, met gemiddeld aantal per organisator

	GEMIDDELD	TOTAAL
<i>Animator</i>	42,83	6682
<i>Inclusie-animator</i>	2,14	280
<i>Hoofdanimator</i>	7,39	1131
<i>Pleinverantwoordelijke (=verantwoordelijke voor de werking ter plaatse indien dat niet de hoofdanimator is)</i>	1,89	252
<i>Speelpleinverantwoordelijke (=eindverantwoordelijke van de gehele werking)</i>	1,68	258
<i>Medewerker onderhoud/ kuisen</i>	2,33	319
<i>Medewerker koken/ kuisen</i>	1,47	191
<i>Medewerker administratie</i>	1,26	171
<i>Medewerker busvervoer</i>	0,13	17
<i>Medewerker voor andere taken</i>	0,45	57

Gemiddeld genomen heeft een organisator 43 animatoren en 7 hoofdanimatoren. Dit gemiddelde wordt wat naar boven getrokken door de grootste organisatoren: berekend op de mediaan heeft de doorsnee-organisator (d.w.z. de middelste in de rangorde) 32 animatoren en 5 hoofdanimatoren.

Nemen we animatoren, inclusie-animatoren en hoofdanimatoren samen, dan zijn er 8093 animatoren bij de 159 organisatoren. Geëxtrapoleerd naar alle 412 organisatoren, komen we aan een totaalcijfer van 20970 animatoren. Dat is een stuk minder dan de 23260 animatoren uit 2015.

Dergelijke extrapolaties zijn slechts ruwe inschattingen omdat we niet weten hoe groot de organisatoren uit deze enquête zijn, vergeleken met de grootte van alle 421 organisatoren in Vlaanderen en Brussel. Bovendien stellen we vast dat de cijfers over het aantal animatoren verschillen naargelang gevraagd wordt naar functie, leeftijd, ervaring en gender. Er zit dus ook op de cijfers van de organisatoren uit deze enquête een zekere foutenmarge.

PROFIEL VAN DE ANIMATOREN EN HOOFDANIMATOREN

Wie zijn de animatoren en hoofdanimatoren die bezig zijn met het speelaanbod zelf? 65,7% zijn meisjes, 34,2% zijn jongens. Dat is quasi onveranderd tegenover 2015 (65/35).

10 animatoren identificeren zich als non-binair.

44% heeft een attest van animator in het jeugdwerk, en nog eens 9% een attest van hoofdanimator. In vergelijking met 2015 staan behoorlijk wat meer animatoren zonder attest op het speelplein. Voor het eerst sinds 2000 gaat dit cijfer opnieuw achteruit. Ondanks deze daling blijft het speelpleinwerk in vergelijking met ander jeugdwerk goed opgeleid (cfr. jeugdbewegingsonderzoek).

	2021	2015	2010	2005
<i>Attest animator in het jeugdwerk</i>	44%	48%	46%	43%
<i>Attest hoofdanimator in het jeugdwerk</i>	9%	9%	10%	11%
<i>Stagiair na het volgen van een animatorcursus</i>	7%	14%	14%	15%
<i>Geen attest</i>	40%	29%	30%	31%

Corona heeft er met zekerheid voor gezorgd dat een 'generatie' speelpleinjongeren geen erkend attest heeft kunnen behalen. Het aantal aangeboden cursussen was niet gelijk aan dat van de voorbije jaren. Niet binnen de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk, niet binnen andere organisaties die erkende cursussen aanbieden. Cursussen die gepland waren zijn afgelast, opgebroken...

Echter is corona zeker niet de enige oorzaak. Ook voor corona ontvingen we van speelplein-verantwoordelijken signalen dat het moeilijker wordt om jongeren te motiveren om op cursus te gaan. Zelf zien we op onze cursussen, meer dan vroeger, plaatsen die onbezet blijven. Vooral wanneer het gaat over de cursus hoofddanimator.

Er is geen éénduidige oorzaak, maar er spelen verschillende feiten:

- Meer en meer modulewerk op scholen en permanente evaluaties.
Legt hypotheek op vakanties en weekends. Niet alleen voor potentiële cursisten, maar ook voor de vrijwillige instructoren die de cursussen moeten begeleiden.
- De mentaliteit van jongeren verandert. Ze kiezen minder dan vroeger voor een bepaalde tijdsbesteding waarop ze zich helemaal toeleggen, waarin ze zich smijten. Ze 'shoppen' uit het rijke aanbod van mogelijkheden. Tijd is beperkter. Flexibiliteit is het sleutelwoord. Een cursus past niet altijd in dat plaatje. Verantwoordelijken stellen minder eisen en zijn soms al 'blij' als ze iemand vinden om de laatste plaatsen op te vullen.
- Heel wat jongeren uit specifieke doelgroepen vinden de weg naar het speelplein: anderstalige nieuwkomers, kwetsbare jongeren, moslimameisjes... Internaatverband, afstand, €... vormen voor vele van deze jongeren een drempel om een cursus te volgen.
- ...

Met bijna 30% van alle animatoren en hoofdanimatoren zijn de 17 à 18-jarigen de grootste groep speelpleinbegeleiders. 45,6% is ouder dan 18 (dat was 42% in 2015). De leeftijden zijn als volgt verdeeld:

HOEVEEL ANIMATOREN ZIJN ER VAN ELKE LEEFTIJD?				
	GEMIDDELD PER ORGANISATOR	TOTALE AANTAL	AANDEEL VAN DE LEEFTIJDSGROEP	AANDEEL LEEFTIJDSGROEP IN 2015
<i>Jonger dan 17 jaar</i>	12,06	1749	24,77%	27%
<i>17 of 18 jaar</i>	14,41	2090	29,60%	31%
<i>19 of 20 jaar</i>	11,41	1632	23,11%	42% (19 en ouder)
<i>Ouder dan 21 jaar</i>	11,12	1590	22,52%	

De animatoren zijn in 2021 dus gemiddeld iets ouder dan in 2015.

De groep die één of twee jaar actief is, is even groot als de groep met drie jaar ervaring of meer. Bijna 16% is vijf jaar of langer actief op het speelplein! In 2015 was dat nog 12%. In het algemeen is de leeftijd van de animatoren gemiddeld genomen gestegen tegenover 2015.

	GEMIDDELD PER ORGANISATOR	TOTALE AANTAL	AANDEEL PER GROEP	AANDEEL PER GROEP IN 2015
Eerste jaar actief op het speelplein	12,66	1747	28,15%	30%
Tweede jaar	9,86	1351	21,77%	26%
Drie tot vijf jaar actief	15,53	2128	34,39%	32%
Meer dan 5 jaar actief	7,72	980	15,80%	12%

Je zou 'jaren actief' ondoordacht als 'jaren ervaring' kunnen beschouwen. Dan is deze tabel zeker positief. Het kan, maar het kan ook een valkuil zijn om dat te denken. Iemand die 2 jaar op het speelplein staat kan in totaal 6 speelpleinweken ervaring hebben. Een animator die 4 jaar actief is, komt misschien maar aan 4 weken speelpleinwerk in totaliteit. Ervaring is niet gelijk aan leeftijd. Dat is misschien de reden waarom we speelpleinverantwoordelijken horen klagen over een gebrek aan ervaring op het speelplein (*zie ook 'animatoren bijhouden'*), terwijl de cijfers net tonen dat jongeren langer actief blijven. Het feit dat het aandeel animatoren met 1 en 2 jaar ervaring daalt ten opzichte van 2015 en het aantal animatoren met jaren dienst stijgt, zou je ook kunnen verklaren door een gebrek aan instroom van nieuwe jongeren. In dat geval ziet deze tabel er minder rooskleurig uit.

PROFIEL VAN DE SPEELPLEIN(HOOFD)ANIMATOR OVER DE JAREN HEEN

	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2021
Aantal animatoren op het speelplein	13000	16000	16000	20000	22000	23260	20970
Geattesteerde begeleiders	62%	58%	51%	55%	56%	57%	53%
Verhouding gender		60% ♀	63% ♀	67% ♀	62% ♀	65% ♀	65,7% ♀ 34,2% ♂ 0,1% x
Vrijwillig of tegen onkostenvergoeding				Animator	72%	68,3%	71,7%
				Hoofdanimator	45%	45%	39,5%
Evolutie leeftijd v/d begeleiders			< 17: 28% 17/18: 34% > 18: 39%	< 17: 27% 17/18: 34% > 18: 39%	< 17: 28% 17/18: 34% > 18: 39%	< 17: 27% 17/18: 31% > 18: 42%	< 17: 25% 17/18: 30% > 18: 45%

INCENTIVES EN VERGOEDINGEN

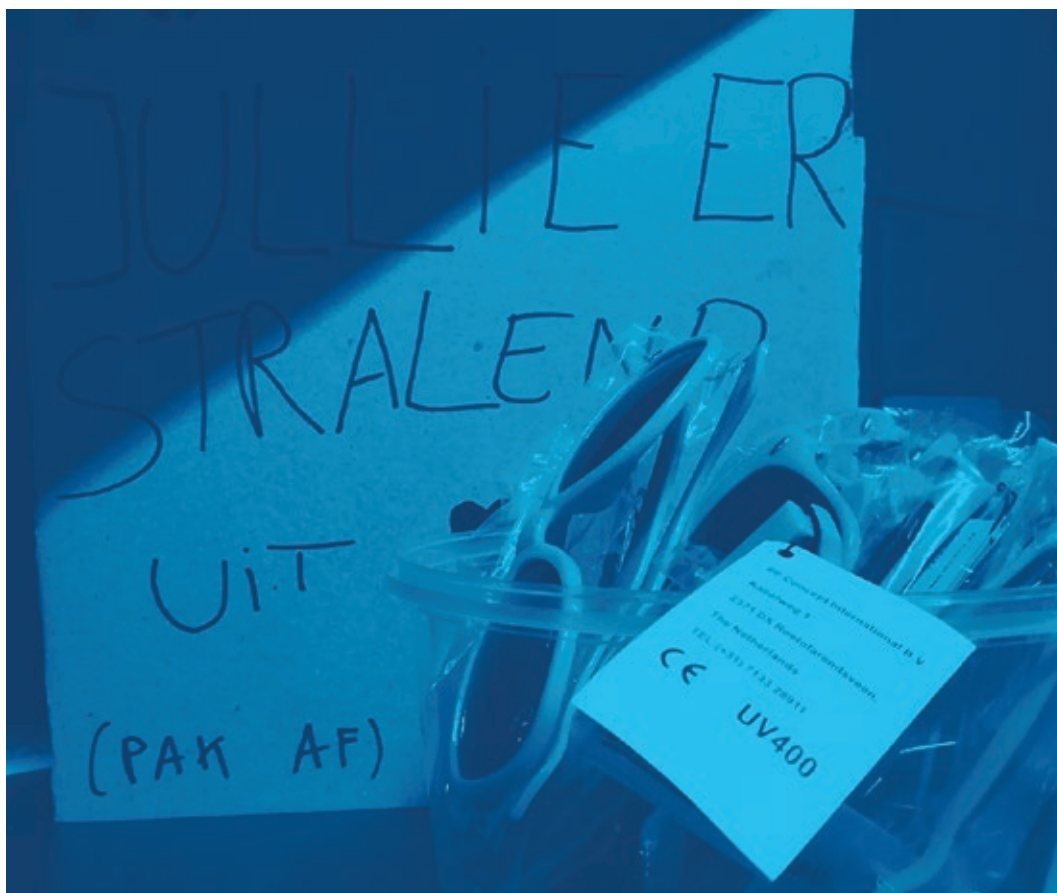
Incentives

Vrijwilligers, maar ook tewerkgestelden, kunnen bij de meeste organisatoren rekenen op een mooie waaier van incentives. Zij krijgen bijna altijd een trui, t-shirt of andere gadgets, en ook eten, drank en extra activiteiten of uitstappen zijn populair. De werkingen die alleen met vrijwilligers werken, geven net iets vaker incentives dan werkingen die zowel met vrijwilligers als met tewerkgestelden werken, maar de verschillen zijn klein. Organisatoren die enkel met werknemers werken, voorzien wat minder incentives.

WELKE INCENTIVES ZIJN ER VOOR JULLIE VRIJWILLIGERS VOORZIEN?						
<i>Incentives: alle zaken die gebeuren om vrijwilligers te motiveren een engagement op te nemen voor het spelen, gaande van etentjes tot de forfaitaire onkostenvergoeding voor vrijwilligers (vrijwilligersvergoeding)</i>						
	Alleen vrijwilligers		Zowel vrijwilligers als tewerkgestelden		Alleen werknemers	
<i>Trui, T-shirt of andere gadgets</i>	96,15%	50	94,44%	85	86,67%	91
<i>BBQ's of andere etentjes</i>	88,46%	46	86,67%	78	78,10%	82
<i>Gratis drank</i>	75,00%	39	70,00%	63	65,71%	69
<i>Extra uitstappen of activiteiten</i>	73,08%	38	66,67%	60	52,38%	55
<i>Forfaitaire onkostenvergoeding</i>	65,38%	34	60,00%	54	7,62%	8
<i>Reële onkosten vergoeding (anders dan onkosten voor vervoer)</i>	11,54%	6	5,56%	5		
<i>Terugbetaling openbaar vervoer</i>	3,85%	2	3,33%	3	10,48%	11
<i>Kilometervergoeding eigen wagen</i>	19,23%	10	7,78%	7	13,33%	14
<i>Kilometervergoeding fiets</i>	0,00%	0	3,33%	3	21,90%	23
<i>Nog iets anders</i>	15,38%	8	11,11%	10	8,57%	9
	Totaal 52		Totaal 90		Totaal 105	

60 à 65% krijgt een forfaitaire vergoeding voor de onkosten.

5 à 10% ontvangt een reële onkostenvergoeding.

Vergoedingen

We ondernamen een poging om in kaart te brengen hoe hoog de gemiddelde forfaitaire vergoedingen zijn per dag. Een moeilijke oefening omdat er vaak verschillende gradaties zijn, zelfs per niveau. Daarom vroegen we voor de animatoren, de hoofdanimatoren en de verantwoordelijken telkens naar de minimumvergoeding en de maximumvergoeding. Dat levert een gemiddeld beeld op met grote lokale verschillen. De forfaitaire vergoedingen voor vrijwilligers lopen tussen de werkingen onderling erg uiteen.

	BIJ WERKINGEN MET ALLEEN VRIJWILLIGERS	BIJ WERKINGEN MET ZOWEL VRIJWILLIGERS ALS TEWERKGESTELDEN	IN 2010
Animator minimum	€16,05	€22,22	€17,88
Animator maximum	€22,70	€30,57	€23,55
Hoofdanimator min	€27,36	€36,61	€24,12
Hoofdanimator max	€29,35	€40,99	€26,05
Verantwoordelijke min	€20,79	€41,64	€24,74
Verantwoordelijke max	€24,66	€50,67	€26,89

HOE VARIEERT DE VERGOEDING VAN DE VRIJWILLIGERS?

Een attest zorgt in de meeste gevallen voor een hogere vergoeding; minder vaak gebeurt dit ook voor een groter takenpakket of meer ervaring. Er is een zeker onderscheid tussen organisatoren die enkel met vrijwilligers werken, en zij die dit combineren met tewerkgestelden. De hogere vergoedingen voor vrijwilligers met een attest en met meer ervaring worden vaker toegekend dan in 2015 (toen resp. 70% en 28%).

Opvallend is dat bij werkingen met zowel vrijwilligers als tewerkgestelden de gemiddelden de wettelijke maximumgrens overschrijden. De gewone forfaitaire onkostenvergoeding voor vrijwilligers bedroeg in 2021 maximaal € 35,41 per dag en € 1416,16 per jaar. We gaan ervan uit dat dus ook voorbereidingstijd mee in de onkostenberekening is opgenomen.

WELKE STELLINGEN ZIJN VAN TOEPASSING OP DE VRIJWILLIGERSWERKING?				
	ALLEEN VRIJWILLIGERS		ZOWEL VRIJWILLIGERS ALS TEWERKGESTELDEN	
<i>Vrijwilligers krijgen een hogere vergoeding indien ze een attest hebben</i>	77,55%	38	69,32%	61
<i>Vrijwilligers krijgen een hogere vergoeding indien ze meer ervaring hebben</i>	34,69%	17	22,73%	20
<i>Vrijwilligers krijgen een hogere vergoeding als ze voor- of naopvang op zich nemen</i>	6,12%	3	4,55%	4
<i>Alle vergoedingen voor vrijwilligers zijn hetzelfde</i>	14,29%	7	27,27%	24
<i>Vrijwilligers krijgen een hogere vergoeding indien ze een ander takenpakket krijgen (bv hoofdanimator worden)</i>	57,14%	28	27,27%	24
<i>Vrijwilligers krijgen een hogere vergoeding indien ze zich doorheen het jaar inzetten voor de werking</i>	8,16%	4	0,00%	0
Totaal		49	Totaal	88

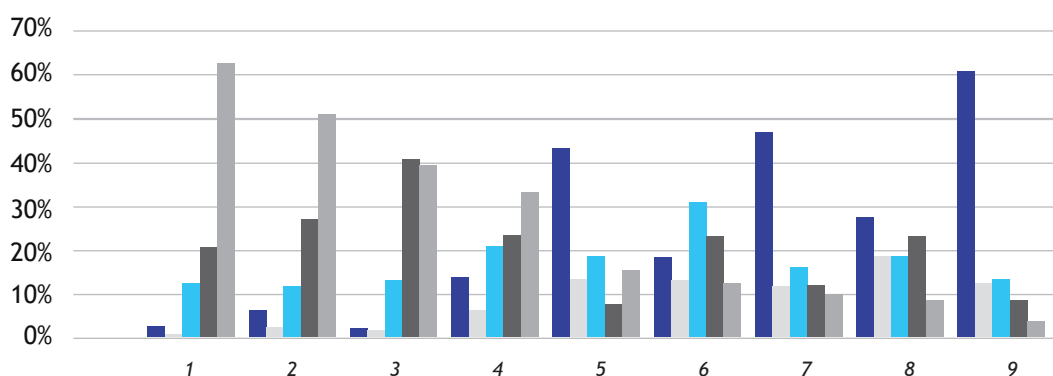
Bij de organisatoren die met werknemers werken, doet één op vijf (20,75%) de administratie en lonen voor de tewerkgestelden zelf; meestal gebeurt dit door een andere dienst zoals de personeelsdienst (72,64%).

Een uittreksel uit het strafregister wordt in 7 van de 10 werkingen niet gevraagd. Waar dit wel gebeurt, is dat in meer dan de helft van de gevallen voor alle animatoren (meestal vanaf 16 jaar).

WERVING VAN ANIMATOREN

Als we ‘regelmatig’ en ‘(bijna) altijd’ samentellen is mond-aan-mond, jongeren die andere jongeren meebrengen, het belangrijkste kanaal om nieuwe animatoren aan te trekken, alleen zijn er minder organisatoren die dit ‘(bijna) altijd’ als kanaal gebruiken. Ook folders, brochures, info-avonden blijven populair en worden door meer dan de helft van de organisatoren regelmatig of bijna altijd gebruikt. Ze moeten qua percentage (tegenover enquête 2010) wel hun 2^e plaats inleveren ten koste van digitale media (sociale media, website...) die samen met mond-aan-mond de belangrijkste instrumenten vormen om jongeren te werven. Dit verrast echter niet. Het is 2021. Kadervorming, lokale media of middelbare scholen worden door meer dan de helft van de organisatoren nauwelijks gebruikt als kanaal. Deze kanalen worden ook als weinig efficiënt ingeschat.

VIA WELKE KANALEN WERVEN JULLIE ANIMATOREN?					
	NOOIT	HEEL SOMS	SOMS	REGELMATIG	ALTIJD
	■	■	■	■	■
1 - Via sociale netwerksites (type facebook, instagram, tiktok...)	2,58%	1,29%	12,90%	21,29%	61,94%
2 - Via eigen website (of digitale nieuwsbrief)	6,54%	2,61%	12,42%	27,45%	50,98%
3 - Jongeren brengen jongeren mee	3,21%	2,56%	13,46%	41,67%	39,10%
4 - Via folder, brochure, affiche, infoavond	14,47%	6,58%	21,71%	23,68%	33,55%
5 - Via middelbare scholen	43,51%	13,64%	18,83%	8,44%	15,58%
6 - Via het plaatselijk jeugdwerk	18,67%	13,33%	31,33%	24,00%	12,67%
7 - Via lokale media (pers, tv, radio)	47,37%	12,50%	17,11%	12,50%	10,53%
8 - Persoonlijk aanspreken en bezoeken	28,39%	19,35%	19,35%	23,87%	9,03%
9 - Via kadervorming	60,81%	12,84%	13,51%	8,78%	4,05%

Wervingskanalen die volgens de organisatoren het beste werken komen overeen met wat ze momenteel al gebruiken. (maximum drie aan te duiden uit de lijst)

<i>Jongeren brengen jongeren mee</i>	76,92%
<i>Via sociale netwerksites (type facebook, instagram, tiktok)</i>	74,36%
<i>Via folder, brochure, affiche, infoavond</i>	42,95%
<i>Via eigen website of digitale nieuwsbrief</i>	27,56%
<i>Persoonlijk aanspreken en bezoeken</i>	25,64%
<i>Via het plaatselijk jeugdwerk</i>	19,23%
<i>Via middelbare scholen</i>	18,59%
<i>Via lokale media (regionale pers, tv of radio)</i>	8,97%
<i>Via kadervorming</i>	6,41%

ANIMATOREN BIJHOUDEN

Er zijn nauwelijks werkingen voor wie groepsbinding geen rol speelt in het bijhouden van animatoren. Ook inspraakmogelijkheden, waardering en feedback geven, zijn belangrijke manieren om animatoren in de werking te houden.

<i>Inzetten op groepsbinding en sfeer onder de animatoren</i>	94,87%
<i>Inspraakmogelijkheden bieden</i>	76,28%
<i>Inzetten op waardering en feedback</i>	76,28%
<i>Denken over nieuwe uitdagingen en carrièreplanning</i>	26,92%
<i>Meer geld geven</i>	12,82%
<i>Niets speciaals, ze blijven tot ze niet meer willen</i>	7,05%

De meeste werkingen geven aan dat de begeleidingsploeg de organisatoren voor **uitdagingen** stelt. Die uitdagingen zijn divers. Ze kampen met te weinig begeleiders (38% > 48% in 2010), maar toch vooral met te weinig begeleiders die net dat tikkeltje extra kunnen bieden: er zijn te weinig ervaren (42% > 38% in 2010), te weinig gebrevetteerde (31% > 28% in 2010) en te veel jonge (27% > 31% in 2010) begeleiders. 16% (> 18% in 2010) geeft aan geen problemen te hebben met de begeleidingsploeg en 9% (> 12% in 2010) heeft eerder een teveel aan begeleiders.

Een vijfde noemt nog andere problemen: dat gaat dan enerzijds over de continuïteit in de ploeg en doorheen de vakanties, en anderzijds over interne dynamieken tussen jongere of nieuwe animatoren en de meer ervaren animatoren.

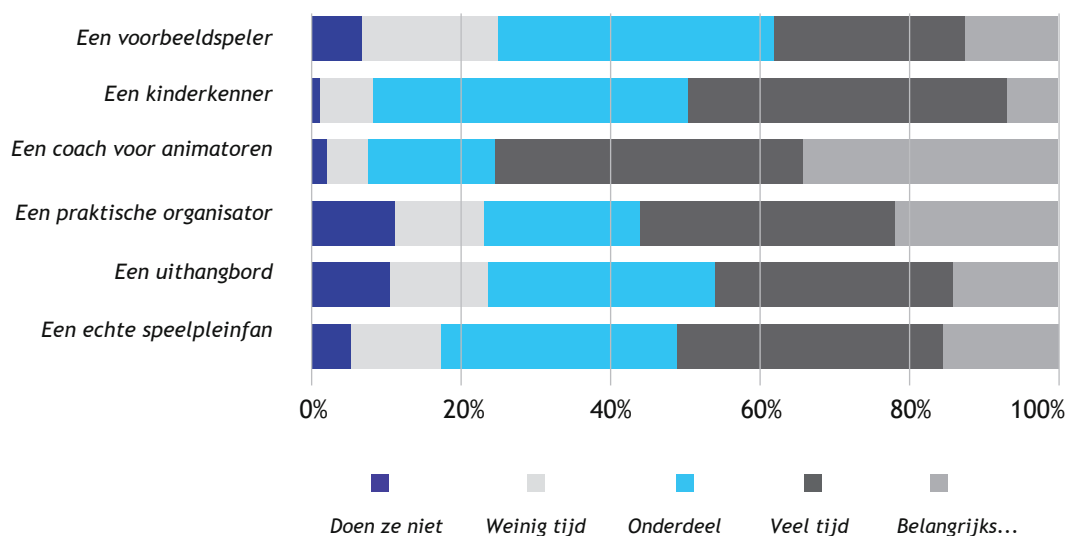
Inhoudelijk gezien, voelen organisatoren vooral een **nood aan vorming** over begeleidingshouding (48%). Ze kampen daarnaast met een tekort aan begeleiders die ook organisatorische taken willen opnemen (44%). Dat animatoren te snel stoppen met speelpleinwerk is voor 30% een uitdaging binnen de ploeg.

TAKENPAKKET VAN EEN HOOFDANIMATOR

De hoofdanimator-rol die het vaakst als de belangrijkste rol wordt genoemd, is die van coach voor de animatoren. Bijna 38% noemt deze rol als de belangrijkste, en nog eens 41% noemt deze als iets wat ze doen en veel tijd in stoppen. Hij/Zij is ook een praktische organisator (21 als grootste rol, 34 als 'doen ze, veel tijd'), al is dat in 23% van de gevallen een weinig belangrijke rol.

HOE ZIET HET HUIDIGE 'TAKENPAKKET' VAN EEN HOOFDANIMATOR ER BIJ JULLIE UIT?					
	Doen ze niet	Doen ze, maar er gaat weinig tijd naar	Is een onderdeel	Doen ze, gaat veel tijd naartoe	Is de belangrijkste rol, hier gaat de meeste tijd naartoe
Een coach voor animatoren: De voorbereiding begeleiden, (stage)begeleiding van de animatoren, evaluatie van de animatoren, animeren van de animatoren, animatorenactiviteiten organiseren, tijdens de zomer het groepsproces in de ploeg stimuleren, dagelijks de werking evalueren.	1,95%	5,84%	16,88%	41,56%	33,77%
Een praktische organisator: Taakverdeling maken en taakverdeling opvolgen (opruim bijvoorbeeld), inschrijvingen, bellen (bus, brouwer, traiteur,...), uitstappen regelen, administratie (aanwezigheden, kasverslag,...), naar de winkel gaan, verantwoordelijk voor sleutels, materiaal, orde,...	11,04%	12,34%	20,78%	34,42%	21,43%
Een echte speelpleinfaan: Participeren aan zo veel mogelijk activiteiten, zoeken naar kwaliteitsverbetering, meewerken aan kwaliteitsverbetering, opbouwende suggesties doen vanuit ervaring, de jaarwerking stimuleren bij de ploeg, in de stuurgroep of in het bestuur van het speelplein zitten.	5,19%	12,34%	31,82%	35,06%	15,58%
Een uithangbord: Contact met de ouders verzorgen (briefjes maken,...), ontvangen en rondleiden van bezoekers, meewerken aan de promo, de PR van het speelplein, contact met de gemeente en andere diensten.	10,39%	13,64%	29,87%	32,47%	13,64%
Een voorbeeldspeler: grote activiteiten opzetten, themanamiddagen organiseren, zelf activiteiten begeleiden en meespelen met de kinderen, erop toezien dat er een tof en gevarieerd aanbod is, de (podium)animatie mee trekken.	6,49%	18,83%	36,36%	25,97%	12,34%
Een kinderkenner: Vertrouwensband met de kinderen opbouwen, bijzondere aandacht en begeleiding bieden aan bijzondere kinderen, EHBO en verzorging, (extra) moeilijke situaties mee oplossen.	1,30%	7,14%	42,21%	42,86%	6,49%

HOE ZIET HET HUIDIGE 'TAKENPAKKET' VAN EEN HOOFDANIMATOR ER BIJ JULLIE UIT?

Opvallend is dat de rol van kinderkenner zelden (6%) als de belangrijkste rol wordt genoemd, maar dat het wél de rol is die het vaakst op de tweede ('doen ze, veel tijd') en op de derde plaats ('is een onderdeel') staat.

Ook in 2015 werd de taak als coach voor de animatoren op één gezet, voor de rol van praktische organisator en die als voorbeeldspeler. De rol als uithangbord werd toen minder hoog ingeschat dan de rol van kinderkenner.

JAARWERKING

Driekwart van de organisatoren hebben een jaarwerking. Bij die organisatoren is het in 60% van de gevallen het speelplein zelf die dit op poten zet; in 40% van de gevallen is het een groep animatoren die de jaarwerking organiseert. Wanneer er geen jaarwerking is, spreken de animatoren in de meeste werkingen toch nog spontaan onderling af.

	2021	2015	2010
<i>Ja, we organiseren dit zélf vanuit het speelplein</i>	45,28%	73%	80%
<i>Ja, dat wordt georganiseerd door een groep (hoofd)animatoren die we daarin ondersteunen</i>	30,82%		
<i>Neen, maar de animatoren spreken vaak spontaan af onder elkaar</i>	13,84%	27%	20%
<i>Neen</i>	10,06%		

De jaarwerking bestaat bijna altijd uit ontspannende activiteiten tijdens het jaar en daarnaast uit vormingsactiviteiten (69%) en inhoudelijke werkgroepen (55%), speelpleinweekend (61%) en introductieactiviteiten voor nieuwe animatoren (55%). Ook dat is tegenover de vorige enquête ongewijzigd gebleven.

ANTWOORDKEUZES	REACTIES	
<i>Ontspanningsactiviteiten tijdens het jaar</i>	94,26%	115
<i>Vormingsactiviteiten tijdens het jaar</i>	68,58%	84
<i>Speelpleinweekend</i>	61,48%	75
<i>Werkgroepen rond bepaalde thema's</i>	54,92%	67
<i>Introductiesactiviteiten voor nieuwe animatoren</i>	54,92%	67
<i>Promotieactiviteiten</i>	39,34%	48
<i>Andere</i>	13,11%	16
Totale respondenten 122		

De redenen om géén jaarwerking te organiseren zijn zeer uiteenlopend (geen vraag naar, geen tijd, niemand interesse om te organiseren, geen middelen...). Een aantal werkingen geeft in hun reacties wel aan dit te willen opstarten.

ANTWOORDKEUZES	REACTIES	
<i>Er is geen vraag naar</i>	32,43%	12
<i>Er is geen tijd om dat te organiseren</i>	29,73%	11
<i>Andere</i>	29,73%	11
<i>Niemand neemt initiatief om dat te organiseren</i>	27,03%	10
<i>We hebben geen middelen om iets te organiseren</i>	18,92%	7
<i>Ons bestuur staat daar niet achter</i>	5,41%	2
<i>Minder goede ervaringen in het verleden</i>	2,70%	1
Totale respondenten 37		

De vergelijking met 2015 is hier niet goed te maken omdat toen maar één reden mocht gekozen worden. 'Er is geen vraag naar' was ook toen de vaakst gekozen reden (31,8%).

STUURGROEP

Misschien nog belangrijker dan een jaarwerking, is de vraag naar stuurgroepen. Een stuurgroep kunnen we omschrijven als een groep vrijwilligers die op één of andere manier mee de inhoudelijke en organisatorische verantwoordelijkheid van een werking opneemt. 65% van de organisatoren werkt met een stuurgroep. Dat is ongewijzigd tegenover 2015 (65,9%) en 2010 (68%).

Die stuurgroep heeft het vaakst een echt organisatorische functie (eerder dan voorstellen te doen, of feedback te geven): een groep (hoofd)animatoren die een deel van de organisatie in handen heeft en erover beslist (39% van de stuurgroepen), of een groep die de volledige organisatie in handen heeft (29% van de organisatoren).

<i>Een groep animatoren heeft een deel van de organisatie van het speelplein in handen. Zij hebben beslissingsrecht over bepaalde aspecten van de speelpleinwerking.</i>	39,42%
<i>Een groep (hoofd)animatoren heeft de organisatie van het speelplein in handen. Zij hebben beslissingsrecht over de speelpleinwerking.</i>	28,85%
<i>Een groep animatoren doet op eigen initiatief voorstellen om de speelpleinwerking te verbeteren.</i>	15,38%
<i>Een groep animatoren geeft feedback op voorstellen van de speelpleinverantwoordelijke of het bestuur.</i>	11,54%
<i>Er worden losse momenten georganiseerd waarop animatoren hun mening kunnen geven over voorstellen.</i>	4,81%

De thema's waarover de stuurgroep vergadert, zijn bijzonder divers. Het gaat vooral over inhouden, begeleidersploeg en materiaal (evaluatie, materiaal, vorming werving, jaarwerking, themawerking...) en iets minder over logistiek of financiën. Visie en doelgroepen komen ook aan bod, maar zitten daar ergens tussenin.

ANTWOORDKEUZES	REACTIES	
<i>Evaluatie</i>	93,20%	96
<i>Materiaal</i>	89,32%	92
<i>Vorming en coaching</i>	81,55%	84
<i>Werving van nieuwe animatoren</i>	81,55%	84
<i>Ontspanning doorheen het jaar (jaarwerking)</i>	81,55%	84
<i>Themawerking</i>	73,79%	76
<i>Uitstappen en 'speciale dagen' (slotfeest, sprinkasteeldag)</i>	73,79%	76
<i>Vorbereiding van activiteiten</i>	71,84%	74
<i>Promotie</i>	67,96%	70
<i>Visie</i>	63,11%	65
<i>Infrastructuur</i>	56,31%	58
<i>Toegankelijkheid en inclusie</i>	53,40%	55
<i>Kleuters / tieners</i>	46,60%	48
<i>Diversiteit</i>	39,81%	41
<i>Logistiek</i>	38,83%	40
<i>Financiën</i>	38,83%	40
<i>Winstgevende activiteiten (eetfeest, wafelbak,...)</i>	33,98%	35
<i>Niet te geloven, maar ik weet nog iets anders:</i>	7,77%	8
<i>Totale respondenten 103</i>		

Opvallend is hier dat de voorbereiding van activiteiten, in 2015 nog op 1 (89%) en in 2010 op 3 (85%), sterk terugzakt naar de 8e plaats. Evaluatie, materiaal en vorming en coaching stonden ook in 2010 en 2015 bovenaan de ranglijst (na voorbereiding).

Eén derde van de organisatoren kent geen stuurgroep. De belangrijkste reden om geen stuurgroep te organiseren, is dat er geen vraag naar is (46%).

ANTWOORDKEUZES	REACTIES	
<i>Er is geen vraag naar</i>	46,30%	25
<i>Andere</i>	35,19%	19
<i>Niemand neemt initiatief om dat te organiseren</i>	20,37%	11
<i>Er is geen tijd om dat te organiseren</i>	14,81%	8
<i>Ons bestuur staat daar niet achter</i>	9,26%	5
<i>We hebben geen middelen om iets te organiseren</i>	7,41%	4
<i>Totale respondenten 54</i>		

Gemiddeld 20% van de begeleiders engageert zich inhoudelijk (bijvoorbeeld in werkgroepen). Dit loopt evenwel enorm uiteen van werking tot werking: soms is (haast) niemand betrokken, soms (haast) iedereen. Maar vaakst gaat het om een eerder beperkte groep.

ORGANISATORISCHE ONDERBOUW

– PRAKTISCHE ORGANISATIE

WERKINGSPERIODE

Het mag niet verbazen dat de belangrijkste werkingsperiode de zomervakantie is en blijft. Op een uitzondering na heeft elke organisator werking in de zomervakantie. Iets meer in de maand juli dan in augustus. Maar heel wat speelpleinwerkingen zijn niet alleen in de ‘grote vakantie’ actief: bijna de helft van de werkingen is ook in andere vakanties open, met de paasvakantie als belangrijkste periode. Deze cijfers blijven min of meer stabiel sinds 2005.

IN WELKE PERIODE IS DE WERKING OPEN?

PERIODE	#	2021*	2015	2010	2005
<i>Herfstvakantie</i>	114	18%	20%	20%	17%
<i>Kerstvakantie</i>	58	9%	6%	13%	19%
<i>Krokusvakantie</i>	112	18%	22%	21%	17%
<i>Paasvakantie</i>	240	38%	44%	40%	41%
<i>Zomervakantie (juli)</i>	+600	99%	98%	98%	97%
<i>Zomervakantie (augustus)</i>	+600	94%	93%	94%	95%

* Aantal speelpleinwerkingen open volgens onze online database

Hier moeten we toch ook rekening houden met corona, wat er voor gezorgd heeft dat heel wat werkingen, zeker in de kleinere vakantieperiodes, de deuren niet openden (bv. overschakelden op noodopvang)

Tijdens de zomer van 2021 waren veruit de meeste werkingen 10 à 20 dagen per maand open.

In juli waren de 185 werkingen samen 2874 dagen open; dat is gemiddeld 15,53 dagen. In augustus waren zij samen 2533 dagen open; dat is gemiddeld 13,84 dagen. Gemiddeld waren de werkingen gedurende de hele zomer 29,4 dagen open; in 2015 was dit 30 dagen, in 2010 31 dagen.

	JULI 21		AUGUSTUS 21	
	AANTAL WERKINGEN	%	AANTAL WERKINGEN	%
<i>Niet geopend</i>	10	5	14	8
<i>1 tot 9 dagen open</i>	9	5	13	7
<i>10 tot 15 dagen open</i>	62	34	89	49
<i>16 tot 20 dagen open</i>	71	38	49	27
<i>Meer dan 20</i>	33	18	18	10
	185		183	

Tussen september 2020 en juni 2021, dus in de periode buiten de zomervakantie, was **47%** van de werkingen (87 werkingen) **geopend**. 53% van de werkingen zijn dus alleen in de zomermaanden actief.

- 19% (35 werkingen) was 2 à 10 dagen open.
- 13% (25 werkingen) was 11 à 20 dagen open.
- 15% (27 werkingen) was langer open: gaande van 21 tot 56 dagen (5 werkingen > 40 dagen).

De werkingen die open waren tijdens deze periode, waren gemiddeld 17,5 dagen open. In 2015 was dit gemiddeld 16 dagen.

DE VERWACHTINGEN TUSSEN SEPTEMBER 2021 EN JUNI 2022

49% van de werkingen (91 werkingen) verwacht tussen september 2021 en juni 2022 *niet* geopend te zijn (deze werkingen zijn dus alleen in de zomervakantie open). Dat zijn er iets minder dan de 53% (98 werkingen) die tussen september 2020 en juni 2021 niet open waren.

- Bij deze 91 werkingen zijn er 15 werkingen die wél (en vaak gedurende meerdere vakanties) open waren in die periode september 2020-juni 2021.
- Omgekeerd waren er 19 werkingen die niet open waren in de periode september 2020-juni 2021 maar wél verwachten te zullen openen in de periode september 2021-juni 2022.

In de periode tussen de zomers van 2021 en 2022 verwachten 45 werkingen 2 à 10 dagen open te zijn, 29 verwachten 11 à 20 dagen, 16 verwachten meer dan 20 (max 51 dagen). Enkele werkingen hebben nog geen idee. De werkingen die verwachten open te zullen zijn, zullen gemiddeld 15 dagen open zijn.

DE VERWACHTINGEN VOOR DE ZOMERVAKANTIE 2022

Voor de zomer van 2022 is de verwachting niet erg afwijkend van de zomer van 2021. Per werking bekeken liggen deze cijfers over het algemeen in de lijn van de geopende dagen in 2021; weinig speelpleinen verwachten iets heel anders. De som van het verwachte aantal dagen is voor 2022 niet exact te maken (sommigen werkingen hebben immers aangegeven nog geen inschatting te kunnen maken), maar ze lijkt gelijkaardig aan het aantal dagen in 2021.

	JULI 21		JULI 22		AUGUSTUS 21		AUGUSTUS 22	
	AANTAL WERKINGEN	%	AANTAL WERKINGEN	%	AANTAL WERKINGEN	%	AANTAL WERKINGEN	%
<i>Niet geopend</i>	10	5	9	5	14	8	12	7
<i>1 tot 9 dagen open</i>	9	5	9	5	13	7	14	8
<i>10 tot 15 dagen open</i>	62	34	60	34	89	49	75	44
<i>16 tot 20 dagen open</i>	71	38	91	52	49	27	45	26
<i>Meer dan 20</i>	33	18	5	3	18	10	26	15
	185		174		183		172	

Het overgrote deel van de werkingen (93%) is vijf dagen per week geopend.

Slechts 7% (13 werkingen) is geen volledige werkweek geopend. 7 van die 13 werkingen zijn 4 dagen geopend, 5 zijn 3 dagen geopend, één slechts 2 dagen per week. Drie werkingen zijn ook op zaterdag open. Er is dus maar een heel beperkt deel van de 185 werkingen *niet* open op weekdays.

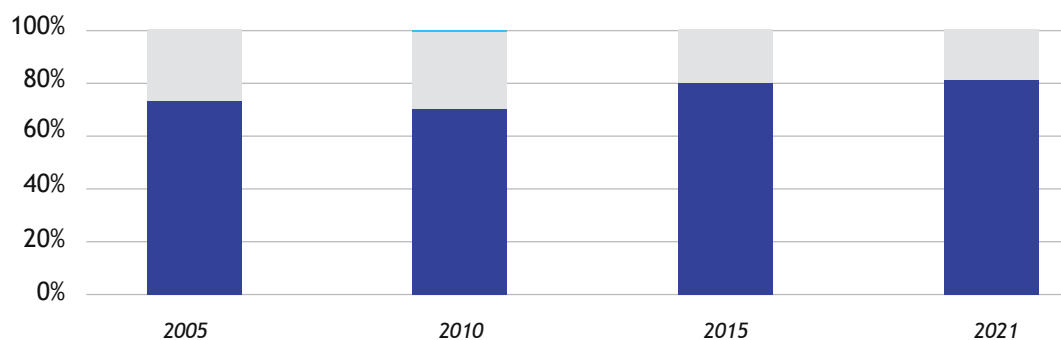
Lang niet alle werkingen zijn volledige dagen open.

- Bijna één op vijf (19% > nog 29% in 2010) is alleen in de namiddag open. Het gaat om 30 werkingen die pas openen na de middag (gewoonlijk tussen 12u30 en 13u) én daarboven om 5 werkingen die wel al in de voormiddag geopend zijn, maar zonder dat hierbij een aanbod is voor kinderen; dat begint pas in de namiddag.
- Er zijn in de enquête geen halvedagwerkingen die enkel in de voormiddag open zijn. Dit was ook al zo in het verleden.

In vergelijking met 2015 zijn er geen grote verschillen. Er is al langer een geleidelijke verschuiving aan de gang naar meer werkingen die de volledige dag open zijn.

		2005	2010	2015	2021
<i>Volledige dag</i>	■	73%*	70%	80%	81%
<i>Enkel namiddag</i>	■	27%	29%	20%	19%
<i>Enkel voormiddag</i>	■	0%	1%	0%	0%

*58% doorlopend open / 15% sluit onder de middag

CENTRALISATIE – DECENTRALISATIE

Het is interessant om in kaart te brengen hoe werkingen zich organiseren: centraal of decentraal. De invulling van de opgestelde termen ‘centrale werking’, ‘wijkwerking’ en ‘mobiele werking’ zijn uiteenlopend. Ze worden als volgt omschreven:

- Centrale werking: kinderen van de gemeente komen naar één plaats.
- Wijkwerking: er is een specifieke locatie gericht op een specifieke wijk of deelgemeente.
- Mobiele werking: er staan ‘wielen’ onder de werking en is altijd onderweg.

ORGANISATOREN KUNNEN ÉÉN OF MEERDERE WERKINGEN HEBBEN

- Van de 159 respondenten (organisatoren) hebben **127 organisatoren één werking**. Het gaat om 120 centrale werkingen, 5 wijkwerkingen, en 2 mobiele werkingen.
- **32 organisatoren hebben meerdere werkingen**. Zij hebben de gegevens ingevuld voor samen **58 werkingen**: 42 centrale, 12 wijkwerkingen en 4 mobiele werkingen.

SAMEN HEBBEN WE ZO VOOR DEZE ENQUÊTE INGEVULDE GEGEVENS OVER 185 WERKINGEN:

	127 ORGANISATOREN MET ÉÉN WERKING	32 ORGANISATOREN MET MEERDERE WERKINGEN	TOTAAL VOOR DE 159 ORGANISATOREN
<i>Centrale werkingen</i>	120	42	162
<i>Wijkwerkingen</i>	5	12	17
<i>Mobiele werkingen</i>	2	4	6
<i>Totaal aantal werkingen</i>	127	58	185

De 32 organisatoren met meerdere werkingen hebben niet steeds de gegevens ingevuld over al hun werkingen. Zij hebben in totaal 105 werkingen:

- 57 centrale werkingen, gespreid over 26 organisatoren. Dit gaat van 1 tot 5 centrale werkingen.
- 37 wijkwerkingen, gespreid over 15 organisatoren. Dit gaat van 1 tot 10 wijkwerkingen.
- 11 mobiele werkingen, gespreid over 8 organisatoren. Zij hebben allen 1 mobiele werking, behalve één organisator met 4 mobiele werkingen.

De organisatoren die meerdere werkingen hebben, tellen gemiddeld 3,28 werkingen. Het vaakst gaat het om twee of drie werkingen. Enkele organisatoren zijn groter: er zijn 2 organisatoren met 4 werkingen, 2 met 5 werkingen. Daarnaast heb je enkele uitschieters bv. Stad Aalst met 7 wijkwerkingen, VZW Jong met 11 werkingen waarvan 7 wijk- en 4 mobiele werkingen en Koraal met 12 werkingen waarvan 2 centraal en 10 wijkwerkingen.

Uit onze online database kunnen we afleiden dat er in Vlaanderen en Brussel 27 mobiele speelpleinwerkingen zijn. In 2010 waren er dat nog 34. Het aantal speelpleinwerkingen dat is toegenomen is een mogelijke verklaring voor het afschaffen van enkele mobiele werkingen die tot dan toe een bepaalde buurt/wijk bedienden waar eerder geen vaste werking gevestigd was.

DAGVERLOOP EN VOORZIENINGEN

BEGIN, MIDDAG EN EINDE

Op 24% van de werkingen kunnen de kinderen 's morgens al om 7u of zelfs vroeger terecht: 40 werkingen openen de poorten om 7 uur; 5 werkingen gaan zelfs al om 6u30 of 6u45 open. De meeste werkingen beginnen met hun aanbod rond 9u, soms vroeger, soms ook pas om 10. Het aanbod eindigt gewoonlijk tussen 16u en 17u30; op sommige werkingen wat vroeger (enkelingen om 15u30 of 15u), slechts één keer later (17u45).

Kinderen kunnen na de speelpleindag vaak nog langer op het speelplein blijven, vaak tot 17u30 of 18u, met een enkele uitschieter tot 19u. 16 werkingen (8,5%) sluiten al voor 17u. In meer dan de helft van de werkingen is er vrij spel voorzien over de middag.

HOEVEEL % VAN DE KINDEREN MAAKTE GEBRUIK VAN...

- Een warme maaltijd wordt op de meeste speelpleinen niet voorzien: 94,6% (158 werkingen) geeft aan dat geen enkel kind dit doet (of kan). Slechts negen werkingen melden dat kinderen hier gebruik van maken (twee werkingen geven aan dat het enkel over soep gaat); op vier werkingen gaat het over alle kinderen. Uit onze online database kunnen we de exacte cijfers destilleren, nl. 36 speelpleinwerkingen bieden een warme maaltijd aan (+/- 6%). Dit cijfer strookt dus mooi met het resultaat in de enquête.
- De boterham is de gangbare maaltijd: 81% van de werkingen (131 werkingen) geven aan dat alle of bijna alle kinderen hun boterhammen meebrengen. De overige 30 werkingen zeggen dat dit niet gebeurt: het gaat dan vooral om halvedagwerkingen (maar ook enkele dagwerkingen, waarvan er drie een warme maaltijd voorzien voor kinderen; bij 2 andere gaan de kinderen thuis eten). Op vier werkingen gaan alle kinderen thuis eten; op 17 andere werkingen gaat een kleine minderheid over de middag naar huis.
- Georganiseerd busvervoer is er op een beperkt aantal werkingen: 5% (9 werkingen). Op één werking komen alle kinderen met de bus; bij de andere loopt het uiteen van 8 tot 65%. Uit onze online database kunnen we de exacte cijfers destilleren, nl. 49 speelpleinwerkingen bieden busvervoer aan (+/- 8%). Dit cijfer strookt dus mooi met het resultaat in de enquête.

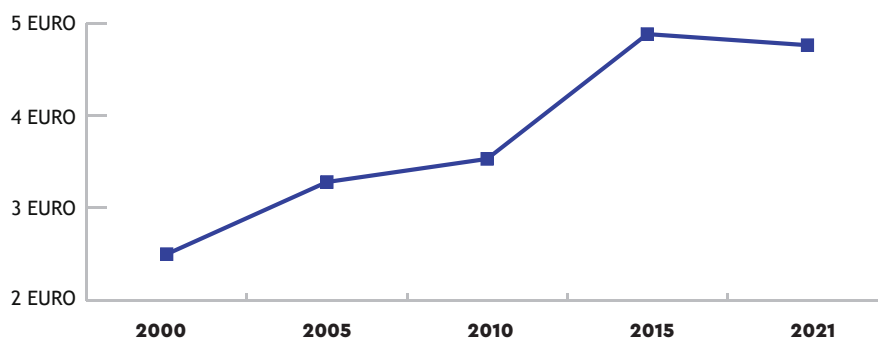
PRIJZENBELEID EN INSCHRIJVING

Het prijzenbeleid is een belangrijk instrument voor een speelpleinbestuur. Speelpleinwerk heeft altijd een toegankelijk karakter gehad, mede dankzij de goedkope kostprijs voor ouders. We zien dat de prijsstijging van de afgelopen jaren nu stagneert.

HOEVEEL KOST EEN SPEELPLEINDAG?

De gemiddelde inschrijvingsprijs per dag bedraagt 4,76 euro. Dat is ongeveer gelijk, zelfs een kleine daling, ten opzichte van 2015. In 2015 was de gemiddelde prijs nog fors gestegen, wat leidde tot bezorgdheden over de toegankelijkheid van het speelpleinwerk.

2000	2005	2010	2015	2021
€2,50	€3,28	€3,53	€4,88	€4,76

De meeste bijkomende kosten bovenop die gewone (dag)prijs, komen op weinig werkingen voor. Slechts twee werkingen werken met een lidkaart (bovenop de dagprijs komt dan 2 of 4 euro (zou per dag moeten zijn volgens de vraag...) en vijf hebben extra kosten voor verzekering of administratie (4 of 5 euro, wellicht per inschrijving). Ook voor warme maaltijden worden zelden kosten gerekend; slechts op zes werkingen (1 à 3,5 euro). In 14 werkingen moet er 0,5 à 1 euro per drankje betaald worden. Busvervoer wordt op een enkele uitzondering niet aangerekend.

De bijkomende kosten voor uitstappen zijn veel frequenter. 55% van de werkingen (73 werkingen op 133) rekenen geen dergelijke kosten aan. De gemiddelde kost bedraagt 4,4 euro, maar als we enkel de werkingen nemen die effectief kosten aanrekenen voor een uitstap, komen we op een gemiddelde kost van 9,94 euro per activiteit of uitstap.

Eén werking organiseert nog een eigen kamp (170 euro)

WERKINGEN HANTEREN SOMS OOK KORTINGSTARIEVEN

Lokaal blijft men er werk van maken om het aanbod van het speelpleinwerk toegankelijk en laagdrempelig te houden. Dat is te merken aan de kortingsformules die bovenop de lage prijzen gehanteerd worden. Voor een aantal categorieën hanteren sommige werkingen kortingsstarieven. Zo is er soms korting voor het tweede en/of het derde kind uit hetzelfde gezin en zijn er kortingen bij inschrijving voor meerdere dagen.

De meeste en de hoogste kortingen zijn er om duidelijk sociale redenen: voor kinderen ingeschreven via het OCMW, kinderen die in aanmerking komen voor een verhoogde tegemoetkoming, en - door de werkingen zelf omschreven in bij de 'andere' kortingen - kinderen die inschrijven met lokale vrijetijdspassen (UitPas bijvoorbeeld) die recht geven op korting, vluchtelingen, kinderen die komen via CAW of jeugdzorg...

IN HOEVEEL % VAN DE WERKINGEN KRIJGEN BEPAALDE KINDEREN EEN KORTINGSTARIEF?

<i>Tweede kind uit zelfde gezin</i>	16%
<i>Derde kind uit zelfde gezin</i>	22%
<i>Kinderen ingeschreven via OCMW</i>	38%
<i>Kinderen die in aanmerking komen voor verhoogde tegemoetkoming</i>	42%
<i>Kinderen die meerdere dagen inschrijven (beurtenkaart)</i>	6%
<i>Andere kortingen (zeer overwegend sociale tarieven)</i>	31%

De kortingen die aan het tweede of derde kind uit hetzelfde gezin worden gegeven zijn eerder beperkt (vaak 1 à 2 euro korting). Voor de kinderen die om sociale redenen korting krijgen, liggen de dagtarieven doorgaans veel lager dan de gewone kostprijs: vaak is dat 20% of de helft van de gewone prijs. Echt prijsverschil berekenen is zeer omslachtig en zal maar fragmentarische info geven.

De vergelijking met 2015 kan niet zonder meer gemaakt worden en nemen we daarom niet op in de tabel. 'Meerdere kinderen uit het gezin' (in 2021 opgesplitst naar tweede en derde kind uit hetzelfde gezin) kregen in 34% van de werkingen korting. Kinderen ingeschreven via het OCMW kregen korting in 49% van de werkingen. Dat is meer dan de 38% in 2021, maar de categorie 'verhoogde tegemoetkoming' bestond in 2015 niet. Korting via beurtenkaarten waren in 2015 van toepassing op 9% van de werkingen. Ook toen werden nog vele 'andere' kortingen aangegeven (33%).

Het is een sterkere strategie om de algemene prijs laag te houden dan om voortdurend in te zetten op allerlei kortingssystemen.

UIT-PAS

In 2015 hebben we voor het eerst bevraagd of speelpleinwerkingen de UitPas gebruiken op het speelplein. Dat was toen een vrij nieuw systeem om prijzen toegankelijker te maken. Je merkt een mooie evolutie in het gebruik van de UIT-pas op 5 jaar tijd. Quasi iedereen kent het principe. Meer dan de helft gebruikt ondertussen of wil gebruik maken van het systeem.

	2015	2021
<i>Ik kan dat systeem niet</i>	19,5%	6%
<i>Nee</i>	64%	42%
<i>Nee, maar dat zijn we wel van plan</i>	10,4%	16%
<i>Ja</i>	6,1%	36%

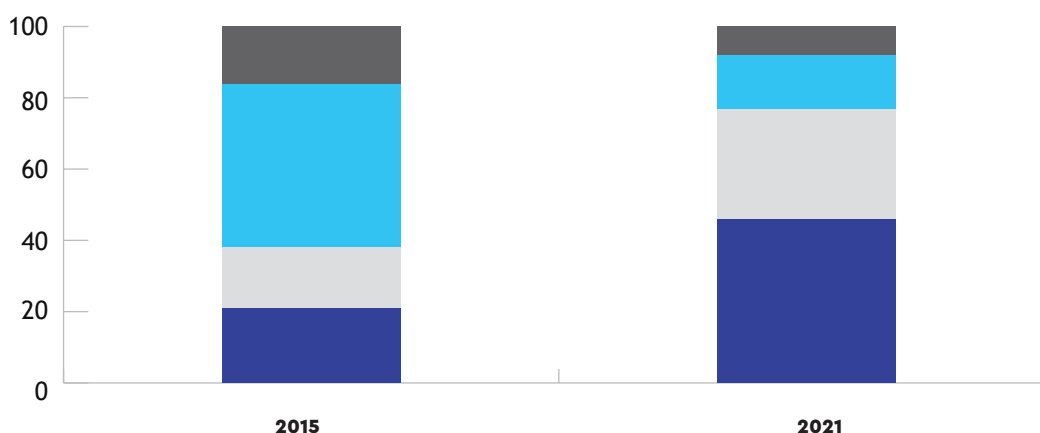
TYPE TARIEF

- Bij 7,7% van de werkingen (11 werkingen) is de speelpleindag helemaal gratis. (In 2015 was dit 8% en in 2010 nog 7%)
- 62% van de werkingen (89 werkingen) hanteren een dagprijs (> nog 86% in 2010). Bij nog eens 5,6% (8 bijkomende werkingen) wordt die dagprijs verlaagd bij een inschrijving voor een langere periode. Dat is samen 67%, een duidelijk daling tegenover de 79% in 2015. De andere regelingen door de coronamaatregelen hebben hier waarschijnlijk mee te maken.
- 11% (16 werkingen) hanteren een weekprijs (> 4% in 2010). Dat is een duidelijke stijging tegenover 2015, toen slechts 5% van de werkingen een weekprijs hanteerde. De striktere organisatie door de coronamaatregelen, het verplicht werken in weekbubbel, zou hier een verklaring voor kunnen bieden.
- 19 werkingen omschrijven nog iets 'anders' (een stuk meer dan in 2015, wat mede de daling in het percentage voor de dagprijzen verklaart). Het gaat dan om dagprijzen met kortingen, om verschillende soorten (keuze)tarieven, om een halvedagprijs, én meermaals om het hanteren van weekprijzen door corona, terwijl normaal dagprijzen worden gebruikt.

HOE KUNNEN KINDEREN ZICH INSCHRIJVEN?

We onderscheiden verschillende inschrijfsystemen en plaatsen ze in volgorde van meest gebruikt naar minst gebruikt;

- 1. Combinatie dag zelf en vooraf inschrijven per dag / per week.
(= combinatie vrije en vooraf inschrijvingen)
46% (69 werkingen) in 2021 - 21% in 2015
- 2. Voor aanvang van de speelpleinweek kan er worden ingeschreven per dag / per week. Kinderen kunnen er niet de dag zelf terecht om zich in te schrijven.
(= vooraf inschrijvingen)
30,7% (46 werkingen) in 2021 - 17% in 2015 / 27% in 2010
- 3. De dag zelf. Een kind komt toe 'op den bots', betaalt en speelt mee.
(=vrije inschrijvingen)
15,3% (23 werkingen) in 2021 - 46% in 2015 / 56% in 2010
- 4. Andere:
8% in 2021 - 16% in 2015

12 werkingen specificëren nog een ander systeem, dat vaak te maken heeft met de coronamaatregelen: dat leidde tot meer voorinschrijvingen, of tot een combinatie van voorinschrijvingen en vrije inschrijvingen met een zekere limiet.

De vergelijking met 2015 toont de invloed van de coronamaatregelen. In 2015 werkten 46% van de werkingen enkel met vrije inschrijvingen, en nog eens 21% combineerden dit met voorinschrijvingen. Die verhouding was in 2021 grotendeels omgedraaid: de meeste werkingen hanteerden in 2021 een combinatiesysteem en de werkingen die enkel met vrije inschrijvingen werkten, zijn een minderheid. In 2015 werkten 17% van de werkingen enkel met voorinschrijvingen; in 2021 was dit een goeie 30%.

Dat wil zeggen dat kinderen in meer dan 60% van alle speelpleinwerkingen (nog 67% in 2015) gewoon de dag zelf naar het speelplein kunnen komen om zich in te schrijven. Vanuit de VDS pleiten wij er voor dat kinderen op de dag zelf ook nog kunnen kiezen om deel te nemen aan het speelplein. Dit behoort tot de eigenheid van speelpleinwerk. Het maakt dat speelpleinwerk één van de meest toegankelijke jeugdwerkmethodieken in Vlaanderen en Brussel is. Het 'verlies' in inschrijven op 'den bots' heeft vermoedelijk ook te maken met corona waarbij er in vaste weekbubbels moest worden ingeschreven. Vanuit die optiek hebben veel organisatoren gekozen om tijdelijk te werken met uitsluitend de mogelijkheid om vooraf in te schrijven. We hopen dat speelpleinen na corona vrije inschrijvingen weer opnieuw zullen toelaten!

WELKE PROFIELEN VAN KINDEREN ZIJN WELKOM OP DE WERKINGEN?

Omdat het speelpleinwerk lokaal wordt georganiseerd, zijn kinderen uit de eigen gemeente vaak het eerste en meest voor de hand liggende doelpubliek. Maar op veruit de meeste werkingen zijn ook andere kinderen welkom, zij het nu en dan met een wat hoger tarief. 84,4% van de werkingen geeft aan dat alle kinderen welkom zijn: ook kinderen die in andere gemeenten wonen, zelfs al zijn dat geen buurgemeenten. Veel werkingen vinden het belangrijk om dat te benadrukken: bij het invulveld 'andere' schrijft meer dan een derde van de invullers nog eens uitdrukkelijk dat alle kinderen welkom zijn op de werking. Waar er in 2015 nog bezorgdheid was omdat 26% van de werkingen kinderen uit andere gemeenten niet toelieten (tegenover 14% in 2010) lijkt die evolutie nu gekeerd.

Het aantal werkingen dat aangeeft dat ze bepaalde categorieën kinderen niet toelaten op de werking, ligt dan ook zeer laag.

	AANTAL WERKINGEN DIE DEZE KINDEREN NIET TOELATEN	PERCENTAGES
<i>Kinderen die in buurgemeenten wonen</i>	8	4,8
<i>Kinderen van gemeentepersoneel</i>	5	3,0
<i>Kinderen die in de gemeente naar school gaan</i>	4	2,4
<i>Kinderen met ouders die in de gemeente werken maar niet in de gemeente wonen</i>	5	3,0
<i>Kinderen die in een andere gemeente wonen, zonder band met de gemeente</i>	3	1,8

De tarieven voor deze ‘extra’ kinderen zijn doorgaans dezelfde als voor de kinderen van binnen de gemeente. Uit de vergelijking met de gewone dagprijzen van de individuele werkingen zien we dat 14,4% van de werkingen hogere tarieven hanteren voor één of meerdere van deze categorieën kinderen (buurgemeenten, naar school in de gemeente, ouders werken in de gemeente, kinderen zonder band met de gemeente); in 2015 was dat nog 24%, toen een opvallende stijging ten opzichte van 2010 (11%). Soms bedraagt een hoger tarief een euro meer, soms betalen kinderen uit andere gemeenten het dubbele van de normale dagprijs. De tarieven tussen deze groepen onderling verschillen meestal niet; in een viertal werkingen krijgen de kinderen van gemeentepersoneel een korting of betalen ze geen meerprijs, terwijl andere extra categorieën dat wel moeten doen.

4,8% van de speelpleinorganisatoren laat kinderen uit buurgemeenten niet toe. Dat percentage stijgt licht en is in lijn met het cijfer uit onze steekproef begin 2021. Het aantal organisatoren waar kinderen uit buurgemeenten wel welkom zijn en die een meerprijs vragen, daalt van 24% naar 15%. Er is overtuigend een correlatie tussen het weigeren van kinderen uit buurgemeenten en het (moeten) werken met een inschrijfstop wanneer de maximumcapaciteit is bereikt.

IS ER SOMS EEN INSCHRIJVINGSSTOP?

De meeste werkingen hebben in de afgelopen jaren niet met een inschrijvingsstop moeten werken, als we tenminste even corona wegdenken.

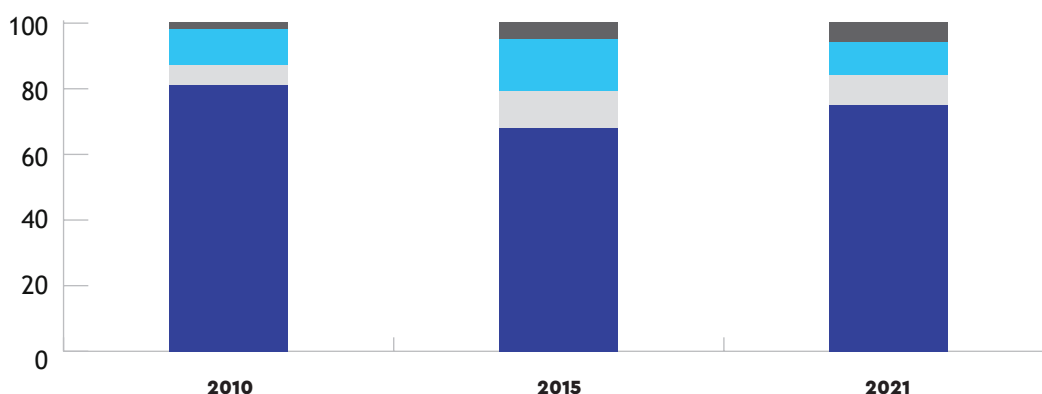
In 2021 was die inschrijvingsstop er uitzonderlijk vaak wél nog, door de coronamaatregelen. 43,8% van alle werkingen die toen met een inschrijvingsstop werkten (82 werkingen), deden dat enkel omwille van de coronamaatregelen. En daarnaast was er bij 29,9% (56 werkingen) in 2021 ook mét corona nooit een inschrijvingsstop.

De afgelopen vijf jaar hebben 5,9% van de werkingen (11 werkingen) ‘voortdurend’ een inschrijvingsstop moeten doorvoeren, waarbij ze kinderen moeten weigeren; en in 9,6% van de werkingen (18 werkingen) gebeurde dit de afgelopen vijf jaar regelmatig. Bij 9,1% (17 werkingen) is dat al wel eens occasioneel gebeurd, los van de coronamaatregelen.

- Precies de helft van de werkingen die los van corona de afgelopen jaren met een inschrijvingsstop hebben moeten werken, geeft aan dat dit geen recent fenomeen is: het gebeurt al zolang ze het weten. In 2015 was dit nog 57%.
- Bij 15% (7 werkingen) was het eerder vroeger een probleem, maar recent niet meer.
- De overige 16 werkingen geven aan dat het probleem niet algemeen is, maar vooral voorvalt bij een specifieke leeftijdsgroep of wanneer er bepaalde uitstappen worden gepland. Ook een sporadisch tekort aan animatoren kan de reden zijn voor een inschrijvingsstop.

De vergelijking met 2015 is, ondanks de corona-invloed, goed te maken. We rekenen voor 2021 de werkingen die nog nooit een inschrijvingsstop hebben moeten doorvoeren samen met de werkingen die dat alleen maar hebben moeten doen door de coronamaatregelen. We zien hier een positieve evolutie: het gebeurt minder vaak dat werkingen kinderen moeten weigeren. Tussen 2010 en 2015 was de trend nog omgekeerd.

INSCHRIJFSTOP?		2010	2015	2021
Nog nooit gebeurd	■	81%	68%	75%
Occasioneel	■	6%	11%	9%
Regelmatig	■	11%	16%	10%
Altijd	■	2%	5%	6%

Speelpleinwerk blijft inzetten op toegankelijkheid, dat is duidelijk. Elk kind is welkom, er wordt gekeken om het speelpleinwerk zo betaalbaar mogelijk te houden. Toch vrezen we dat we enkele belangrijke speelpleinorganisatoren, waarvan we weten dat zij de prijs (soms fors) optrokken, missen in deze enquête waardoor de echte dagprijs wel eens hoger kan liggen. Toch is het interessant te zien dat er vermoedelijk toch een stop is gekomen aan de prijsstijging.

Daarnaast wordt er ingezet op een plek voor iedereen. De cijfers rond maximumcapaciteit en inschrijvingsstop spreken elkaar tegen. We vermoeden dat speelpleinen wel degelijk een maximumcapaciteit hebben. Dit houdt dan in dat ze weten hoeveel kinderen er maximum aanwezig kunnen zijn in de beschikbare ruimte of voor het beschikbare aantal animatoren. Maar het feit dat ze aangeven niet heel vaak met een inschrijfstop te moeten werken, geeft aan dat ze niet vaak aan dat maximum zitten. Op heel wat werkingen is er dus nog marge.

Corona heeft ervoor gezorgd dat meer en meer speelpleinen gebruik maken van voorinschrijvingen en inschrijvingen per week, wat de toegankelijkheid en het open principe van speelpleinwerk niet ten goede komt. Toch zien we de wil om na corona de oude draad weer op te pikken: om inschrijvingen 'op den bots' (= dag zelf) weer mogelijk te maken al dan niet in combinatie met voorinschrijvingen voor ouders die dat wensen. Het feit dat inschrijven 'op den bots' bij 60% van de speelpleinen (> 67% in 2015) vandaag nog kan is een mooi teken. We hopen dat dit cijfer weer opnieuw naar de 70% gaat of hoger bij de volgende vijfjaarlijkse speelpleinenquête.

OPVANG

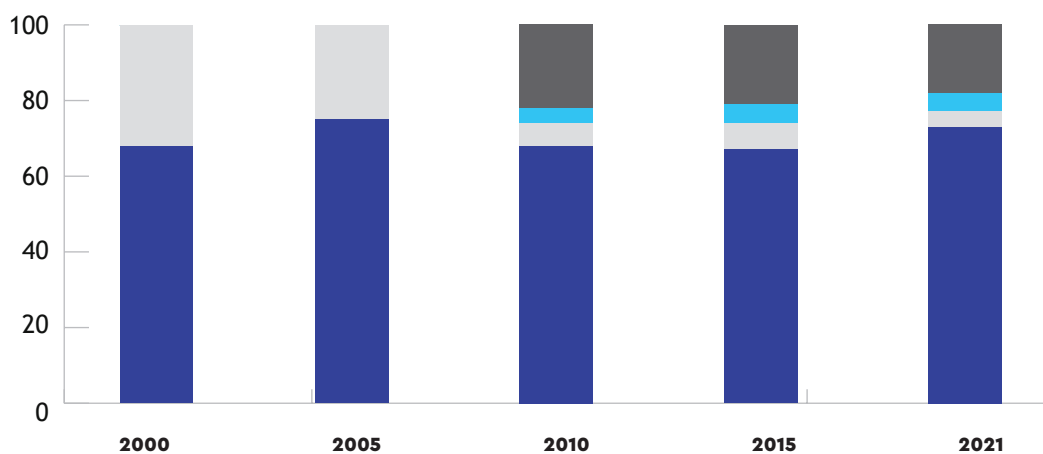
82% van de speelpleinwerkingen bieden buiten de uren van de georganiseerde speelpleindag opvang aan (> 7 op 10 in 2010). De meeste werkingen bieden zowel voor- als na-opvang aan: de kinderen kunnen terecht op het speelplein, maar er is geen aanbod vanuit de animatoren voorzien. 73,5% (136 werkingen) voorziet dit zowel voor als na het aanbod. 9 werkingen (5%) zorgen enkel voor naopvang, 7 (4%) enkel voor vooropvang.

De overige 18% (33 werkingen) bieden geen opvang aan.

We zien een lichte stijging in het aanbieden van opvang - en van een hele dag opvang - ten opzichte van 2015.

WORDT ER VOOR- EN NAOPVANG VOORZIEN?

	2000	2005	2010	2015	2021
Ja, zowel voor- als naopvang	68%	75%	68%	67%	73%
Ja, enkel vooropvang			6%	7%	4%
Ja, enkel naopvang			4%	5%	5%
Geen opvang	32%	25%	22%	21%	18%

WIE MAAKT GEBRUIK VAN DE VOOR- EN NAOPVANG?

Niemand (of er is geen opvang)	Op 24% van de werkingen
Minder dan 10% van de kinderen	Op 6% van de werkingen
11 à 50% van de kinderen	Op 25% van de werkingen
51 à 90% van de kinderen	Op 16% van de werkingen
91 à 100% van de kinderen	Op 14% van de werkingen

We bekijken de 152 werkingen die opvang aanbieden even van naderbij. In 62,5% van die werkingen (95 werkingen) kunnen kinderen op het gehele eigen terrein van de werking terecht. Bij 18,4% kan dat op een deel van het terrein. Bij 9,9% van de werkingen verhuizen de kinderen naar een andere locatie. De overige 13 werkingen melden dat het genuanceerder ligt, bijvoorbeeld wel op het eigen terrein door corona, maar normaal was dit in de BKO, of deels op eigen terrein en deels op een andere locatie. Er wordt voor de opvang inderdaad wel vaker samengewerkt met andere organisaties. Bij de 152 werkingen die opvang aanbieden gebeurt dit als volgt:

- Ruim 2/3 van de werkingen (103 werkingen, of 67,8%) zorgen met de speelpleinploeg zelf voor de opvang.
- 6% (9 werkingen) schakelt zelf aparte begeleiders in (los van de begeleiders van de speelpleinwerking).
- 4 werkingen werken samen met de gemeente.
- 13% of 20 werkingen werken samen met een initiatief voor buitenschoolse opvang. Maar in werkelijkheid zijn het er iets meer: nog eens 15 werkingen omschrijven namelijk een 'ander' systeem. Daarbij gaat het bijna steeds om een combinatie met de BKO: gewoonlijk met BKO, maar niet in coronatijd; of deels met BKO, deels door eigen animatoren (bijvoorbeeld afhankelijk van het uur of de locatie).

WERKT JOUW SPEELPLEINWERKING VOOR DE OPVANG SAMEN MET EEN ANDERE ORGANISATIE?

	2010	2015	2021
<i>Nee, zelf georganiseerd</i>	65%	65%	68%
<i>Ja, aparte begeleiders</i>	-	-	6%
<i>Ja, samen met gemeente</i>	11%	6%	3%
<i>Ja, samen met een IBO</i>	19%	23%	13%
<i>Ja, andere</i>	3%	4%	10% (vnl combinatie met IBO)

- 61% (93 werkingen) rekenen voor deze opvang geen extra kost aan. Daarbij gaat het overwegend (82 werkingen) om werkingen die de opvang helemaal zelf organiseren.
- 13,8% hanteert een variabele kost naargelang de opvangduur, 9,9% hanteert een forfaitaire kost. Het gaat telkens zowel om werkingen die de opvang zelf organiseren als om werkingen die hiervoor samenwerken met een IBO of met de gemeente. 4,6% (7 werkingen die allen de opvang zelf organiseren) rekent alleen kosten aan als de voorziene opvangduur overschreden wordt.
- Bij 16 werkingen (10,5%) wordt de kost wat gemengder aangerekend: telkens gaat het om initiatieven die deels (of in coronatijd) samenwerken met een IBO, waarbij die (gewoonlijk) wel kosten aanrekent, en de speelpleinwerking zelf niet.
- De forfaitaire kost bedraagt 1 à 4 euro per opvangbeurt; de variabele kost bedraagt 0,25 tot 0,60 euro per kwartier (in de praktijk meestal per begonnen halfuur gerekend).
- De kosten om te laat te komen bedragen 2 of 2,5 euro per kwartier, of 10 euro per keer te laat komen (in één werking).
- Bijna één op vijf (19% > nog 29% in 2010) is alleen in de namiddag open.

Uit de cijfers van onze enquête blijkt dat de openingsuren van speelpleinwerk uitbreiden, zowel qua opvanguren, als speelpleinuren. Ze zijn vaker vroeger en/of later open én meer speelpleinen hebben een volle dag werking. Dat is onlosmakelijk verbonden aan de opvangdruk waarvoor ook naar speelpleinwerk als vrijetijdsinitiatief wordt gekeken. Deze cijfers tonen duidelijk dat speelpleinwerk een belangrijke opvangfunctie vervult.

We merken dat het speelpleinwerk zich enorm verantwoordelijk voelt voor de extra vragen die ouders en/of de lokale politiek stelt aan het speelplein. Ze willen zoveel mogelijk kinderen een zo'n fijn mogelijke plek bieden op het speelplein en willen daarom tegemoet komen aan de noden van de ouders. We zouden ons de vraag kunnen stellen waar de grenzen van het speelpleinwerk liggen. Heeft dit effect op de animatorenwerkingen? Op het engagement van jongeren, die steeds langere dagen moeten kloppen? Kunnen we dit verwachten van jeugdwerk?

VERKEERSVEILIGHEID

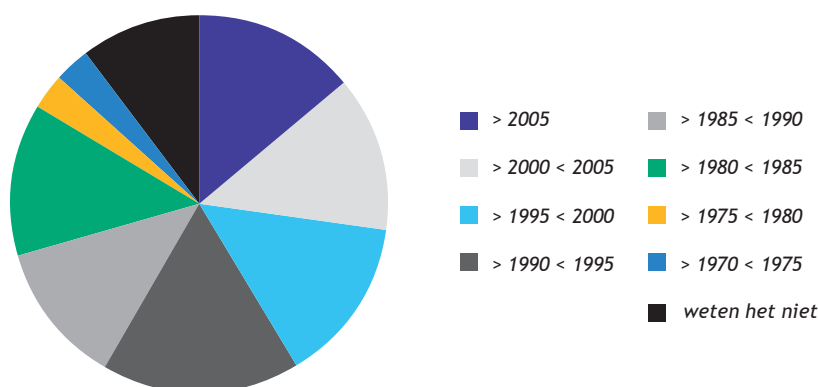
De ligging van de speelpleinlocatie en de drukke momenten van het aankomen en vertrekken van de kinderen (en gebracht of afgehaald worden), maken verkeersveiligheid ook voor de speelpleinwerkingen tot een thema. Bijna een kwart van de werkingen doet hier acties rond.

<i>Ja, we doen er acties rond</i>	42	23%
<i>Nee, dat is niet nodig</i>	115	64%
<i>Nee, maar dat is een goed idee</i>	22	12%

De genoemde acties gaan vooral over het veiliger maken van het parkeren: het afzetten of deels ontoegankelijk maken van een parking, of het autoluw of autovrij maken van de straat (als speelstraat bijvoorbeeld). Ook kiss&ride-zones worden meermaals genoemd. Daarnaast is er oversteekhulp voorzien (animatoren zijn daarbij soms gemachtigd opzichter). Ook snelheidsremmende maatregelen worden genoemd, net als de tijdelijke inrichting van de straat als éénrichtingsstraat.

ORGANISATORISCHE ONDERBOUW – BESTUUR EN BEHEER

OPRICHTING EN RECHTSVORM

OPRICHTING

Sinds jaar en dag stellen we, wat de oprichting van de speelpleinwerkingen betreft, eenzelfde stramien vast. Er blijkt een mooie groei doorheen de jaren, geen echte piekmomenten waarin het speelpleinwerk sneller groeide. Begin jaren 90' merken we een iets hogere stijging. Dat is allicht te verklaren door een impuls rond lokaal jeugdbeleid met een nieuw decreet (1993, decreet houdende de subsidiëring van gemeentebesturen en de VGC inzake het invoeren van een jeugdwerkbeleid).

Nog steeds 10 van de huidige speelpleinwerkingen werden opgericht voor 1970. Eén op de tien speelpleinwerkingen kan dus rekenen op een ervaring van minimum 50 jaar.

AANTAL SPEELPLEINWERKINGEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	TOTAAL
2010	101	28	78	134	87	142	570
2015	91	35	66	140	86	139	557
2022	122	41	88	134	93	150	628

GEMEENTELIJK VERSUS PARTICULIER (RECHTSVORM)

Organisatoren van speelpleinwerk zijn onder te verdelen in twee soorten statuten. Enerzijds zijn er gemeentelijke organisatoren. Dit zijn vaak gemeentelijke diensten (jeugddienst, vrijetijdsdienst, sportdienst en soms ook OCMW) of vzw's waar gemeentes de eindbeslissingen nemen (IVA en EVA). Anderzijds zijn er ook particuliere organisatoren (feitelijke verenigingen, kleine en grotere vzw's, ziekenfonds, scholen, oudercomités of buurtverenigingen).

De verdeling gemeentelijk versus particulier is momenteel een 70/30-verhouding. Daarmee zet de grafiek zich voort in dezelfde richting. Op 40 jaar tijd is de verhouding

omgedraaid. Steeds meer verdwijnen particuliere werkingen, al dan niet overgenomen door lokale gemeentebesturen. Het aandeel gemeentebesturen dat speelpleinwerking organiseert blijft stijgen.

Limburg en Oost-Vlaanderen blijven de regio's met procentueel het meeste aantal particuliere werkingen, respectievelijk 47% en 40%. Procentueel gezien hebben West-Vlaanderen en Antwerpen het minste particuliere werkingen, respectievelijk 22% en 24%.

	GEMEENTELIJK (GEMEENTELIJKE DIENST, IVA/EVA)	PARTICULIER (FEITELIJKE VERENIGING EN VZW)
1980	28,8%	71,2%
1985	35,9%	64,1%
1990	46,1%	53,9%
1995	58,8%	41,3%
2000	63,5%	36,5%
2005	64%	36,5%
2010	62,8% (358 werkingen)	37,2% (212 werkingen)
2015	69,8%	30,2%
2021	68,4%	31,6%

	ANT	BXL	LIM	OVL	VBR	WVL	
<i>Gemeentelijk</i>	55	23	36	53	50	71	288 (68,4%)
<i>Particulier</i>	17	9	32	35	19	21	133 (31,6%)
<i>Totaal aantal organisatoren</i>	72	32	68	88	69	92	421

Het aandeel van de gemeentelijke werkingen ten opzichte van de particuliere groeit doorheen de jaren. Het doorzetten van deze trend is te verklaren aan de hand van verschillende redenen:

- Professionalisering van het jeugdwerk
- De toenemende druk op (kleine) organisatoren (opvang, administratie, regelgeving...)
- Concurrentie met andere speelinitiatieven (op vlak van aanbod en aantrekken van vrijwilligers)
- Wijziging mentaliteit jongeren: minder vrijwilligers die zich 'smijten' op 1 vrijetijdsbesteding, minder geneigd om verantwoordelijkheidstaken op te nemen... Er komt meer terecht op minder schouders.
- In sommige gemeentes wordt het particuliere speelpleinwerk ondersteund en zien gemeentebesturen het als hun opdracht om over te nemen als het minder goed gaat.

BELEID VAN DE ORGANISATOR

Het beleidstype van het speelpleinwerk is aan verandering onderhevig. Sinds 2000 bevragen we dezelfde zeven beleidstypes. Gevraagd naar welk type het beste aansluit bij hun werking, antwoorden speelpleinwerkingen wisselend. Er wordt blijkbaar nagedacht over welke de best mogelijke manier is om beleid te maken. Ongetwijfeld worden deze veranderingen ook gestimuleerd door wisselende engagementen van verantwoordelijken, voorzitters, trekkers...

De volgende beleidstypes kon men aanduiden:

- Eén persoon bepaalt het beleid en voert het beleid uit.
- Eén persoon bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers.
- Een formele groep van de personen (stuurgroep, bestuursorgaan...) bepaalt het beleid en voert het uit.
- Een formele groep van personen (stuurgroep, bestuursorgaan...) bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers.
- Een formele groep van personen (stuurgroep, bestuursorgaan...) is voorzien, maar zowel het beleid als de uitvoering gebeurt door anderen.
- Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid en voert het uit.
- Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid, voor de uitvoering wordt ook op andere medewerkers beroep gedaan.

Anno 2021 geeft een goeie helft van de organisatoren aan dat het beleid wordt bepaald door een formele groep mensen. De uitvoering gebeurt door één of meerdere medewerkers, of (iets minder vaak) door deze formele groep zelf. In een kleine 30% van de gevallen is het een informele groep die het beleid bepaalt; in 9% is dit door één persoon.

ANTWOORDKEUZES	REACTIES	
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers</i>	29,33%	44
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) bepaalt het beleid en voert het uit</i>	23,33%	35
<i>Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid, voor de uitvoering wordt ook op andere medewerkers beroep gedaan</i>	18,67%	28
<i>Een informele groep, waaronder de eindverantwoordelijke en enkele begeleiders, bepaalt het beleid en voert het uit</i>	10,67%	16
<i>Eén persoon bepaalt het beleid, de uitvoering gebeurt door één of meer medewerkers</i>	8,67%	13
<i>Een formele groep van personen (stuurgroep, raad van bestuur) is voorzien, maar zowel het beleid als de uitvoering gebeurt door anderen</i>	6,00%	9
<i>Eén persoon bepaalt het beleid en voert het uit</i>	3,33%	5
Totale respondenten 150		

Ook hier zijn de thema's waarrond het beleid de afgelopen jaren heeft gewerkt, zeer uiteenlopend. Het gaat opnieuw vooral over materiaal en om de vorming en coaching van begeleiders. Visie op spelen en speelaanbod zijn ook belangrijke thema's. Ook hier zijn administratie (en bv statuut vrijwilligers), infrastructuur (uitbouw, onderhoud, veiligheid) de thema's die minder aan bod komen.

	NIET	IS AAN BOD GEKOMEN	DOORLOPENDE AANDACHT VOOR DIT THEMA	GEWOGEN GEMIDDELDE
<i>Investing speelmaterialen</i>	6%	43%	51%	2,45
<i>Opleiding en vorming begeleiders</i>	5%	48%	47%	2,41
<i>Coachen begeleiders</i>	9%	49%	42%	2,33
<i>Speelvisie en speelaanbod herdenken</i>	11%	51%	39%	2,28
<i>Beeldvorming, public relations</i>	25%	50%	25%	2,01
<i>Opvangfunctie</i>	30%	49%	21%	1,9
<i>Administratie en wetgeving</i>	34%	45%	21%	1,87
<i>Subsidiëring en financiering</i>	42%	34%	23%	1,81
<i>Uitbouw infrastructuur</i>	44%	35%	21%	1,77
<i>Onderhoud bestaande infrastructuur</i>	41%	40%	19%	1,77
<i>Vertegenwoordiging in raden en adviesorganen</i>	46%	38%	16%	1,7
<i>Statuut van de vrijwilliger</i>	46%	42%	12%	1,66
<i>Veiligheid speeltoestellen</i>	60%	28%	13%	1,53

VISIETEKST

In 2015 vroegen we voor de eerste keer naar de aanwezigheid van een lokale visietekst op speelpleinwerk. Zo'n 43% van de organisatoren heeft een visietekst; nog eens 25% wil er een schrijven. Dat bijna 68% (> 56% in 2015) dit op de agenda heeft staan, doet ons veel plezier. Het zorgt voor een duidelijkere en meer gedragen visie op deze manier. Onze inspanningen van de voorbije beleidsperiode om het belang van een visietekst meer onder de aandacht te brengen levert op. Al blijft er nog wel wat werk op de plank voor de VDS om speelpleinen te ondersteunen bij het opstellen, inspireren...

Toch is de visietekst lang niet altijd een werkinstrument: slechts 15% van alle organisatoren heeft een visietekst die intern en extern goed gekend is. Als we alleen kijken naar de organisatoren waar een visietekst überhaupt bestaat, is die slechts bij een goeie 35% intern en extern goed gekend.

In vergelijking met 2015 zijn er meer werkingen van plan om een visietekst te schrijven, maar zijn er minder werkingen waar de visietekst ook goed gekend is.

HEEFT JULLIE SPEELPLEINWERKING EEN VISIETEKST?	2021	2015
<i>Ja, ergens wel maar niemand kent deze</i>	27,56%	20,1%
<i>Ja, en deze is intern en extern gekend</i>	15,38%	19,5%
<i>Nee, maar van plan om één te schrijven</i>	25,00%	16,5%
<i>Nee, en we zijn niet van plan om één te schrijven</i>	11,54%	15,2%
<i>We hebben nog nooit overwogen om een visietekst te schrijven</i>	20,51%	28,7%

GEMEENTELIJKE ONDERSTEUNING

De gemeente ondersteunt alle bevroagde organisatoren op één of andere manier. Bij 65% staat de gemeente in voor de volledige organisatie. Er is voor 41% financiële ondersteuning (subsidies). De gemeente zorgt ook soms voor het ter beschikking stellen of het onderhouden van het terrein of de gebouwen, en voor logistieke en administratieve ondersteuning. 17% van de organisatoren kunnen ook rekenen op personeel. De cijfers rond inrichten en onderhouden van het terrein en het ter beschikking stellen van personeel, verschillen erg van de cijfers in 2015. Het is bijzonder moeilijk om daar een verklaring aan te geven.

IS ER ONDERSTEUNING VAN DE GEMEENTE/LOKALE OVERHEID VOOR HET SPEELPLEIN?

	2021	2015
<i>De gemeente/lokale overheid verzorgt de volledige organisatie van het speelplein</i>	65,19%	67,1%
<i>Er is financiële ondersteuning (subsidies)</i>	41,14%	46,3%
<i>De gemeente/lokale overheid stelt terreinen ter beschikking</i>	31,65%	42,7%
<i>De gemeente/lokale overheid verleent logistieke steun (vb. administratie, verzekering...)</i>	21,52%	39%
<i>De gemeente/lokale overheid richt het terrein en de gebouwen in en onderhoudt ze</i>	18,35%	35,4%
<i>De gemeente/lokale overheid stelt personeel ter beschikking</i>	17,09%	35,4%
<i>Er is geen ondersteuning</i>	0,00%	1,8%
<i>Andere</i>	3,16%	

FINANCIËN

Inkomsten

Het gemiddelde financiële plaatje van het speelpleinwerk maken, blijft een moeilijke opdracht. Dat bleek ook in vorige edities van de enquête. De financiële ondersteuning vanuit de lokale overheid loopt sterk uiteen. Meer dan de helft van de organisatoren ontving in 2021 25000 euro of meer van de stad of gemeente; voor bijna 30% van de organisatoren ging het zelfs om meer dan 37500 euro.

Gemeenten investeren in hun speelpleinwerkingen of dragen in elk geval mee de (stijgende) kosten. De vraag is of het überhaupt nog mogelijk is om een speelpleinwerking zonder ondersteuning (van de gemeente) vol te houden. We bedoelen hiermee voornamelijk financieel, maar ook op andere vlakken is de gemeentelijke ondersteuning aanzienlijk.

WAT IS DE FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN DE STAD/GEMEENTE IN HET JAAR 2021?

	2021	2015	2010	2005	2000
<i>Geen</i>	0,69%	4%	2%	4%	2%
<i>Minder dan €2.500</i>	4,14%	6%	12%	14%	18%
<i>€2.500 tot €7.500</i>	17,93%	15%	14%	24%	26%
<i>€7.501 tot €12.500</i>	9,66%	9%	15%	14%	19%
<i>€12.501 tot €25.000</i>	15,17%	17%	29%	22%	25%
<i>€25.001 tot €37.500</i>	22,76%	18%	12%	7%	4%
<i>Meer dan €37.500</i>	29,66%	31%	18%	16%	7%

HOEVEEL INKOMSTEN HALEN JULLIE UIT DEELNEMERSBIJDRAGEN IN HET JAAR 2021?

	2010	2015	2021
<i>Ik weet het niet</i>	10%		
<i>Geen</i>	9%	4,3%	4,93%
<i>Minder dan 1500 euro</i>	9%	6,7%	6,34%
<i>Tussen 1500 en 3000 euro</i>	14%	9,8%	9,15%
<i>Tussen 3000 en 6000 euro</i>	21%	13,4%	16,90%
<i>Tussen 6000 en 12000 euro</i>	19%	18,9%	20,42%
<i>Meer dan 12000 euro</i>	18%	47%	42,24%

42% haalt meer dan €12000 aan inkomsten uit deelnemersbijdragen. In 2015 was dit nog 47%.

HEBBEN JULLIE NOG ANDERE INKOMSTEN?

	2005	2010	2015	2021
<i>Nee</i>			63,4%	70,39%
<i>Speelpleinfeesten met kinderen en ouders</i>	11%	16%	9,2%	6,58%
<i>Fuiven met jongeren</i>	7%	8%	4,9%	2,62%
<i>Bovenlokale subsidies (andere overheden dan het lokaal bestuur of projectmiddelen)</i>	15%	7%	6,7%	3,29%
<i>Verkoop promomateriaal</i>	5%	7%	10,4%	5,95%
<i>Sponsoring</i>	7%	6%	4,9%	9,21%
<i>Drank</i>	23%	18%	14,6%	11,84%
<i>Andere</i>	11%	14%	9,8%	7,24%

Voor 70% van de organisatoren zijn deze subsidies en deelnemersbijdragen ook de enige inkomsten. In 2015 was dit nog 63%, in 2010 24%, in 2005 21%. De andere speelpleinorganisatoren halen nog inkomsten uit de verkoop van drank, sponsoring, speelpleinfeesten... Buiten sponsoring, zakken alle andere vormen om extra geld in het laatje te brengen verder weg. Een gevolg van minder draagkracht bij de ploeg, niet langer noodzaak voelen, strenge coronamaatregelen die het niet toelieten iets te organiseren?

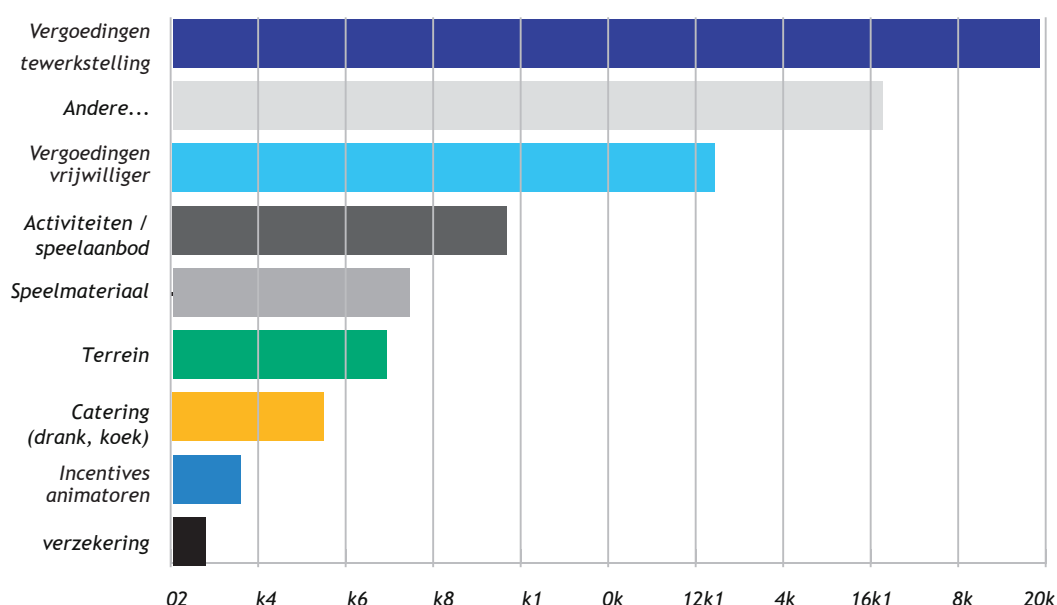
Uitgaven

Het werkbudget wordt vooral besteed aan de vergoedingen voor animatoren en voor tewerkgestelden. ‘Personeelskost’ is de grootste hap uit het budget van een speelpleinwerking. Waar speelmateriaal volgens verantwoordelijken vroeger op de 2^e plaats stond, zien we nu ‘activiteiten/speelaanbod’ opduiken. Deze term werd niet nader omschreven in de bevraging, maar we vermoeden dat dit de kosten inhoud in functie van uitstappen, externe workshops...

INKOMSTEN VERSUS UITGAVEN

Over de totale inkomsten en uitgaven zijn de cijfers onvolledig: een derde van de respondenten liet deze vraag open (slechts 93 vulden niet ‘0’ in voor de inkomsten, en 95 voor de uitgaven). Enkel schreven ook bijvoorbeeld ‘heb geen zicht op budgetten, waar ik 0 zet’, betekent dat dat ik het niet weet’, ‘ik vond het moeilijk om in te vullen’.

WAT IS JULIE TOTALE WERKINGSBUDGET IN VOLGENDE RUBRIEKEN? (IN EURO)

Van de 93 organisatoren die een getal invullen voor de totale **inkomsten** voor het boekjaar 2020, bedragen de inkomsten gemiddeld €30795. De cijfers variëren echter (enorm) tussen 1000 en 972000 euro. Dat laatste getal steekt ver boven de andere uit. Daarom is de mediaan een betere inschatting van **wat een ‘gemiddeld’/doorsnee speelplein aan inkomsten heeft**. Die mediaan **bedraagt €15044**.

Van de 95 organisatoren die een getal invulden voor de totale **uitgaven** van het boekjaar 2020, bedragen de uitgaven gemiddeld €45942. In 2015 bedroeg dit gemiddeld 42000 euro. Maar ook hier lopen de cijfers enorm uiteen, van 1135 tot 1038299 euro. Dat laatste getal is zeven keer meer dan de volgende in de rij van uitgaven. De mediaan geeft opnieuw een beter idee van **de totale uitgaven voor een doorsnee-speelplein in het boekjaar 2020**: die mediaan **bedraagt €27000**.

We zien dat de totale uitgaven in 2020 de totale inkomsten duidelijk overschrijden, gemiddeld met ruim 11000 euro. Dat was ook in 2015 het geval; het verschil was toen zelfs een heel stuk groter (17000 euro).

De som van de inkomsten die de respondenten aangeven, is €2.863.986; de som van de uitgaven is €4.364.537. Dit verschil van €1.500.551 wordt maar een miniem deel verklaard doordat er enkele organisatoren geen inkomsten en wel uitgaven invulden. Dat verschil verklaart slechts ongeveer €62.000 van het hogere bedrag bij de uitgaven.

Bij de individuele organisatoren zien we een gemengd beeld: er zijn zeker ook heel wat organisatoren die meer inkomsten hadden dan uitgaven. Maar bij de meeste organisatoren zijn de uitgaven hoger, en bij de ‘grotere’ organisatoren weegt dit duidelijk door.

Als we de vorige edities van de enquête vergelijken, stellen we in 2020 een stagnatie vast van de omzet tegenover 2010. Dat is een stagnatie ondanks de inflatie.

- In 2000 bedroegen de gemiddelde uitgaven voor een speelpleinwerking nog €19.700, in 2010 was al €28.300. Nu 10 jaar later blijven met €27.000 een beetje bij dat getal hangen.
- In 2000 bedroegen de gemiddelde inkomsten voor een speelpleinwerking €15.000, in 2010 was dat €15.500. 10 jaar later, anno 2020, komen we opnieuw bij €15.000 uit.

Speelpleinwerk is in heel wat gevallen voor lokale besturen een ‘verliespost’, maar wel een bewuste keuze. Het vertrekt vanuit de ambitie om een volwaardig en/of aanvullend vrijetijdsaanbod voor kinderen en jongeren op te zetten met belastingcenten. Dat moet niet per se opbrengen, lees: daar dient belastinggeld net voor. Het uitgangspunt blijft voor vele lokale besturen toegankelijkheid. Het principe dat elk kind kan deelnemen. Vandaar dat men de prijs bewust laag houdt en bijgevolg deels ook de inkomsten. In sommige gemeenten en steden leidt de grote discrepantie tussen inkomsten en en uitgaven, speelpleinwerk als verliespost, wel tot discussies om de inkomprijs op te trekken, kinderen uit buurgemeenten te weigeren of (véél) meer te laten betalen (deze ouders betalen namelijk geen belastingen aan de gemeente, maar maken wel gebruik van het aanbod) ... We hopen dat lokale besturen ook in de toekomst speelpleinwerk als een waardevolle dienstverlening blijven beschouwen die niet noodzakelijk geld moet opbrengen, maar in cijfers ook iets mag kosten.

WELKE INVLOED WAS ER VAN CORONA OP INKOMSTEN EN UITGAVEN?

Hiernaar werd gepeild via een open vraag. De invloed lijkt zeer uiteenlopend te zijn. De aankoop van extra materiaal (ontsmetting, mondkmaskers, poetsmateriaal...) wordt veel genoemd. Minder kinderen (dus inkomsten), extra animatoren (vanwege bubbels, dus meer uitgaven). Lijkt zeer uiteenlopend, van geen impact, tot een behoorlijke aanpassing. Voor werkingen waar bijvoorbeeld de verhuur van gebouwen helemaal wegviel, kon dit een serieuze aderlating zijn.

BESPARINGEN BLIJVEN BEPERKT

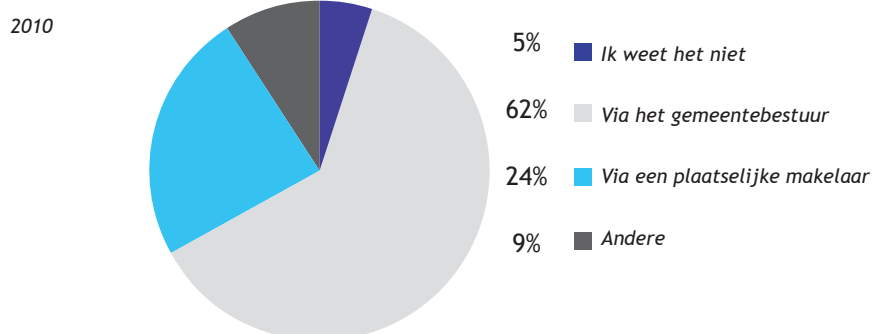
18% (n=27) van de speelpleinen moest de voorbije 2 jaar besparen. Dat is heel wat beter dan in 2015, toen ongeveer de helft van de organisatoren de toen voorbije twee jaar hadden moeten besparen. Net als in 2015 kwamen materiaal (70%) en uitstappen (48%) daarbij vaak in het vizier. 30% van deze werkingen (maar het absolute aantal is slechts 7!) verhoogden de deelnameprijs om te besparen. In 2015 had de helft van de organisatoren die moesten besparen, dit nog gedaan door de deelnameprijs te verhogen.

Materiaalbudget	70,37%	19
Uitstappen	46,15%	13
Promo (flyers, poster, site...)	25,93%	7
Deelnameprijs verhogen	25,93%	7
Aantal animatoren	22,22%	6
Koek en drank	14,81%	4
Animatorenwerking	7,41%	2
Onderdeel van de werking schrappen (bv tieners, kleuters)	7,41%	2
Vergoeding voor animatoren	3,70%	1
Minder weken speelplein	3,70%	1
Het voortbestaan van de werking word in vraag gesteld	0,00%	0
Totale respondenten 27		

De meeste organisatoren (88%) verwachten niet dat ze de komende 2 jaar zullen moeten besparen. Voor de overige 12% hopen we dat dit niet de 2^e besparingsronde is, een besparing na besparing, maar dat het gaat om werkingen die de afgelopen jaren nog niet of nauwelijks de knip op de uitgaven moesten plaatsen. Verder onderzoek is nodig om uit te zoeken wie die 12% zijn.

VERZEKERING

Het is het vaakst de gemeente die zorgt voor de **verzekering** (72%), in bijna een kwart van de gevallen een verzekeringsmakelaar. 1x is dat 'de pastoor'. De verschuivingen ten opzichte van 2015 zijn miniem.

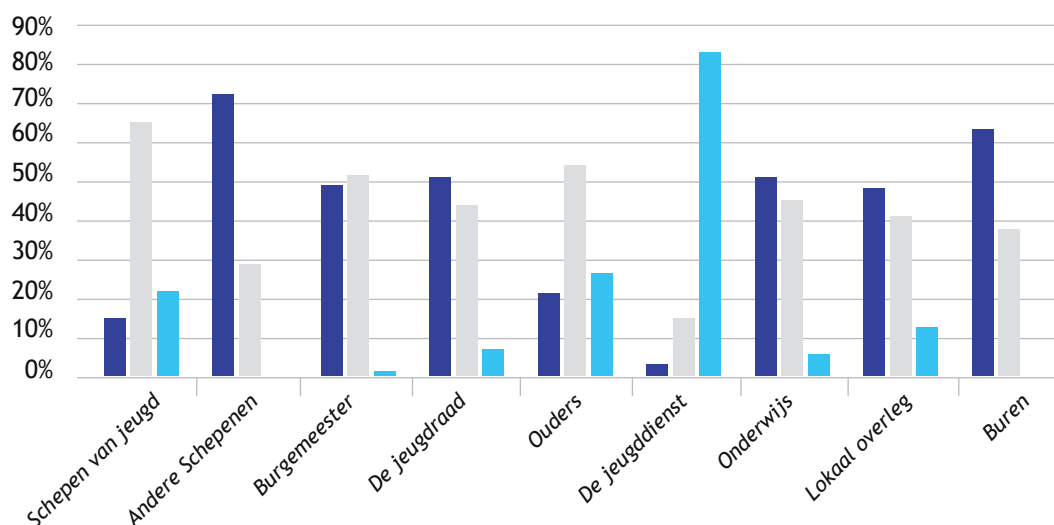

EXTERNE RELATIES

BETROKKENHEID EN PARTICIPATIE

Een speelpleinwerking is geen eiland. Er is op allerlei manieren interactie met de context waarin de werking bestaat: met kinderen en ouders, met de jeugddienst en het lokale bestuur, met de buurt. Hoe zijn zij verbonden met de speelpleinwerking in hun stad of gemeente? De jeugddienst is in quasi alle gevallen betrokken bij de werking, in 82% van de gevallen vaak. Ook ouders en schepenen van jeugd zijn het vaakst betrokken partij en staan maar zelden helemaal aan de zijkant. Vervolgens worden burgemeester, jeugdraad, onderwijs en het lokaal overleg kinderopvang af en toe (zo'n 50%) betrokken bij de werking. Dat betekent dat bij de andere helft van de respondenten deze doelgroepen niet betrokken worden. Toch is dat voor al deze doelgroepen bijna 20% meer dan in 2010. Er is dus zeker meer aandacht voor. De burens worden maar in bijna 40% van de werkingen af en toe betrokken. De cijfers wijken nergens opvallend af van de cijfers van 2015.

	NIET ■	AF EN TOE ■	VAAK ■
<i>Schepen van jeugd</i>	14,56%	63,92%	21,52%
<i>Andere schepenen</i>	71,05%	28,29%	0,66%
<i>Burgemeester</i>	48,08%	50,64%	1,28%
<i>De jeugdraad</i>	50,00%	42,95%	7,05%
<i>Ouders</i>	20,65%	53,55%	25,81%
<i>De jeugddienst</i>	3,16%	14,56%	82,28%
<i>Onderwijs</i>	50,33%	44,44%	5,23%
<i>Lokaal overleg buitenschoolse kinderopvang</i>	47,74%	40,00%	12,26%
<i>Buren</i>	62,34%	37,01%	0,65%

Gelet op het feit dat het aantal particuliere werkingen ongeveer 30% bedraagt, is 50% van de werkingen waarbij burgemeester, jeugdraad, onderwijs en het lokaal overleg kinderopvang af en toe betrokken worden een duidelijk cijfer dat aantoont dat een behoorlijk deel van de particuliere organisatoren af en toe betrokken worden bij het gemeentelijk beleid en/of in samenwerkingsverbanden.

Ouders worden vooral betrokken door hen te informeren bij het brengen en ophalen (90%) en hen info en nieuwtjes te geven via sociale media (78%) en foto's op de website (47%). 11% doet aan inspraak met ouders; 13,5% betreft ouders niet, behalve bij de inschrijving.

HOE WORDEN OUDERS VAN KINDEREN BIJ DE WERKING BETROKKEN?	
<i>Informeren bij de breng- en afhaalmomenten</i>	90,32%
<i>Facebook, Instagram, andere sociale media</i>	78,06%
<i>Foto's op de website</i>	47,10%
<i>Moment gericht op ouders: speelpleincafé of Open speelplein dag</i>	16,13%
<i>Meertalige gesproken communicatie</i>	14,19%
<i>Niet, behalve bij de inschrijving</i>	13,55%
<i>Betrekken bij het beleid door inspraak te vragen over bepaalde thema's</i>	10,97%
<i>Meertalige geschreven communicatie</i>	5,81%
<i>Betrekken bij de werking door hen er een actieve rol in te laten opnemen (bv. voor- en naopvang, vervoer naar het zwembad, vieruurtjes ...)</i>	3,23%
<i>Anders</i>	7,74%

Kinderen krijgen vooral inspraak in de werking doordat ze vrij kunnen kiezen wat en met wie ze spelen (55%) of een stem hebben in het activiteiten aanbod van de animatoren (43%). Werkingen bevragen ouders (48%) en doen rondvragen over de werking (20%); 10% geeft kinderen inspraak over de afspraken en regels op het speelplein. 14% geeft kinderen eigenlijk heel weinig inspraak in de werking.

<i>Kinderen kunnen zelf kiezen wat en met wie ze spelen</i>	55,19%
<i>We bevragen de ouders van de kinderen over de beleving</i>	48,05%
<i>Kinderen hebben een stem in het activiteiten aanbod van de animatoren</i>	42,86%
<i>We doen rondvragen over aspecten van de werking</i>	20,13%
<i>Wij doen eigenlijk weinig aan inspraak met kinderen</i>	13,64%
<i>Kinderen krijgen inspraak in de afspraken en regels van het speelplein</i>	9,74%
<i>Anders</i>	3,90%

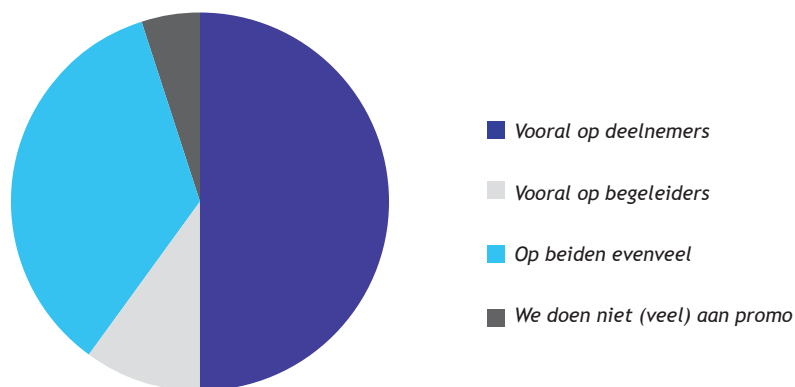
Buren komen bij 40% van de werkingen af en toe in beeld; bij 27% is dat enkel bij problemen of vragen. 24% heeft eigenlijk geen contact met de burens.

Er is contact met **andere speelpleinwerkingen** om ervaringen uit te wisselen: vaak via de VDS (55%; in 2015 was dit 44,5%), via platformen zoals jeugdraad of speelpleinoverleg (17%) en individuele contacten via telefoon en mail (24%). 9% organiseert zelf ontmoetingen.

Meer dan een kwart van de organisatoren geeft aan dat er geen contacten met andere werkingen zijn om ideeën of ervaringen uit te wisselen. In 2015 was dit 23,8%.

<i>Ja, via de initiatieven van de VDS</i>	55,19%
<i>Ja, via de telefoon of mail</i>	24,03%
<i>Ja, via andere platformen (bv jeugdraad, speelpleinoverleg)</i>	16,88%
<i>Ja, we organiseren zelf ontmoeting</i>	9,09%
<i>Nee</i>	28,57%
<i>Anders</i>	6,49%

PROMOTIE VAN DE SPEELPLEINWERKINGEN

De promotie die door speelpleinwerkingen wordt gevoerd, kan 2 verschillende focussen hebben: deelnemers enerzijds (prioritaire doelgroep kinderen en ouders) en begeleiders anderzijds (prioritaire doelgroep jongeren). De promo van speelpleinwerkingen richt zich vooral op kinderen en ouders (50%); in één op de tien werkingen gaat de promo vooral naar begeleiders.

WELKE KANALEN GEBRUIKEN SPEELPLEINWERKINGEN VOOR HUN PROMO?

Gerangschikt volgens 'gebruiken we niet' in oplopende volgorde per type.

		ALGEMENE PROMO	CONTACT MET VRIJWILLIGERS	CONTACT MET KINDEREN EN HUN OUDERS	GEBRUIKEN WE NIET
socials	Facebook	64,71%	73,20%	62,75%	1,96%
	Instagram	42,11%	47,37%	40,13%	26,97%
	Tiktok	4,70%	11,41%	10,07%	83,22%
	Snapchat	1,36%	8,84%	0,68%	91,16%
	Twitter	0,68%	0,00%	0,00%	99,32%
ONLINE	Digitale nieuws- brief	25,00%	15,54%	29,73%	50,68%
	Filmpjes (youtube of andere platfor- men)	14,00%	14,67%	13,33%	72,67%
	GSM (telefoneren)	2,68%	51,01%	56,38%	25,50%
	GSM (sms)	2,00%	54,00%	30,00%	34,00%
	Blog	1,35%	0,00%	3,38%	96,62%
OFFLINE	Flyer en affiche	54,25%	33,99%	52,29%	11,76%
	Aankondigingen in het gemeentebld	53,33%	36,00%	53,33%	14,67%
	Brief	8,78%	31,08%	41,22%	36,49%

- De algemene promo verloopt vooral via facebook (65% van de werkingen gebruikt facebook hiervoor) en instagram (42%), en via papieren media zoals flyers/affiches (54%) en het gemeentebld (53%).
- Voor begeleiders verloopt de promo vooral via facebook (73%) en instagram (47%), al gebruiken een derde van de werkingen ook papier zoals het gemeentebld, flyers of een ouderwetse brief. Maar om begeleiders te bereiken doet ook de gsm heel vaak dienst: net iets meer dan de helft van de werkingen gebruiken sms of telefoontjes om begeleiders te bereiken voor hun promo. Youtube, TikTok en snapchat blijven minder gebruikte promokanalen. In de open antwoorden wordt ook WhatsApp vaak genoemd, enkele keren Messenger en Discord om met jongeren te communiceren.
- De contacten met de kinderen en hun ouders gebeuren via een mix van facebook, telefoneren, flyers en het gemeentebld (telkens in meer dan de helft van de werkingen), en ook hier vinden we Instagram en de brief vaak terug.

Het gebruik van (sociale) media zet zich verder door en blijft aan belang winnen, zowel naar ouders als naar jongeren toe. Maar de digitalisering heeft de offline promo zeker niet overgenomen. Vele werkingen blijven ook vasthouden aan offline communicatie.

Er zijn nauwelijks werkingen die geen gebruik maken van facebook/instagram, maar een grote meerderheid van de werkingen maakt helemaal geen gebruik van twitter, blog, snapchat, tiktok en filmpjes. Traditionele gedrukte media en de gsm worden door een pak meer werkingen gebruikt. Wel zien we bij flyers en affiches en vooral bij het gebruik van de gsm (telefoneren en sms) een achteruitgang ten opzichte van 2015: bij het contact met de vrijwilligers gebruikte in 2015 drie kwart van de werkingen nog de gsm (zowel bellen als sms'en), nu nog ongeveer de helft.

De vergelijking met 2015 toont vooral verschuivingen in het gebruik van de sociale media: het gebruik van Facebook is ietwat afgevlakt (met name in het contact met de vrijwilligers), terwijl Instagram, dat in 2015 nooit boven de 6% kwam, nu een volwaardig kanaal is geworden. YouTube wordt nu minder gebruikt dan in 2015.

BELEID VAN DE GEMEENTE

Heeft het speelpleinwerk invloed op de meerjarenplanning van de gemeente?

Meer dan de helft van de werkingen geeft aan van wel: 22% zegt dat er naar hen geluisterd wordt, en nog eens 32% geeft aan dat er 'een beetje' invloed is op het gemeentelijk beleid. 8% van de werkingen deed hier wel pogingen toe, maar zonder succes. 35% heeft geen invloed en doet daar ook geen inspanningen voor.

De verschillen met 2015 zijn hier toch opmerkelijk: het aantal organisatoren dat aangeeft niet te proberen om invloed te hebben op de meerjarenplanning van de gemeente is zeer fors toegenomen, van één op vijf naar meer dan één op drie. In 2015 gaf 70% nog aan dat zij invloed hadden gehad op de meerjarenplanning; in 2021 is dat nog 54%.

	2015	2021
<i>Nee, en we proberen dat ook niet</i>	19,5%	35,29%
<i>Nee, maar we hebben wel pogingen ondernomen</i>	8,5%	7,84%
<i>Ja, een beetje</i>	40,9%	32,03%
<i>Ja, er wordt naar ons geluisterd</i>	29,3%	22,22%
<i>Ik weet niet goed wat dat is, een meerjarenplan</i>	1,8%	2,61%

Natuurlijk is de beleidsparticipatie ruimer dan de invloed op de meerjarenplanning. 64% van de organisatoren is ook zelf een gemeentelijke jeugddienst, en bijna de helft van de werkingen neemt deel aan de jeugdraad. Meer dan 40% zet in op goede contacten met de schepenen en met de gemeentelijke diensten.

<i>We zijn zelf een gemeentelijke jeugddienst</i>	64,43%
<i>We nemen deel aan de jeugdraad (algemene vergadering, bestuur, ...)</i>	48,32%
<i>We onderhouden goede contacten met de schepenen</i>	45,64%
<i>We onderhouden goede contacten met gemeentelijke (jeugd)diensten</i>	40,94%
<i>We volgen de jeugdraad op (open vergaderingen, verslag, sociale media, ...)</i>	38,26%
<i>We nemen deel aan inspraakmomenten, georganiseerd door het lokale bestuur</i>	22,82%
<i>We nemen deel aan het LOK (lokaal overlegplatform kinderopvang)</i>	20,13%
<i>We doen nog iets anders</i>	7,38%
<i>We werken samen met een kinderraad</i>	3,36%

Vergeleken met het vorige strategisch meerjarenplan schatten de meeste organisatoren in dat hun invloed ongeveer gelijk gebleven is (46%) of geven aan dat ze het niet goed weten (38%). Er zijn meer organisatoren die hun invloed hebben zien stijgen (12%) dan organisatoren die nu minder invloed hebben (4%). Dat laatste staat in contrast met het groeiende aantal werkingen die niet probeert om de meerjarenplanning te beïnvloeden en de lagere ingeschatte invloed op de meerjarenplanning vergeleken met 2015.

ZOMERSCHOLEN

Zomerscholen zijn nieuw sinds 2021. Als reactie op de coronamaatregelen die ervoor zorgden dat veel kinderen en jongeren onregelmatig naar school konden en dus achterstand opbouwden, werden de zomerscholen in het leven geroepen. Ook in 2022, nu corona stilaan wegebt, heeft de overheid de ambitie om zomerscholen structureel te verankeren. Het grootste deel van de organisatoren (87%) was hier niet bij betrokken. 3% (5 werkingen) waren zelf een zomerschool; in 7 werkingen kwamen de kinderen uit de zomerschool deels bij de werking spelen.

EXTERNE DRUK

Deze vraag naar externe druk werd in de enquête van 2015 voor het eerst gesteld. Vanuit de veronderstelling dat het speelpleinwerk meer en meer geïnstrumentaliseerd wordt (dus ingezet wordt voor een ander doel dan louter speel -en groeikansen).

We kwamen inderdaad in 2015 tot de vaststelling dat de maatschappij eigenlijk behoorlijk veel van het speelpleinwerk verwacht of naar speelpleinwerk kijkt om bepaalde functies (mee) op te nemen.

Organisatoren geven aan dat zij vooral externe druk ervaren om opvang te organiseren: om opvangnaden binnen de gemeente in te vullen (62%) en om voor- en na-opvang voor het speelplein zelf te voorzien (57%). De cijfers in voorgaande hoofdstukken van deze enquête bevestigen ook dat veel speelpleinwerkingen ook effectief meegaan in die vraag en een belangrijke opvangfunctie vervullen.

Opmerkelijk veel werkingen ervaren ook druk om een aanbod te voorzien voor kinderen met een beperking (42%) en om meer aandacht te hebben voor het welzijn van kinderen en jongeren (42%). Ook zinvolle vrijetijdsbesteding en taalverwerving komen boven de 30% uit.

VOELEN JULLIE EXTERNE DRUK OM ALS SPEELPLEIN DE VOLGENDE FUNCTIES OP TE NEMEN?

	2021	2015
<i>Opvangnood binnen de gemeente invullen</i>	61,79%	70,7%
<i>Voor- of naopvang organiseren voor het speelplein zelf</i>	56,91%	
<i>Aanbod voor kinderen en jongeren met een beperking</i>	42,28%	35,4%
<i>Welzijn van kinderen en jongeren</i>	42,28%	
<i>Zinvolle vrijetijdsbesteding</i>	37,40%	52,4%
<i>Taalstimulering</i>	31,71%	29,31%
<i>Competenties van jongeren versterken</i>	17,89%	15,2%
<i>Kinderen iets bijleren</i>	15,45%	14,6%
<i>Sociale cohesie bevorderen</i>	15,45%	17,1%
<i>Voor- of naopvang organiseren voor andere (gemeentelijke) initiatieven dan het speelplein</i>	11,38%	/
<i>Deradicalisering</i>	2,44%	3,1%
<i>Andere</i>	6,50%	6,7%

De vergelijking met 2015 is niet helemaal goed te maken omdat er in 2021 meer antwoorden werden aangeduid dan in 2015, zodat de percentages niet zeer zinvol te vergelijken zijn. Ook werd de categorie ‘opvang’, in 2015 afgetekend op de eerste plaats met 70,7%, in 2021 opgesplitst in de antwoorden opvangnood in de gemeente invullen, en opvang voor het speelplein zelf organiseren (en opvang organiseren voor andere initiatieven). Ook nu staat opvang bovenaan. Er lijken weinig verschuivingen ten opzichte van 2015. Het belang van de categorie ‘zinvolle tijdsbesteding’ (op 2 in 2015 met 52%) is wel duidelijk minder groot geworden; en een aanbod voor kinderen en jongeren met een beperking komt in 2021 wat sterker op de voorgrond.

Het belangrijkste om bij deze vraag te concluderen is dat speelpleinwerkingen die dit soort druk ervaren nood hebben aan het ontwikkelen én verspreiden van een visie. Door te benoemen wat speelpleinwerk wel is, worden verwachtingen juister en dus ook bijhorende druk op de werking al een stuk minder. Zoals hierboven beschreven komt het thema “visie” op heel wat stuurgroepen aan bod.

Uitdagingen van het speelpleinwerk, anno 2021

BELANGRIJKSTE KENMERKEN

WELKE KENMERKEN VAN HET SPEELPLEINWERK VINDEN DE ORGANISATOREN HET BELANGRIJKST?

Daarvoor bevragen we al jaren na elkaar dezelfde 8 kenmerken. Elk kenmerk is belangrijk en een wezenlijk onderdeel van een speelpleinwerking, maar bij deze vraag worden respondenten verplicht om een rangorde (in volgorde van belangrijkheid dus) te maken tussen de omschrijvingen:

	1	2	3	4	5	6	7	8	SCORE
<i>Wij dragen spelen, plezier en een leuke vakantie voor kinderen hoog in het vaandel. Onze energie gaat hoofdzakelijk naar de fun en de ambiance bij de kinderen.</i>	44%	22%	19%	7%	5%	2%	1%	1%	6,81
<i>Onze werking staat open voor alle kinderen. We doen een speciale inspanning om de werking toegankelijk te maken voor kleuters en tieners. We hebben aandacht voor kinderen uit kansarme milieus, kinderen met een beperking, kinderen met een migratieachtergrond, ...</i>	33%	23%	17%	11%	8%	5%	2%	1%	6,32
<i>Onze begeleiders zijn de belangrijkste schakel in het streven naar kwaliteit. De begeleiders vormen als het ware een doelgroep op zich waar we veel energie in investeren. In de praktijk vertaalt zich dat in een jaarwerking, extra activiteiten, extra bedanking, ...</i>	5%	25%	24%	32%	11%	2%	1%	1%	5,66
<i>Onze werking kiest er bewust voor om laagdrempelig te werken. We doen er alles aan om de prijs zo toegankelijk mogelijk te maken voor iedereen.</i>	11%	22%	23%	18%	13%	8%	5%	1%	5,51

We vinden het belangrijk dat onze begeleiders inspraak krijgen en mee de richting van het speelplein bepalen. We vinden het belangrijk om veel energie te stoppen in het opzetten van een stuurgroep en of andere inspraakkanalen.	5%	3%	10%	21%	35%	20%	4%	3%	4,3
Onze werking heeft een eigen uitgesproken identiteit. Dat vertaalt zich in een eigen naam, gadgets, T-shirts, logo, enz. We vinden het belangrijk om daar veel tijd en energie in te stoppen.	0%	1%	4%	7%	21%	38%	21%	7%	3,16
Onze werking speelt bewust in op de opvangproblematiek. De ouders zijn de schakel die zorgen dat kinderen naar het speelplein komen.	2%	4%	4%	5%	6%	16%	43%	20%	2,69
Onze speelpleinwerking is vertegenwoordigd in de jeugdraad. We vinden het belangrijk dat onze werking een volwaardig initiatief is naast alle andere jeugdbewegingen en initiatieven van de gemeente.	1%	0%	1%	1%	1%	9%	22%	65%	1,59

Spelen, plezier en een leuke vakantie wordt door 44% van de speelpleinen als het belangrijkste kenmerk voor hun speelplein gezien; twee derde zet dit op één of twee. 33% zet 'open staan voor alle kinderen' (toegankelijkheid) op één (de helft op één of twee). Daarmee zijn dit duidelijk de twee hoogst ingeschatte kenmerken. Ruim 10% wil vooral laagdrempelig zijn door de prijs beperkt te houden.

Begeleiders als belangrijkste schakel scoren zelden als eerste kenmerk, maar wel als tweede, derde of vierde in de rangorde. In de rangorde berekend op gemiddeldes, staan ze dan ook hoger dan het laagdrempelige karakter.

Vertegenwoordiging in de jeugdraad en een rol spelen in kinderopvang worden het vaakst laagst gezet (resp. 65% en 20%).

De volgorde van de kenmerken is bijna ongewijzigd ten opzichte van 2015: alleen staat openstaan voor alle kinderen nu afgetekend op de tweede plaats, terwijl de begeleiders in 2015 nog nipt op twee stonden.

	2010	2015	2021
<i>Spelen, plezier, vakantie</i>	5,3 (1)	5,3 (1)	6,81 (1)
<i>Open voor alle kinderen</i>	3,8 (3)	4,2 (3)	6,32 (2)
<i>Begeleiders</i>	4,5 (2)	4,3 (2)	5,66 (3)
<i>Laagdrempelig (prijs)</i>	3,8 (3)	4,2 (3)	5,51
<i>Inspraak begeleiders, stuurgroep</i>	3,7	3,8	4,3
<i>Eigen identiteit van de werking</i>	2,7	2,4	3,16
<i>Rol opvangproblematiek</i>	2,2	2,2	2,69
<i>Vertegenwoordigd jeugdraad</i>	2,0	1,6	1,59

WAAR WIL HET SPEELPLEINWERK NAARTOE IN 2035?

HOE ZIE JE DE TOEKOMST VAN JOUW WERKING IDEAAL VERLOPEN? WAAR WIL JE NAARTOE?

De organisatoren liggen van twee dingen wakker:

- 95% (akkoord/helemaal akkoord) wil dat het speelpleinwerk dé voortrekker is (blijft) van een aangename, avontuurlijke en uitdagende vakantie. Die kerntaak en kernidentiteit blijft dus ontegensprekelijk overeind.
- 87% wil dat 'speelpleinwerk' als vorm van jeugdwerk in de toekomst aan naambekendheid wint. Dat is dus een belangrijk streven.

DAARNAAST:

- Zich openstellen voor bijzondere doelgroepen en meer samenwerking met gelijkaardige initiatieven krijgen ook veel bijval. (Misschien onder impuls van het nieuwe decreet 'houdende de organisatie van buitenschoolse opvang en de afstemming tussen buitenschoolse activiteiten'?)
- Dat het speelplein meer mag kosten voor ouders, past níét in het toekomstplaatje: 60% van de organisatoren gaan daarmee niet of helemaal niet akkoord.

De tabel is geordend in volgorde van het gewogen gemiddelde van de antwoorden.

	HELE- MAAL NIET AK- KOORD	NIET AK- KOORD	NEU- TRAAAL	AK- KOORD	HELE- MAAL AK- KOORD!	GEWO- GEN GEMID- DELDE
Het speelpleinwerk is de voortrekker van een aangename, avontuurlijke en uitdagende vakantie voor kinderen.	0%	1%	4%	41%	54%	4,48
De werkvorm 'speelpleinwerk' moet in de toekomst aan naambekendheid winnen in Vlaanderen.	0%	1%	12%	49%	38%	4,25
Het speelpleinwerk moet zich meer openstellen voor bijzondere doelgroepen (kinderen met een beperking, kinderen die in (kans)armoede leven, kinderen met een migratieachtergrond, kinderen uit de bijzondere jeugdzorg).	0%	4%	28%	45%	23%	3,87
Speelpleinwerk, speelstraten, mobiele werkingen, 'kampjes', buitenschoolse opvang en/of andere lokale speelinitiatieven in de vakantie moeten beter op elkaar afgestemd worden.	0%	4%	28%	47%	21%	3,85
Plaatselijke speelpleinwerkingen moeten werken aan een sterk eigen profiel.	0%	3%	31%	51%	15%	3,77
Het speelpleinwerk moet werken aan een gezamenlijk profiel en uitstraling.	0%	10%	30%	48%	12%	3,61
Het speelplein wordt meer een plaats voor tieners.	3%	17%	32%	38%	10%	3,34
De rol van de gemeente in het organiseren van speelpleinwerk mag gerust groter worden.	5%	14%	51%	24%	5%	3,1
Speelpleinwerk kan ook buiten de vakantie (op woensdag, zaterdag, evenementen, ...).	6%	38%	31%	21%	3%	2,76
Speelpleinwerk is in de toekomst een van de belangrijkste factoren in de opvangproblematiek. Het speelpleinwerk moet zich in de toekomst duidelijk(er) profileren als opvanginitiatief.	18%	33%	28%	17%	4%	2,56
Speelpleinwerk mag meer kosten aan de ouders. Kwaliteit betaal je nu eenmaal.	17%	43%	28%	12%	1%	2,38

Hierbij blijkt uit de commentaren wel dat de vragen, die gaan over hoe ‘jouw’ speelplein er zou moeten uitzien, niet altijd eenduidig te beantwoorden waren. Een werking die nu al veel doet voor tieners, vindt daarom niet per se dat ze nog méér op tieners moeten inzetten, ook al zijn ze er helemaal van overtuigd dat tieners een belangrijke doelgroep moeten zijn in 2035.

In het toekomstbeeld zijn er weinig verschuivingen ten opzichte van 2015. Wat hoger op de prioriteitenlijst staan nu het afstemmen van speelinitiatieven op elkaar, en de plek van tieners. Inspelen op de opvangproblematiek is een plaatsje gezakt. Hieronder de thema's volgens de rangorde in 2015.

	2015	2021
<i>Voortrekker avontuurlijke en uitdagende vakantie</i>	4,6	4,48
<i>Meer naambekendheid</i>	4	4,25
<i>Voor bijzondere doelgroepen</i>	3,85	3,87
<i>Werken aan sterk eigen profiel</i>	3,83	3,77
<i>Speelinitiatieven afgestemd op elkaar</i>	3,79	3,85
<i>Gezamenlijk profiel en uitstraling</i>	3,52	3,61
<i>De rol van de gemeente groter</i>	3,19	3,1
<i>Voor tieners</i>	2,93	3,34
<i>Inspelen op opvangproblematiek</i>	2,80	2,56
<i>Ook buiten de vakanties</i>	2,73	2,76
<i>Mag meer kosten</i>	2,45	2,38

WAAROP ZIJN DE WERKINGEN TROTS, TERUGKIJKEND OP DE VOORBIJE 5 JAAR?

120 open antwoorden (zie bijlage TROTS): is zeer uiteenlopend; vaak groei (in aantal kinderen of animatoren), sterke animatorenwerking, kwaliteit, opstart inclusiewerking... Maar het gaat echt over alle mogelijke aspecten. En omgang met corona.

ANDERE SPEELINITIATIEVEN IN DE GEMEENTE

Lokaal is er de laatste jaren veel veranderd binnen het vrijetijdsaanbod. Nieuwe initiatieven, schieten als paddenstoelen uit de grond, vaker met een commerciële insteek en handig gebruik makend van de grote nood aan opvang. ‘Kampjes’ met en zonder overnachting kennen veel succes. Er is een wildgroei aan aanbod en er wordt geëxperimenteerd met allerlei nieuwe vormen en methodieken. We zien speelweken, speelkampen en/of initiatieven opduiken die heel wat gelijkenissen hebben met speelpleinwerk. In een veranderende maatschappelijke context zoeken we naar de beste manier om de belangen van “elk spelend kind” te behartigen en speelinitiatieven, ruimer dan speelpleinwerk, te ondersteunen bij het werk maken van meer en betere speelkansen voor kinderen en groeikansen voor jongeren.

De Vlaamse Dienst Speelpleinwerk verruimt vanaf 2022 zijn doelgroep naar andere speelinitiatieven om zo in te spelen op de lokale ontwikkelingen in het vrijetijdsaanbod voor kinderen. Het wordt één van de 3 kerntaken van de organisatie: “De Vlaamse Dienst Speelplein-

werk is de koepel van en voor het speelpleinwerk in Vlaanderen en Brussel en ondersteunt andere speelinitiatieven. Daarnaast behartigen we de belangen van elk spelend kind.”

Onze dienstverlening richt zich op lokale initiatieven die spelen centraal zetten, (willen) werken met jongeren en die hoofdzakelijk in de vakantie werking hebben. Ook hier vertrekt onze dienstverlening steeds vanuit onze sterke visie op spelen en geloof in de jeugdwerkmethodiek.

Via de vrijetijdsmonitor komen we op zo’n 1.200 initiatieven die onder deze definitie vallen. Met het zicht op deze verruiming stelde we voor het eerst enkele vragen in de enquête rond ‘andere speelinitiatieven’. We wilden vooral een zicht krijgen op wie lokaal initiatiefnemer, eindverantwoordelijke zeg maar, is van die verschillende speelinitiatieven.

70% van de organisatoren geeft aan dat er in de gemeente nog andere initiatieven zijn die spelen centraal stellen, met jongeren werken en vooral in de vakanties actief zijn. Het gaat dan om een grote verscheidenheid aan initiatieven: het vaakst georganiseerd en uitgevoerd door het lokaal bestuur, al dan niet in samenwerking met andere partners.

<i>Deze speelinitiatieven worden georganiseerd en uitgevoerd door het lokaal bestuur:</i>	91,30%
<i>Deze speelinitiatieven worden door de gemeente i.s.m. andere partners georganiseerd en uitgevoerd:</i>	65,22%
<i>Deze speelinitiatieven worden op eigen initiatief, zonder vraag van de gemeente, door professionele organisaties georganiseerd en uitgevoerd (bv landelijke organisaties, - winstoogmerk):</i>	63,04%
<i>Deze speelinitiatieven worden op eigen initiatief, zonder vraag van de gemeente, door inwoners georganiseerd en uitgevoerd (bv ouders, jongeren onderling... ≠ winstoogmerk):</i>	55,43%
<i>Deze speelinitiatieven worden door de gemeente volledig uitbesteed aan derden, die hoofdzakelijk werken met lokale jongeren als begeleiding:</i>	53,26%
<i>Deze speelinitiatieven worden door de gemeente volledig uitbesteed aan derden, die hoofdzakelijk werken met jongeren van buiten de gemeente als begeleiding:</i>	46,74%

De verschillende initiatieven worden eerder gezien als aanvullend dan als concurrent (gemiddeld 6,85 op een schaal van 0 (concurrent) tot 10 (aanvullend)).

Bij 27% van de organisatoren neemt de gemeente jaarlijks initiatief om de verschillende aanbieders van buitenschoolse opvang samen te brengen en het aanbod zo af te stemmen. Af en toe is dit iets eenmaligs. Vaker gebeurt dit ‘nog niet’ (42%) of lijken er (ondanks het BOA-decreet) nog geen plannen voor te zijn (19%).

WELKE ONDERSTEUNINGS- EN VORMINGSNODEN ZIJN ER BIJ ANDERE SPEELINITIATIEVEN IN DE GEMEENTE?

De organisatoren merken binnen de eigen organisatie (anders dan het speelpleinwerk) vooral vormings- en ondersteuningsnoden ivm de begeleidersploeg (afgetekend op de eerste plaats) en over speelkansen.

Over de speelinitiatieven buiten de eigen organisatie zijn er minder ideeën of ervaringen over ondersteuningsnoden; maar ook hier staan speelkansen en begeleidersploeg bovenaan.

ONDERSTEUNINGSNODEN BIJ ANDERE SPEELINITIATIEVEN IN DE GEMEENTE	BINNEN DE EIGEN ORGA- NISATIE (ANDERS DAN SPEELPLEINWERK)		BINNEN DE GE- MEENTE	
	%	N=112	%	N=87
Vorming/ondersteuning rond begeleidersploeg	55,36%	62	29,89%	26
Vorming/ondersteuning rond meer en betere speelkansen	42,86%	48	32,18%	28
Kadervorming voor (hoofd)animatoren op maat van speelinitiatieven	35,71%	40	18,39%	16
Deelname aan groepsaankopen (bv. speelmateriaal, verzekering...)	33,93%	38	17,24%	15
Opleiding voor (startende) verantwoordelijken	28,57%	32	21,84%	19
Ondersteuning bij het samenbrengen van verschillende speelinitiatieven i.f.v. het aanbod op elkaar af te stemmen, specifieke vorming, uitwisseling, visie-ontwikkeling, gedeelde infrastructuur...	28,57%	32	25,29%	22
Vorming/ondersteuning rond toegankelijkheid	24,11%	27	26,44%	23
Vorming/ondersteuning rond beheer van een werking (bv. subsidies, verzekering, (vzw-)wetgeving...)	21,43%	24	26,44%	23
Ondersteuning bij het opstarten van een nieuw initiatief (visie, praktische organisatie, papierwerk...)	19,64%	22	21,84%	19
Algemeen aanspreekpunt voor vragen, advies, klankbord...	16,96%	19	22,99%	20
Vorming/ondersteuning rond externe relaties	11,61%	13	12,64%	11
Kunnen aansluiten als lid om deel uit te maken van een groter geheel (i.f.v. belangenbehartiging, erkenning (bv. door mutualiteit), campagne...)	8,93%	10	8,05%	7
Andere	5,36%	6	10,34%	9

EÉN DAG BAAS BIJ DE VDS?

Open vraag. Gaat vaak over ontmoeting tussen speelpleinwerkingen (vaak als één me-gaspeelpleinfeest), vormingen dicht bij huis, speelpleinwerk bekender maken (lokaal en algemeen). En kortere enquêtes maken ;). Zie bijlage 'Een dag baas...'.

Slotbeschouwing

Met wat vertraging mochten we weer alle speelpleinwerkingen in Vlaanderen en Brussel bevragen over het reilen en zeilen van hun werking. Als Vlaamse Dienst Speelpleinwerk geloven we dat we door onze dagdagelijkse werking genoeg ervaring hebben met het werkveld om vinger aan de pols te houden en snel mee te zijn met nieuwe trends en evolutie. Toch geeft zo'n vijfjaarlijkse speelpleinenquête ons altijd een ijkpunt. Cijfers op papier. Zwart op wit. Het geeft ons de kans om bepaalde trends, een bepaald aanvoelen te gaan (her) definiëren. Interessant voor onszelf, maar ook voor alle speelpleinorganisatoren en bij uitbreiding het bredere jeugdwerk en jeugdbeleid.

We sluiten deze editie dan ook af met enkele vaststellingen en bedenkingen;

SPELEN BLIJFT OP 1 STAAN.

Dat het vooral plezant moet zijn op het speelplein is duidelijk. Het speelpleinwerk anno 2021 blijft spelen op 1 zetten. Met een enorme diversiteit in speelaanbod, speelmateriaal en speelkansen vanuit infrastructuur en gemotiveerde animatoren.

Door een evolutie naar meer mengvormen van speelaanbod, merken we dat er enorm wordt ingezet op het vakantiegevoel van kinderen. Zelf (deels) heer en meester kunnen zijn over wat ze spelen, met wie ze spelen en met welk materiaal ze dit doen, zorgt ervoor dat kinderen sneller tot intens spelen komen.

SPEELPLEINWERK VOOR ÉLK KIND EN ÉLKE JONGERE.

Het speelpleinwerk heeft de afgelopen jaren ongelooflijk ingezet op zijn toegankelijk karakter. Meer dan ooit is er plaats voor élk kind, voor alle jongeren. Er is nagedacht over het wegwerken van inschrijfstops, inclusiviteit en diversiteit, de prijsstijging die we afgelopen jaren zagen werd een halt toegeroepen, co-animatoren vinden meer en meer hun weg naar het speelplein, speelpleinwerk gaat door daar waar er kinderen zijn... Prachtig om te zien hoe toegankelijkheid een vanzelfsprekendheid is geworden.

KLEUTERS BOVEN!

Zo goed als elk speelplein heeft een uitgebreide kleuterwerking. Kleuters zijn alomtegenwoordig en vertegenwoordigen een grote groep op het speelplein. Meer speelpleinwerkingen dan vroeger hebben zelf een aanbod voor kinderen vanaf 2,5 jaar; de instappertjes. Dat speelpleinwerk door elke leeftijd wordt gemaakt, kunnen we alleen maar toejuichen. De verantwoordelijkheid en de grote(re) zorg dat zo'n peuter- en kleuterwerking met zich meebrengen valt echter niet te onderschatten. Kleuters, en zeker peuters, vragen nu eenmaal meer aandacht, niet alleen tijdens het spel maar ook tijdens alle aspecten die bij het speelplein horen; de onthaal- en afscheidsmomenten, de toiletmomentjes, tijdens het middageten... De gemiddelde animator komt vaak voor het eerst in aanraking met deze doelgroep op het speelplein. Hoedje af voor de speelpleinen die met zo veel finesse en flair omgaan met deze doelgroep. Het is niet vanzelfsprekend om jongeren voor zo'n jonge kinderen te zetten. En toch doen ze het.

SPEELPLEINWERK IS (EN BLIJFT) JEUGDWERK.

Het speelpleinwerk zou niets zijn zonder de duizenden jongeren die elke vakantie zich volledig geven op hun speelplein. In 2020 organiseerde de VDS een speelpleincongres: “speelpleinwerk is jeugdwerk”. Daar kwam al sterk de evolutie qua mentaliteit en de veranderende engagementen bij jongeren naar boven. Die evolutie zien we ook terug in de cijfers. Jongeren staan nog steeds graag en vaak op het speelplein, maar combineren dat duidelijk ook met andere engagementen. Bijgevolg hebben speelpleinwerkingen meer jongeren nodig om hetzelfde aantal speelpleindagen te bemannen. Flexibiliteit is het codewoord voor organisatoren. Wie niet schakelt, mist de boot.

Speelpleinorganisatoren blijven daarom ook werk maken van de fijne sfeer op het speelplein en het aanbieden van een unieke ‘werkplek’. Een BBQ, een toffe pull of een ander gadget zijn zaken die worden ingezet om animatoren te bedanken voor hun engagement. Tegelijk blijken centen als extrinsieke motivatie aan belang te winnen bij jongeren. De concurrentie met goed betaalde jobs (ook in de vrijetijdssector) baren speelpleinverantwoordelijken zorgen wanneer het gaat over voldoende mensen (blijven) vinden. De druk vanuit opvang die ervoor zorgt dat speelpleinen vroeger open zijn en later sluiten, heeft zeker ook zijn effect op het vinden van voldoende jongeren.

Daarnaast is het speelpleinwerk meer dan enkel actief in de vakantieperiode. Driekwart van de werkingen geeft aan een jaarwerking te hebben. Momenten waar ze met (een deel van) de ploeg samen komen om activiteiten te doen of in te zetten op het voorbereiden en verbeteren van de eigen werking. Speelpleinwerk leeft dus het hele jaar door!

WE VERVULLEN EEN OPVANGFUNCTIE, MAAR ZIJN GEEN OPVANG

Veel speelpleinwerkingen geven aan de afgelopen jaren (extra) te hebben ingezet op voor- en/of na opvang. De druk vanuit lokale besturen, vanuit ouders, zagen we met de jaren groeien. Ook in vorige speelpleinenquêtes kwam die duidelijk naar voor.

Hoewel we zien dat nog meer speelpleinen voor- en/of na opvang aanbieden zien we ook wel een visieverschuiving. Speelpleinen beginnen vaker te realiseren dat de opvangfunctie van een speelplein een essentieel onderdeel is, maar niet heiligmakend. Speelpleinwerk is jeugdwerk en wordt uitgevoerd door jonge enthousiaste jongeren. Het spanningsveld tussen opvang en de eigenheid van het speelpleinwerk is er nog steeds, maar meer en meer speelpleinen durven toch ook een duidelijk onderbouwd standpunt innemen waarom ze hier wel of niet op ingaan.

SPEELPLEINWERK EN SPEELINITIATIEVEN

Nieuw dit jaar was een deeltje in de enquête dat draaide rond speelinitiatieven. De VDS merkt al enkele jaren een evolutie in het speelpleinwerk. Speelpleinen breiden uit, gaan samenwerkingen aan of krijgen broertjes en zusjes qua organisatoren die op dezelfde manier naar het spelen en vrije tijd van kinderen kijken.

We merken een hoop nieuwe initiatieven die ontstaan die ons bereiken met ondersteuningsvragen. Als VDS besloten we dan ook om ook die organisatoren een ‘thuis’ aan te bieden binnen onze speelse familie. De komende jaren zetten we verder in op onderzoek welke soort initiatieven er bestaan en wat hun noden zijn.

EEN DAGJE BAAS VAN DE VDS?

We bevroegden de speelpleinen deze editie ook naar wat zij zouden doen moesten zij de baas zijn van de VDS. Waar zouden zij op inzetten? Welke veranderingen zouden zij aanbrengen?

Het stelt ons deels gerust dat speelpleinen vooral willen spelen en feestvieren. Dat duidt op bakken 'goesting' in het speelpleinlandschap. Daarnaast worden veel zaken aangehaald waar we vanuit onze uitgebreide dienstverlening al op inzetten. Waar speelpleinen het meest nood aan blijken te hebben is ontmoeting met elkaar, uitwisseling en elkaar te versterken. Genoteerd! En wie weet slagen we er ooit in op een heuse speelpleinfuif voor heel Vlaanderen en Brussel te organiseren; je kan ons dan alvast ook vinden op die dansvloer!

Bovenstaande evoluties zijn diegene die het langst nazinderen bij ons. Maar het is maar een greep uit de grote hoeveelheid aan kennis dat zo'n speelplein enquête ons geeft. De komende jaren zet de VDS verder in op die evoluties en ondersteunen we daar waar jullie aangeven waar er nood aan is.

We hopen met deze enquête ook jouw beeld op het speelpleinwerk anno 2021 op te frissen en aan te vullen met nieuwe informatie. Wij kijken in ieder geval al uit naar de resultaten binnen 4 jaar en welke evolutie het speelpleinwerk dan mag meemaken. Hopelijk jullie ook.

Met speelse groet,

Jo Van den Bossche
Algemeen Directeur,

Sasja Rooman
Voorzitter,

Bert Breugelmans
Coördinator Dienstverlening,

Tine Bergiers
Verantwoordelijke Beleid

Bijlage

Bijlage 1: 'Één dag de baas zouden zijn van de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk'

Bijlage 2: 'Op welke verwezenlijkingen in de afgelopen 5 jaar zij zelf het meest trots zijn'

Bijlage 3: 'Opmerkingen bij speelpleinwerk anno 2035'

BIJLAGE 1: 'WAT ZOU JIJ DOEN MOEST JE ÉÉN DAG DE BAAS ZIJN VAN DE VLAAMSE DIENST SPEELPLEINWERK?'

<i>Spelen terug als prioriteit op de kaart brengen, terug als invalshoek centraal plaatsen --> loskoppelen van de economische nood aan opvang</i>
<i>Overall gaan kijken naar goede initiatieven en heel veel ideeën opdoen</i>
<i>Kleinere enquêtes maken</i>
<i>Hetzelfde als jullie nu doen! Merci voor alle ondersteuning!</i>
<i>Informatie over speelinitiatieven verspreiden in gemeente en buurgemeenten.</i>
<i>Inclusieve speelpleinen onder de loep nemen en zorgen dat ook kinderen met een beperking meer kansen krijgen binnen een inclusieve/exclusieve werking</i>
<i>Kijken bij de verschillende werkingen om daar inspiratie op te doen om toe te passen op het eigen speelplein</i>
<i>Een feestje bouwen en het geld opdoen ;)</i>
<i>Alle mogelijke kennis opslurpen en nooit meer vergeten</i>
<i>Een grote VDS-fuif of een festival organiseren voor alle animatoren van alle speelpleinwerkingen over heel Vlaanderen.</i>
<i>Nationale speeldag inlassen waarop er niet gewerkt mag worden. Ook volwassenen moeten spelen om in te zien hoe belangrijk dit is in het leven van hun kind(eren).</i>
<i>Alle info die jullie hebben proberen in mijn hoofd te krijgen ;-)</i>
<i>Niks anders dan hoe het nu is! Love VDS</i>
<i>Een VDS-basis in Wvl placeren ipv Gent. Los van het feit dat dit de officiële hoofdstad van Wvl is, is het ook gewoon makkelijk om in eigen provincie te blijven en maakt de job voor de Wvl'ers als ondersteuner misschien wel aantrekkelijker (?) (zie huidige selectieprocedure)</i>
<i>Blijven inzetten op ondersteuning en een aanbod geven zoals nu het geval is.</i>

<i>Dagje congé geven voor iedereen ;-)</i>
<i>- Kadervorming vereenvoudigen. - Extra inspiratie voor speelplein in kleinere gemeenten - Overzicht betaalbare uitstappen in eigen streek - Overzicht betaalbare animatie / workshops</i>
<i>Een congres organiseren voor alle speelpleinen met een beurs van workshops en sprekers over interessante onderwerpen => inspiratie, nieuwe spelen ontdekken,.....</i>
<i>Alle kinderen en jongeren laten weten dat ze verdekke goe bezig zijn én ook een feestje geven met liters limonade en 100 kilo chocolade om aan iedereen uit te delen. ;-)</i>
<i>-bestuur laten meespelen in speelpleinwerking -iedere speelpleinwerking bevragen naar hun grootste droom</i>
<i>Een goed overzicht hebben van de noden bij de verschillende speelpleinverantwoordelijken, en inzetten van personeel indien politiek de vrijheid teveel beknot van het speelplein.</i>
<i>Alle speelpleinen samen op straat laten spelen. Vlaanderen 1 grote speelstraat.</i>
<i>Voluit gaan voor de promotie en de uniciteit van speelpleinwerkvorm</i>
<i>Een MEGA grote speelpleindag organiseren voor alle animatoren over heel Vlaanderen!</i>
<i>Vakantie nemen ;-)</i>
<i>Een heel groot speelpleinfeest organiseren voor alle speelpleinen</i>
<i>Vlieg zijn en overal eens gaan kijken!</i>
<i>Ik vind dat de VDS goed werk levert. Zijn altijd bereikbaar. Maar soms zijn de vormingen of infosessies te ver. Het is niet altijd mogelijk om snel in mechelen of antwerpen te geraken.</i>
<i>Plopsaland afhuren voor een hele zomer & toegankelijk maken voor alle kinderen van het speelpleinwerk - volledig gratis</i>
<i>Een overleg met boven- en onderbouw plannen en bij iedereen luisteren wat de visie is voor de volgende jaren en dan aan het einde van de dag aan de echte baas zeggen welk werk er op de plank ligt :).</i>
<i>Deze enquête iets leuker en korter maken</i>
<i>Meer speelplein voor kinderen met een beperking</i>
<i>De enquête korter maken. Of per jaar één bepaald thema.</i>

<i>Inzetten op regio overleg momenten (uitwisseling tussen verantwoordelijken van speelpleinwerking) enkele jeugddiensten die samen komen om van elkaar te leren. Niet te groot, niet te klein en niet enkel voor animatoren</i>
<i>Alle speelpleinwerking samen brengen en luisteren naar hun visie op het speelplein. Krantje uitwerken dat alle werkingen krijgen. Iedere werking krijgt een pagina met tips en tricks rond hun speelplein.</i>
<i>Het huidige beleid verder zetten. Een t-shirt laten drukken van de VDS voor alle speelpleincoördinatoren.</i>
<i>Als het vakantieperiode is -> gaan spelen op een speelpleinwerking. Gewoon omdat je dit als directeur van de VDS kan. ;)</i>
<i>Alle speelpleinen samen brengen voor 1 grote speelpleinclash om zo te beslissen wie de beste zijn :)))</i>
<i>Een feestje bouwen en mijn geld opdoen M.a.w. jaarlijkse bijeenkomst van alle (uitsluitend) speelpleinverantwoordelijken (gemeentelijke en niet-gemeentelijke) voor uitwisseling rond bepaalde thema's</i>
<i>Speelpleinwerking bekender maken</i>
<i>Een speelpleintour organiseren tijdens de zomer. Dat speelpleinverantwoordelijken/hoofdanimatoren eens kunnen gaan kijken op andere speelpleinen.</i>
<i>Een goei pint gaan drinken met alle medewerkers ;-)</i>
<i>Chapeau voor de baas van de VDS! Ik zou zeker blijven inzetten op persoonlijk contact tussen speelpleinen (verantwoordelijken) en werknemers bij de VDS. Dit contact helpt enorm! Ook via e-mail of berichten.. (Al durf ik vaak mijn vragen niet te stellen via mail..) Ook mogelijks meer cursussen aan proberen te bieden, ik heb het gevoel dat het aanbod soms beperkt is.</i>
<i>Spelen</i>
<i>Gratis vat voor alle gekken die deze enquête hebben ingevuld ;)</i>
<i>Website vernieuwen VDS (vernieuwen van foto's)</i>
<i>Ministerieel bezoek</i>
<i>Moeilijk maar er voor zorgen dat echt iedereen, iedereen weet welk aanbod er is qua speelpleinen in eigen gemeente.</i>
<i>Verder doen zoals jullie bezig zijn en nog meer VDS en speelplein op de kaart zetten. Met de 'iets voor jou' campagne hebben jullie echt een heel grote meerwaarde betekend. Nog verder doen!</i>

BIJLAGE 2: 'OP WELKE VERWEZENLIJINGEN IN DE AFGELOPEN 5 JAAR BEN JIJZELF HET MEEST TROTS OP?'

<i>We hebben een eigen, nieuw gebouw in het midden van natuurgebied.</i>
<i>De vele 'fonkelende oogjes' van de kinderen, de groeimogelijkheden voor kinderen en animatoren, de kwaliteit van animatoren en kwaliteit van het terrein, de sterkte van de vrijwilligersploeg</i>
<i>Een eigen gebouw, een plek onder de zon</i>
<i>Van gesloten naar een open speelaanbod + het terrein werd avontuurlijke gemaakt. Komende jaren wordt er sterk geïnvesteerd in gebouw en terrein.</i>
<i>Teamsfeer , Connectie met de burens en de school en de opvang. Reputatie algemeen</i>
<i>Onze speelpleinwerking bestaat nog niet zo lang en we zien hem elk jaar weer groeien.</i>
<i>Ons animatorenteam bestaat deels uit kwetsbare jongeren, wij zijn trots dat we hen deze kans kunnen bieden om zichzelf te ontplooien tijdens de speelpleinzomers. Ook zien wij hen steeds meer groeien.</i>
<i>het aanbod en het iedere vakantie voor elkaar krijgen dit zonder al te veel zorgen uit te voeren. De animatoren te zien groeien en een fijne tijd te beleven.</i>
<i>Ik heb alleen nog maar coronaspeelpleinzomers meegemaakt en ik ben verschrikkelijk trots op de ploeg animatoren. Ondanks de zware periode blijven ze zich telkens inzetten & smijten met de nodige flexibiliteit.</i>
<i>Wij zijn trots op het feit dat we elke zomer zoveel kinderen bereiken en hen een mooie vakantie kunnen geven. Ook de groepssfeer binnen de animatorengroep is iets waar we aan gewerkt hebben, en waar we nu heel blij mee zijn, we zijn een echte vriendengroep.</i>
<i>Onze animatoren Door Corona zijn we anders moeten beginnen denken en we zijn nu volop bezig met het herevalueren van onze werkingen.</i>
<i>Mede opbouwen van een nieuw lokaal. Corona trotseren met de leiding die er is. Doorstroom vanuit de oudste groep, alsook de groei van de oudste groep. Een prachtig IJsfestijn als afsluiter. Kinderen samen brengen! Samenwerking met de jeugdconsulent. Openstaan voor andere verenigingen een handje toe te steken. Het stopt niet! We bestaan bijna 50 jaar!!!</i>
<i>De opstart van een werking voor jongeren met een beperking tussen de 18 en 30 jaar, zij vallen vaak uit de boot bij het zoeken naar een gepaste daginvulling</i>
<i>Op ons voorbereidingssysteem dat we een aantal jaren geleden hebben bedacht om alle voorbereidingen voor de zomer verdeeld te krijgen + dat 1 van onze inclusie kindjes het heeft geschopt tot leiding.</i>
<i>Dat we ons niet hebben laten schuren door Corona en altijd zijn open gebleven. Ons Speelplein is ook echt gekend in onze gemeente, ook dankzij ons lekker warm eten 's middags ;-)</i>
<i>De voorbije twee jaar hebben we ingezet op een inclusieve werking. Hierin zijn we aan het groeien en ontdekken we telkens nieuwe zaken. We betrekken ook de animatoren meer bij de organisatie van het speelpleinwerking en vragen hun inbreng. Inclusie: speelpleinklok snoezelruimte fotomuur van animatoren</i>

<i>Dat het speelplein gegroeid is in bekendheid (hogere inschrijvingsaantallen) en dat er een sterke animatorenploeg staat</i>
<i>Oprichten van een facebookpagina en twee speelplein mascottes</i>
<i>De opstart van onze inclusiewerking. De groei van onze stuurgroep en jaarwerking.</i>
<i>Aantal deelnemers per zomer goed animatorenploeg</i>
<i>Ik ben nog maar 2 jaar verantwoordelijk maar ik ben heel trots op hoe mijn animatorenploeg de coronazomers doorstaan hebben.</i>
<i>Wij zijn uit een dal geklommen (organisatie, bestuur, kinderaantallen,...) Meer sfeer in de leidingploeg Veel leiding</i>
<i>Uitbouwen sterk inclusiebeleid (door corona weer afgezwakt qua bekendheid onder monitoren) Uitbouwen sterke monitorenploeg</i>
<i>Co-animator</i>
<i>-Stuurgroep en werkgroepen gemaakt -Moniwall aan het begin van de inkomhal zodat je ziet wie die week staat. -Algemene vormingsdag voor de huidige animatoren -Infomoment voor nieuwe animatoren en vormingsdagen voor nieuwe animatoren.</i>
<i>Het volledig uitbreiden van onze gratis mobiele speelpleinwerking. Dit van eerst enkel op maandag namiddag naar ondertussen een volledige week.</i>
<i>doorstroming van de tienerwerking naar animatoren</i>
<i>Een goede samenwerking met zowel de directies van de school als met de stad Een groei in aantal (hoofd) animatoren en kinderen Modernisering van ons plein (online inschrijvingsstelsel bv)</i>
<i>Ons portaal en website. Ons fantastisch animatorenteam</i>
<i>Ik ben trots op hoezeer de Doe-fabriek als speelpleinwerking veranderd is sinds ik er zelf begeleider was: en opdeling in hoofdanimatoren, animatoren en hulpanimatoren, het werken met een Open Speelaanbod, speelhoeken, de keuzevrijheid die de kinderen nu genieten, het oprichten van een stuurgroep, het werken met een weekthema en thematoneeltjes, de begeleidingsploeg krijgt aan het begin van elke week de kans om de week grondig voor te bereiden, de toename in ondersteuning die vanuit de Jeugddienst geboden wordt...</i>
<i>Dat het speelplein is kunnen blijven draaien ondanks het animatorentekort van enkele jaren terug. Onze inclusiviteit zowel op vlak van deelnemers als van animatoren.</i>
<i>De extra speelpleinlocatie en hopelijk de evolutie naar kleinere kwaliteitsvolle groepen zonder aan capaciteit in te boeten</i>
<i>De (naam)bekendheid van onze inclusiewerking</i>
<i>Het afschaffen van de individuele brikjes voor het 16u-sapje en de overschakeling naar afwasbare ikea-bekers en grote kommen grenadine, fruitsap, ... Alsook het laten heropleven van de animatorenwerking en de motivatie om te werken op ons speelplein</i>

Renovatie buitenspeelruimte ism Gemeente Hooglede. Door de renovatie van de buitenspeelruimte is die nu ook een openbaar park geworden. Waarbij er in het verleden enkel kinderen konden spelen tijdens de openingsuren of tijdens speciale dagen (buitenspeeldag, ed, ...) is het nu eigenlijk 365/365 bereikbaar. Meer info op https://www.hooglede.be/speeldomein-zoeber
Speelpleinteam in zijn totaliteit. Samenhangendheid, kind / animator op de eerste plaats maakt een familie en geen werking! Zalig om van een niets een iets te maken met deze familie :)
De kinderen die vol enthousiasme elk jaar opnieuw de hele zomer bij ons komen spelen. Initiatief van augustuskermis
Terug meer kinderen naar het speelplein krijgen. Enkel de oudere lukt nog niet zo
Ook tijdens de voorbije coronazomers konden we sterk rekenen op de aanwezigheid van de animatoren. We hopen de kinderen te kunnen blijven plezier en gedurende de maanden juli en augustus een vakantiegevoel te geven met SPELEN & PLEZIER als enige activiteit.
De verandering van locatie Een meer uitgebalanceerd programma (vrije momenten/groot spel/sporten/spelhoeken/....) => meer structuur en meer keuze voor iedereen Goed draaiende ploeg animatoren onder begeleiding van zeer gedreven hoofdanimatoren Opstart van Spel en Sport Centraal
Het aantal kinderen dat sterk gestegen is, de monitoren groep die sterk aan elkaar hangt, de oprichting van een stuurgroep,
Traject speelplein inclusief.
Fladder opzetten (bestaat nog maar 5 jaar) Kwalitatief aanbod op maat voor degene die in andere werkingen eruit vallen
Ik ben heel trots op hoe de animatoren de coronazomers doorstaan hebben. Het was aanpassen, flexibel zijn, soms veel extra werk en stress, maar ze hebben het toch maar allemaal gedaan.
Opbouw algemene structuur, groei animatorengroep en verbeterd imago speelpleinwerking
De cohesie en het teamwork van onze animatoren ploeg. De bereidwilligheid van iedereen die het speelplein een warm hart toedraagt in moeilijke coronatijden maar vooral de animatoren die hun vrije tijd opgeven om kinderen te animeren en daarenboven zonder klagen een mondmasker opzetten of afstand houden van hun beste vrienden uit de andere bubbel. Het binnenhalen van het semi-eigenaarschap van de domeinen waarop de speelpleinen plaatsvinden. De steeds vlotter draaiende speelpleinmotor en de structurele speelpleinondersteuners die tijdens de zomer worden aangeworven. Onze visietekst die de vrijwilligers uit de bestuursploeg vorig jaar zelf schreven. Maar het meest trots ben ik vooral op het feit dat er een animatoren ploeg de hele zomer klaar staat waar ik zelf met alle vertrouwen en een gerust hart mijn dochter zou achterlaten.
Veel animatoren kiezen om op het speelplein te blijven tot ze echt in het werkveld stappen
Een sterk uitgewerkt speelplein op 5 locaties.
We groeien gestaag en ons imago is ook ok. Kindjes komen graag naar speelplein en dat vertaalt zich in de aanwezigheden.
Uitbreiden van 3 werkingen naar 5

<i>Onze laagdrempeligheid en kinderen die zelf kiezen om te komen</i>
<i>Dat binnen de coronaregels kinderen een heel mooi speelplein hebben kunnen aanbieden en animatoren toch de kans kunnen geven om speelplein te doen</i>
<i>We konden een eigen springkasteel aankopen om onze speelpleinwerking naar het volgende niveau te tillen. Ook hebben we een groot feest gegeven in 2017 ter ere van ons jubileum waar de Romeo's kwamen optreden en we het grootste springkasteel van België konden huren.</i>
<i>Imago van de werking verbeterd, nieuw logo, oprichting stuurgroep en verdubbeling van aantal aanwezige kinderen</i>
<i>Dat we twee zomers lang coronavrij zijn kunnen open blijven en dat er een beginnende maar zoekend kerngroep is.</i>
<i>We groeien elk jaar zodanig hard dat we moeten blijven zoeken naar extra ruimte om alle kids te verwelkomen.</i>
<i>Corona even buiten beschouwing gelaten zagen we de laatste jaren een sterke groei. Die zal deels voortkomen uit een toename van de opvangnood, maar we weten dat er ook meer en meer kinderen naar ons speelplein komen omdat het leuk is. Ons speelplein had ooit een negatief imago (als je vandaag niet flink bent ga je morgen naar het speelplein!), maar dat hebben we gelukkig kunnen ombuigen in een positief verhaal, al zal het altijd een beetje blijven dat een deel van de kinderen het als een 'moetje' ervaren. We proberen dat 'moetje' dan wel zo leuk mogelijk te maken.</i>
<i>Avontuurlijk spelen, opstart jaarwerking en stuurgroep</i>
<i>Op de stuurgroep en animatoren</i>
<i>Het opstarten van het concept ZOWI (voorheen SPEWI), waarin de andere vrijetijdsdiensten meer betrokken raakten bij het organiseren van het speelpleinaanbod: spel + cultuur + sport + bouw + uitstappen integreren in het aanbod. Dit vanuit de ervaring dat het speelplein kansarmere doelgroepen bereikte dan de 'traditionele' (en duurdere) sport- en creakampen en vanuit de overtuiging dat ook die doelgroep een creatief en sportief aanbod verdient, naast de focus op spel. Zie ook het bestand Nood-tool-box voor de geschiedenis van ZOWI.</i>
<i>-inclusiewerking -tinerwerking -openspeelaanbod avontuurlijk spelen</i>
<i>Sterke leidingsgroep opgebouwd.</i>
<i>Prijsverlaging</i>
<i>Joeplakampen, mobiele werking, inclusieve werking, de spreidstand bij de twee coronazomers, de animatorenwerking</i>
<i>Uitbreiding skatepark Samenvoegen van kleuterwerking en lagere school tijdens vakantieperiodes</i>
<i>- Een gebouw vinden voor onze speelpleinwerking - Start inclusietraject - Inclusieanimator verwelkomen - Uitbouwen van de stuurgroep + werkgroepen - Veel nieuwe animatoren :)</i>
<i>De volledige werking van kleuters tot tieners!!</i>

<i>De nieuwe website, gemaakt door animatoren! (daar kan je trouwens ook onze visietekst vinden :)) De groei van ons animatorenteam! We zitten met een fantastische harde kern!</i>
<i>De bouw van een stabiel en goed werkend speelplein</i>
<i>Dankzij enorm veel lobbywerk bij gemeentebesturen hebben we ons domein een upgrade kunnen geven zonder dat we hiervoor in het rood zijn moeten gaan (leuke speeltoestellen, veiligere gebouwen, een veilige en vernieuwde omheining, ...). Daarbij ook de hulp van vele onmisbare vrijwilligers.</i>
<i>Het toegankelijk zijn en de uitstappen waaraan iedereen kan deelnemen omwille van financiële acties die door alle kinderen ondersteund worden.</i>
<i>We zijn dit jaar particulier geworden.</i>
<i>Op onze nieuwe speelpleinlocatie. Onze nieuwe inschrijfsite, ontwikkeld in samenspraak met de gemeente. (www.mijnvereniginginbocholt.be)</i>
<i>- mate van gevormde begeleiders - opstarten Flora - mate van flexibiliteit bij corona - opstart nieuwe structuur jaarwerking - brandig, hip'o goed gekend bij kinderen en externen - werving: meelopen in de carnavalstoet, brieven naar 15 jarigen, infoavond - de ondersteuning van Sylvia :) - aanpak van incidenten op het speelplein - en vermoedelijk zoveel meer waar we niet even niet kunnen opkomen :D</i>
<i>De verdubbeling aan bezoekers en animatoren. De hechtheid die er is op het speelplein tussen de begeleiding. De evolutie gedurende een aantal jaar nu is opmerkelijk positief.</i>
<i>De nieuwe jeugdwerkers zijn nog maar in dienst sinds september 2021.</i>
<i>Het verwerven van naamsbekendheid en de grootte van het kamp in augustus.</i>
<i>De groei en een verdubbeling van het aantal inschrijvingen</i>
<i>Dat we er ook in de zeer moeilijke corona-periode in geslaagd zijn om een kwalitatief aanbod te organiseren en onze animatoren en stuurgroep (relatief) enthousiast hebben kunnen houden.</i>
<i>De flexibiliteit tijdens de coronacrisis, de jaarwerking en betrokkenheid van onze animatoren</i>
<i>Jaar één organiseren in een coronazomer: dat is genoeg om trots op te zijn!</i>
<i>Het terug opbouwen van een te beperkte groep animatoren en vrijwilligers naar een voldoende grote groep om de werking te kunnen dragen. Meer kansen bieden aan jongere animatoren en animatoren zonder attest om ook van het speelplein te kunnen proeven.</i>
<i>Doorzettingsvermogen van onze vrijwilligers.</i>
<i>Ons online inschrijfprogramma is eindelijk operationeel! Speciaal op maat van onze werking.</i>
<i>De verhuis naar een nieuw gebouw en de opstart van een stuurgroep.</i>
<i>Het opstarten van de stuurgroep in het najaar 2020</i>
<i>Sterke animatorenploeg Implementeren van een open speelaanbod op één van onze werkingen</i>

De verdere ontwikkeling van onze Sociale Media. Het staat nog in de kinderschoenen, maar recent hebben we de keuze gemaakt om steeds gestructureerd informatie en afbeeldingen te posten op onze sociale media. De structuur maakt duidelijk dat we motivatie hebben en weten waar we mee bezig zijn. De groei van de leiding: de spellen die gemaakt worden zijn veel beter uitgedacht dan eerder het geval was. Alles van de boekhouding wordt veel beter bijgehouden dan dit voorheen het geval was, waardoor we steeds een duidelijk overzicht krijgen van bijvoorbeeld de inkomsten en onkosten, etc. Meer betrekking van de leiding, waardoor er geen kloof ontstaat. Meer aandacht besteden aan het zelfvertrouwen van de kinderen, niet enkel spellen organiseren. Maar hen helpen zich te ontplooien.
- samenwerking met VAPH-voorzieningen rond inclusie - de fijne vrijwilligerswerking die jammer genoeg wegens Corona sterk ingekrimpt was. - het enthousiasme van kinderen om te komen spelen (of niet naar huis te willen gaan)
inclusiewerking, vernieuwing terrein, animatorenploeg
1. Oprichting stuurgroep met zeer betrokken leden. Daar waar de werking 5 jaar geleden volledig steunde op mijn schouders, heb ik nu een stuurgroep achter mij staan. 2. Omkanteling in het speelsysteem. Van hoeken waar kinderen moesten blijven als keuzeactiviteit, naar al vaker vrij spel. Maar het kan nog vrijer en nog meer keuze. Daar zijn we nog volop aan aan het werken. 3. De animatorenploeg meer waarderen, er meer een hechte vriendengroep van gemaakt dan voordien.
Goeie animatorenploeg uitgebouwd met interne doorgroei naar hoofdanimateuren én de werking van de stuurgroep verloopt zeer goed.
Zeer hoog bereik van kinderen met migratieachtergrond, onze inclusiewerking met snoezelruimte en bereik van kinderen in kansarmoede.
De nieuwe lokalen en de teamspirit en flexibiliteit van onze animatorenploeg in coronatijden.
- stijgend aantal deelnemers - de goede mond-aan-mond-reclame in Nijlen over onze werking - de stabiele animatorenploeg met een mix van jong en oud - ons speelsysteem met hoeken, activiteiten, vrij spel, open speelaanbod, ... het werkt en we horen zo vele fijne reacties er over
Het vernieuwen van onze website, vernieuwen infrastructuur, transparantie in de stuurgroep, verbeteren in kwaliteit speelaanbod
Ik ben het meest trots op het feit dat het speelplein nog overeind staat! En dat we grote veranderingen aan onze locatie hebben kunnen doorstaan. Ik kijk vooral naar de toekomst.
Algemeen de complimenten die we krijgen van ouders
Sterke stuurgroep ontwikkeld. Betere beloning- en verloning voor animatoren inzetten op tieners
Dat we gegroeid zijn in aantal van kinderen en dat we zo'n goede animatorenploeg hebben!
Ons speelplein was tot tien jaar geleden immens populair, met zeker 100 kinderen per dag. We zaten 4/5 jaar geleden in een enorme dip, maar zijn nu elk jaar weer aan het groeien, en dat doet deugd om te zien. Ieder jaar mogen we terug meer en meer leden ontvangen.
De opstart van onze inclusiewerking. Onze flexibiliteit tijdens corona.

<i>Terrein wordt avontuurlijker; sterke ploeg waar (hoofd)animatoren meer verantwoordelijkheid dragen, onze vaste dagstructuur, leuke themadagen,...</i>
<i>Toeleiding van sociale partners zodat we anderstalige kinderen, nieuwe inwoners en kansengroepen op onze speelpleinen mogen verwelkomen.</i>
<i>Stijgende kwaliteit van animatoren, naamsbekendheid binnen de gemeente.</i>
<i>WIJ ZIJN AL ALTIJD TROTS GEWEEST OP ONS ZELF !!! Zelfs tijdens corona tijd</i>
<i>Sterke animatorenwerking, sterke inclusiewerking, en de manier waarop we omgaan met het groeiende aantal kinderen. We vervallen niet in een “opvang”.</i>
<i>Dat onze speelpleinwerking enorm aan aantal kinderen heeft gewonnen. We hebben er ook echt op ingezet om groepen te bereiken die we voorheen moeilijk bereikten: kansarme kinderen en jongeren, tieners...</i>
<i>De goede werking van ons speelplein,</i>
<i>De groei van onze speelpleinen en het ondanks de omstandigheden toch vinden van voldoende begeleiders</i>
<i>De verhuis van onze locatie en inrichting van onze nieuwe lokalen en terrein, maar vooral op ons ijzersterk en enthousiast team! #TeamSpeelabeke</i>
<i>Oprichten van een stuurgroep , sterkere animatorenwerking tijdens het jaar</i>
<i>Tienerwerking, hulpmoni's en een hele goeie bende animatoren</i>
<i>Op de verwezelijking van ons eigen gebouw</i>
<i>Inclusiever, meer hygiëne, kwalitatiever aanbod, meer gevormde animatoren die een hechte vrienden-groep vormen, goede reputatie.</i>

BIJLAGE 3: 'OPMERKINGEN BIJ SPEELPLEINWERK ANNO 2035'

<i>Het wordt in onze specifieke situatie, waarbij de gemeente haar centrale opvang wil uitbouwen op de terreinen van de speelpleinwerking, heel moeilijk om nog als autonome 'speelpleinwerking' niet af te glijden naar de 'overschotplek' voor opvang!!</i>
<i>Als voorzitter zou ik een grotere koepel van de speelpleinen binnen de gemeente willen opbouwen. Animatoren van verschillende verenigingen zijn minder gebonden aan hun eigen speelplein en kunnen meer overkoepelend inspringen bij de andere werkingen.</i>
<i>Speelpleinwerk is een vrijetijdsaanbod en zou niet onder de noemer opvang mogen vallen. Meer in beeld moet gebracht worden dat het vrijwilligers zijn die de activiteiten begeleiden. Dit zijn tiener die de werking als een vrijetijdsbesteding zien ten goede van het kind.</i>
<i>De kwestie rond opvang is regelmatig erg gevoelig. JA, alle kinderen zijn en blijven welkom. Daarbij moeten ouders ook goed beseffen dat wij vrijwilligers zijn, geen opvoeddeskundigen. Vergis je niet, we werken continue aan een kwalitatief speelplein, allemaal samen. Leiding ben je uit overtuiging en ook voor je eigen plezier en dat van de kinderen.</i>
<i>De verloning tussen vrijwilligers van het speelplein en betaalde monitoren/ jobstudenten van sportkampen moet worden weggewerkt om speelplein nog draaien te kunnen houden. Het leven van jongeren wordt duurder waardoor ze zich minder/ niet meer willen engageren voor een vrijwilligersvergoeding, zeker niet als je bij sportkampen op 2 uur verdient waarvoor je op het speelplein een hele dag voor werkt. Deze kloof is nu te groot en moet in de toekomst verkleind/ weggewerkt worden.</i>
<i>Ik hoop dat we tegen dan de naam van 'goedkoop opvanginitiatief' kwijt zijn. Daar tegenover krijg ik dan soms wel vaak de opmerking dat we duur zijn (5 euro voor een dag) terwijl de kinderopvang 10 euro vraagt voor een volledige dag bijvoorbeeld.</i>
<i>Spelen om te spelen, creativiteit, doen wat thuis niet mag! Maar ook voor de animatoren een veilige plaats weg van de problemen thuis, waar gek doen niet genant is maar aangemoedigd wordt, waar "cool" zijn niet nodig is, en waar fouten een oprechte leerkans zijn in plaats van een schande</i>
<i>Inspelen op maatschappelijke tendensen (Genders gelijkheid, integratie migratiejongeren, ...)</i>
<i>Een eigen exclusieve stek voor de werking zou super zijn zodat geen tijd meer besteed moet worden in het opbouwen en afbreken van een schoolomgeving om het "schoolse" eruit te halen. Verhuis van materiaal is dan ook niet meer nodig en kan er nog meer op kwaliteit gewerkt worden.</i>
<i>Ik hoop om eindelijk een permanente geschikte locatie te verkrijgen om mijn speelplein die toebehoort aan het speelplein en niet telkens gehuurd moet worden en alle kleine krasjes betaald moeten worden. (excuses, frustratiemomentje)</i>
<i>Speelpleinwerk is in de toekomst zeker een medespeler in de opvangproblematiek en moet één van de vele opties zijn, maar zich daarom niet profileren als 'opvanginitiatief', maar als een fantastisch alternatief dat wel aan een opvangvraag kan voldoen.</i>

<i>De financiering van alle speelpleinwerkingen moeten gelijk getrokken worden: geen in luxe badend stedelijk of gemeentelijk speelpleinwerking naast een speelpleinwerking die met moeite de eindjes aan elkaar kunnen knopen</i>
<i>Het is niet erg als speelpleinwerk ook gezien wordt als opvang, maar het is wel belangrijk dat de mensen die hier gebruik van maken goed weten wat ze dan wel/ook van speelpleinwerk kunnen verwachten. Zo worden er geen verkeerde verwachtingen gecreëerd.</i>
<i>Evolueren volgens de beschikbare mogelijkheden... op basis van het draagvlak bij de vrijwilligers</i>
<i>Speelpleinwerk is een leerplaats voor animatoren met een onschatbare waarde!</i>
<i>Ik zou graag hebben dat speelpleinwerk meer wordt gesteund door lokale en federale overheden. Niet alleen budgetair, maar vooral in imago en aanreiken van hulp in organisatie of initiatieven en het aangeven van vertrouwen.</i>
<i>Speelpleinwerk in 2035 is een perfecte weerspiegeling van de maatschappij waarbij ieder kind zichzelf mag zijn.</i>
<i>Over 14 jaar hoop ik dat het speelpleinwerk minsten even goed draait als nu</i>
<i>Speelpleinwerk op maat van je lokale gemeenschap, waarin kinderen-jongeren-tieners nog meer eigenaarschap in kunnen opnemen. Het MOET laagdrempelig en zichtbaar blijven in de gemeenschap. Dankzij de duur en de continuïteit heeft het tijdens de zomermaanden bijna een onvervangbare waarde als groeitijd voor kinderen en jongeren.</i>

WWW.SPEELPLEIN.NET

Vlaanderen
verbeelding werkt